

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
---------	-------------	---------------------------------	-------------------

Kommunfullmäktige (KF)
 Exploateringsnämnden (ExpIN)
 Exploateringskontoret (ExpIK)
 Fastighetsnämnden (FN)
 Fastighetskontoret (FK)
 Trafiknämnden (TN)
 Trafikkontoret (TK)
 Stadsbyggnadsnämnden (SbN)
 Stadsbyggnadskontoret (SbK)

1 GENOMFÖRANDEPROJEKT ÖVER 50 MNKR

Fokus Skärholmen			
Fokus Skärholmen (10012) Satsning att tillskapa 4 000 nya bostäder i Skärholmen i antagna planer till år 2018. Särskilt fokus på frågor kring social hållbarhet.	Inriktningsbeslut för Fokus Skärholmen togs i KF 2017-09-04 och omfattade då 15 delprojekt. 3 av 15 delprojekten har tagit genomförandebeslut. Reviderat inriktningsbeslut godkändes av ExpIN 2019-04-25, och togs därefter av KF 2019-09-02. Anledningen till det reviderade beslutet är större förändringar i delprojektens kalkyler vilket påverkat den totala ekonomin avsevärt. Ytterligare ett projekt har även tillkommit så totalt innefattas nu 16 delprojekt. Genomförandebeslut för ett av de startade pilotprojekten för mer generella planer, Mälaräng, godkändes av ExpIN 2019-04-25 och togs därefter av KF 2019-09-02.		Det finns ekonomiska risker i de större projektområdena. Den snabba tidplanen har inneburit risk att utredningar ej blir fullständiga samt att projekten inte klarar av att hålla tidplanerna utan att alldeles för stora osäkerheter återstår outredda.
Övriga huvudprojekt - Fokus Skärholmen			
Mälaräng (183-H8002618) Ett av fokusområdena inom Fokus Skärholmen. I området bedöms cirka 1000 bostäder kunna tillskapas. Grundskola samt förskolor ska också inrymmas inom eller i anslutning till projektet. Byggherrar är HSB, Botrygg, JM, Stockholmshem, Sveafastigheter, Storstaden bostad, RAW Property, Sagax samt SISAB. Ytterligare delområden återstår att markanvisa.	Projektet ingår i Fokus Skärholmen, där ett reviderat inriktningsbeslut för samtliga 16 delprojekt togs i KF 2019-09-02. Planen var på samråd oktober 2017. Markanvisningar har skett under hösten 2016 till ankarbygggherre, och under hösten 2017 samt våren 2018 genomfördes ytterligare fem markanvisningar för olika delar av området. Under hösten 2020 skedde ytterligare en markanvisning för bostäder. Genomförandebeslut för Mälaräng	Detaljplanen godkändes av SbN 2018-12-14 och antogs därefter av KF 2019-09-02 i samband med att genomförandebeslutet för projekt Mälaräng togs upp för beslut i KF. Detaljplanen vann laga kraft 2020-08-12. Planen planeras tas upp för reviderat genomförandebeslut under våren 2021. Norra delen av planen längs Bredängsvägen är relativt oberoende av övriga Mälaräng och därför projekteras den som en första etapp under våren 2021. Byggande av allmän	Delar av planområdet kommer att markanvisas efter antagen plan. Ingår i pilotprojekt för mer generella detaljplaner. Genomförandet av projektet kräver samordning med Trafikverket i deras arbete med Förbifart Stockholm. Trafikplats Bredäng påbörjas då arbeten med Förbifart Stockholm färdigställts. Preliminär byggstart trafikplats Bredäng är sommaren 2023.

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Söderholmen (183-H8002363) Ett fokusområde i Fokus Skärholmen. I området planeras för ca 300 lägenheter, utbyggnad av Söderholmsskolan och förskolor, konstgräsplan samt en upprustning av intilliggande naturområde och badplats. Markanvisade byggherrar är Riksbyggen och SISAB.</p>	<p>godkändes av ExplN 2019-04-25 och togs därefter av KF 2019-09-02. Projektet ingår i Fokus Skärholmen där inriktningsbeslut togs i KF 2017-09-04. Genomförandebeslut och ök om exploatering beslutat 2018-11-15 i ExplN. Detaljplanen antogs av KF 8 april 2019. Detaljplanen vann laga kraft den 12 mars 2020.</p>	<p>platsmark på Bredängsvägen påbörjas troligen under 2022. Planen vann laga kraft den 12 mars 2020. Detaljprojekteringen av stadens arbeten är framskjuten och är beroende av hur evakuering av Söderholmsskolan löser sig. En förskola i projektet kan startas tidigare än bostäderna.</p>	<p>Utbildningsförvaltningen har inte längre samma behov av utbyggnad av skolan. Det har uppstått problem att hitta evakueringslokaler för elever under byggnationen. Detta utreds nu av SISAB och utbildningsförvaltningen. Möten kring detta fortsätter under våren 2021. Projektet som helhet kan bli försenat ca 5 år. En förskola i projektet kan byggas tidigare med mindre arbeten på stadens mark.</p>
<p>Vårbergstoppen (183-H8001107) Exploatering omfattande 164 lägenheter i ungdomsbostad/ hyresrätt, 197 bostadsrätter samt 36 radhus. Stadens åtaganden gäller ombyggnation av Vårbergsvägen, rivning och utfyllnad av en gångtunnel med erforderliga ledningsflyttar samt ny lokalgata samt separat gång och cykelbana mot parken Vårbergstoppen. Detaljplanen vann laga kraft i mars 2018. Produktionsstart för stadens arbeten: 2019-04-01-2020-09-30</p>	<p>Tidigare beslut: Genomförandebeslut togs i nämnden 2017-10-12. Omfattande 164 lägenheter i ungdomsbostad/ hyresrätt, 197 bostadsrätter samt 36 radhus. Nämndens utlåtande skickades sedan för beslut i KF, och beslut togs i KF 29 januari 2018. 2017-06-08 Ett reviderat inriktningsbeslut för projektet Vårbergstoppen togs i samband med inriktningsbeslut för hela Fokus Skärholmen. Sbn beslutade i december 2015 att påbörja planarbete (start-p.m.) för Fokus Skärholmen. 2015-09-24 Markanvisning för 150 lägenheter, bostadsrätter till Åke Sundvall Projekt AB samt 110 ungdomslägenheter till Västbygg Projektutveckling i Stockholm AB samt Inriktningsbeslut. 2013-11-14 Markanvisning till Västbygg Projektutveckling i Stockholm AB, 40 radhus.</p>	<p>Stadens arbeten påbörjades i april 2019 och avslutades i september 2020. Byggherrarna fick tillträde 2 november 2020.</p>	<p>Projektet innebär omfattande arbeten längs Vårbergsvägen och utbyggnaden måste samordnas med andra projekt i närområdet. Gällande utgifter är markföreningarna en riskpost, kompletterande provtagningar utfördes i januari 2018 och det pågår diskussioner mellan ExplK och MF om platspecifika riktvärden. Slutgiltiga utgifter för saneringen bör kunna fastställas under kvartal 1 2021.</p>
<p>Vårbergsvägen (183-H8001140) Ett av fokusområdena inom Fokus Skärholmen. I området bedöms cirka 1500 bostäder kunna tillskapas. Grundskola samt förskolor ska också inrymmas inom eller i anslutning till projektet. Byggaktörer är Svenska Bostäder, Borätt AB, Bolite, Landia Mecon Bostad och Byggvesta (som även deltagit i rollen som ankarbyggherre).</p>	<p>Projektet ingår i Fokus Skärholmen, där reviderat inriktningsbeslut togs i av ExplN 2018-11-15. Planen var på samråd oktober 2017. Systemhandlingen blev färdig våren 2019.</p>	<p>Genomförande Beslut togs upp i ExplN i november 2020. Detaljplanen godkändes i Sbn i december 2020 och antas i KF under 2021. Avtal med de markanvisade byggaktörerna träffas under 2021.</p>	<p>Delar av detaljplan markanvisas vid ett senare tillfälle. Kompletterande markundersökning gällande markförening genomförs preliminärt under våren 2021. Genomförandet av projektet kommer att ske under närmare 10 år vilket gör att det är svårt att förutse alla risker i dagsläget.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Ytterligare delområden återstår att markanvisa.			
Hagastaden			
<p>Hagastaden (10001) Staden har förvärvat Stockholm Norra Station AB, vars enda tillgång är fastigheten Vasastaden 1:17 (Norra Stationsområdet). Staden äger sedan tidigare resterande mark. Stadsutvecklingsområde i översiktsplanen. Samarbete pågår mellan Stockholms stad, Solna stad, Locum och Akademiska Hus om samordnad stadsutveckling i området. Projektet omfattar bostäder, arbetsplatser, forskning/utbildning samt service och kultur.</p>			
Övriga huvudprojekt - Hagastaden			
<p>Hagastaden (183-H9280400) Hagastaden är ett av KF utpekade angeläget stadsbyggnadsprojekt där ett nytt område skapas genom överdäckning av E4/E20 och Värtabanan. Visionen anger att Hagastaden ska bli en vetenskapsstad med fokus på hälsa där arbetsplatser, forskning och bostäder möter kultur och rekreation. Stadsutvecklingsområdet sträcker sig över kommungränsen och bygger ihop Stockholm med Solna. Den första detaljplanen antogs av KF i mars 2010 och samtidigt godkändes genomförandebeslutet. Inom Hagastaden beräknas 6000 bostäder att byggas, varav drygt 3000 i Stockholms stad. Det kommer att skapas omkring 50 000 arbetstillfällen inom bland annat forskning, sjukvård, handel och hotellverksamhet, varav cirka 14 000 i Stockholms stad.</p>	<p>ExpIN respektive KF beslutade om inriktning för utbyggnaden i april respektive juni 2007. Reviderat inriktningsbeslut togs i KF 2009-03-31 om 130 mnkr. Genomförandebeslut togs i ExpIN januari 2010 och i KF 15 mars 2010. En fördjupad översiktsplan antogs i KF i september 2008. Den första detaljplanen antogs i KF 15 mars 2010. Följande beslut har tagits: • Markanvisningsavtal för följande kvarter avseende kommersiellt ändamål: Fraktalen och Isotopen (NCC Property Development AB), Princeton (Oslo Näringssejendom AS), Molekylen och Genen (Atrium Ljungberg AB), Mitokondrien (Humlegården Fastigheter AB), kvarter 15 (Atrium Ljungberg AB), Forskaren (Vectura Fastigheter), Sorbonne (Castellum), kvarter 16 (NCC), Pisa (Atrium Ljungberg), Sveaplan (Fabega), kvarter 38 N (Humlegården) samt kvarter 39 (Vectura) •Markanvisningsavtal för följande kvarter avseende bostadsändamål: Cellen och Analysen (Einar Mattsson Projekt AB), Enzymet och Proteinet (Veidekke Bostad</p>	<p>Under 2021 sker inflyttning i kvarteren Oxford och Princeton. Delar av p-hus Hagastaden öppnar. Överenskommelse om exploatering för kvarteren Pisa, Cambridge och Stanford planeras att behandlas i ExpIN i slutet av 2021. Detaljplanen för östra Hagastaden kommer att skickas ut för granskning under 2021. Under 2021 kommer Torsplan, gator inom norra kvarteren och del av Hagesplanaden finplaneras. Byggstart för den permanenta sopsugsterminalen kommer att ske under året samt rivning av den gamla järnvägsbron. Under 2021 ska ett reviderat genomförandebeslut tas fram för att beskriva den ändrade geografiska omfattningen av östra Hagastaden.</p>	<p>Gentemot senast lagda prognos är den totala prognosen för Hagastaden oförändrad. För år 2021 höjs utgiftsprognosen med 30 mnkr och inkomstprognosen med 1 mnkr jämfört med VP2021. Ökningen beror främst på omfördelning av budget från år 2020 för projektering och entreprenader för de norra och centrala kvarteren och tillkommande ökning av utgifter i samma områden. Stor aktivitet råder i Hagastaden med både entreprenörer och byggaktörer varpå en ny organisation har tillsatts som enbart arbetar med logistik och samordning, vilket innebär ökning av organisationen för år 2021. Fortsatt tidsförskjutning för de östra och västra områdena vilket har resulterat i en sänkt prognos för de delprojekten. Försäljningsprognosen för år 2021 har ökat med 36 mnkr gentemot VP det beror på en indexökning för försäljningarna av kvarteren Organellen 2 och Bologna 1 samt en tillkommande tilläggsköpeskilling för kvarteret Forskaren.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>AB), Kromosomen (Ikano Bostad AB), Helix och Innovationen (Oscar Properties AB), Algoritmen (Familjebostäder AB), Oxford och Coimbra (Erik Wallin AB), Bologna och Humboldt (Folkhem Trä AB), Lysosomen (SKB) (flytt av markanvisning från Ribosomen), kvarter 11 och 12 (HSB), kvarter 13 (SVEBO och MICASA), Organellen (Besqab), Greifswald och Harvard (Castellum), Ribosomen (Humlegården), Stanford och Cambridge (Atrium Ljungberg), kvarter 38 N (Humlegården), Kvarter 38 S (Seniorgården) samt kvarter 39 (Vectura) • Markanvisningsavtal gällande skola och idrott: kvarter 14 (SISAB). •Markanvisningsavtal gällande idrottshall, hotell, kontor och skola, kvarter 37 (Serneke) • Avtal gällande exploatering för följande kvarter avseende kommersiellt ändamål: Fraktalen, Isotopen, Princeton, Molekylen, Forskaren och Sorbonne. • Avtal gällande exploatering för följande kvarter avseende bostadsändamål: Cellen, Enzymet, Kromosomen, Analysen, Proteinet, Helix och Innovationen, Algoritmen, Oxford, Coimbra, Bologna, Humboldt, Organellen, Lysosomen, Greifswald och Harvard • Avtal gällande exploatering för Norra Stationsgaraget avseende garageändamål (Stockholms Stads Parkerings AB). • Försäljning av Torsplansgaraget till SPAB. (Stockholms Stads Parkerings AB).</p>		
Hammarby Sjöstad			
Övriga huvudprojekt - Hammarby Sjöstad			
<p>Fredriksdal (183-H9251735) Inom kvarteret Fredriksdal i Hammarby Sjöstad har SL byggt en ny bussdepå på mark som förvärvats från staden. Denna ersätter befintlig depå i kvarteret Persikan på</p>	<p>Bostäderna är helt inflyttade. Bussgaraget invigt och kontor och lokaler är uthyrda. Allmän platsmark med bryggor, hiss och kajer är öppnade och nyttjas av allmänheten.</p>	<p>Fredriksdals trafikplats ska byggas om för att anpassas till nya trafikflöden. Tidplanen för detta behöver anpassas till beslut som fattas av TN och Skanska. Tidplan för detta är än så länge inte känd, men troligen kan</p>	<p>Tidplan för kommande ombyggnad av Fredriksdals trafikplats är fortsatt osäker då den är beroende av arbeten som ska utföras av TK och Skanska. Projektet kommer</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Södermalm. Skanska har byggt ca 370 lägenheter på mark som delvis förvärvats från staden. Skanska har också byggt ca 20 000 kvm BTA kontor på mark som har förvärvats från staden. Staden bygger gator, kajer och resterande allmän platsmark. Staden har erhållit exploateringsbidrag från Skanska för merparten av investeringarna.</p>		<p>trafikplatsen inte vara färdigbyggd förrän tidigast 2023. Skanskas arbeten i kvarteret strax norr om Fredriksdal påverkar också tidplanen för ombyggnad av trafikplats.</p>	<p>sannolikt inte kunna färdigställas förrän ca 2023.</p>
<p>KV Mårtensdal (183-H9251734) KV Mårtensdal innehåller ca 80 000 kvm kontor, transformatorstation för Svenska Kraftnät och för Ellevio samt utbyggnad av Fryshusets idrottshall. Inom projektet planeras en entré till ny tunnelbanepattform under Gullmarsplan. Detaljplanen vann laga kraft 2016.</p>	<p>Detaljplan för området vann laga kraft 2016. Skanska Fastigheter bygger flera kontorsbyggnader inom kvarteret Mårtensdal. Inom ett av de kommande husen ska nya tunnelbanan få en stationsuppgång. Nyttjanderättsavtal är tecknat rörande detta mellan staden och Framtida utbyggnad av tunnelbana (regionens förvaltning som bygger ut tunnelbanan enligt 2013 års Stockholmsöverenskommelse). Ellevio gör omfattande ledningsomläggningar för att möjliggöra att de själva och andra kan bygga vidare inom området. Svenska Kraftnät borrar en tunnel från Danderyd till Mårtensdal som ett led i att stärka regionens elförsörjning, tunneln kallas Citylink och har stigarschakt på Betongindustrins område. Koncession och ledningsrätt finns för ledning. Svenska Kraftnät bygger ny transformatorstation inom egen tomträtt i KV Mårtensdal. Denna ska kopplas ihop med tunneln. Fryshuset avser bygga ny idrottshall i enlighet med detaljplan, men saknar finansiering för närvarande.</p>	<p>Skanska Fastigheters hyresgäster har flyttat in i de första två husen i området. Staden sålde i mars 2020 mark till ännu en etapp. Bygget inleddes våren 2021. Skanska har markanvisning på ytterligare en kontorsetapp och denna kommer att gå till försäljning preliminärt hösten 2021. Tunnelbanan invigs 2030, enligt tidplan från regionen. Då Mårtensdal inom några år kommer att inhysa närmare 6 000 nya arbetsplatser och en tunnelbaneuppgång så förbättrar staden gångstråket från Gullmarsplan med belysningsåtgärder och bygger om intilliggande trafikplatser. Samordning mellan samtliga parter och Betongindustri pågår så att Betongindustris verksamhet inom området ska kunna fortsätta utan avbrott. Ellevio gör omfattande ledningsomläggningar för att kunna bygga vidare inom området. Staden ska teckna ett markanvisningsavtal med Ellevio för det område där Ellevio idag har befintlig verksamhet. Idag har Ellevio arrende på området. Svenska Kraftnät påbörjade 2020 bygget av transformatorstation huvudsakligen inom sin egen tomträttsfastighet.</p>	<p>Risker i det pågående bygget består i att många byggaktörer ska samsas på liten yta. Etableringsytor och körytor är mycket svåra att få ihop. Kontinuerlig dialog förs mellan inblandade parter. Mårtensdal är en mycket viktig nod i Stockholms tekniska försörjning, framför allt vad gäller el. Ledningshavarna måste nu göra uppskattningar av framtida efterfrågan för att utrymme i gator ska kunna beredas. Det är så trångt i området att det finns risk att platsbrist under jorden blir en flaskhals framöver och stoppar eller försenar projekt i staden. Trafiksituationen begränsar också i närområdet då vägarna svårigen kan ta emot den mängd trafik som kan väntas under bygget.</p>
<p>Lugnet 3 (183-H8000003) Bonava bygger ca 113 bostadsrätter och Stockholmshem bygger ca 116 hyresrätter. Stockholmshem bygger även en förskola med fyra avdelningar samt tillsammans med staden en ny sopsugsterminal. Staden bygger ut och förstärker infrastrukturen kring</p>	<p>Detaljplan vann laga kraft 2015-10-31.</p>	<p>Sopsugsterminalen är färdig och besiktigades i december 2019. Ansökan pågår gällande förrättning av anläggningen och förväntas vara klar under 2021, projektavslut under 2021.</p>	

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>kvarteret vilket innebär stora investeringar p.g.a. dåliga markförhållanden och omfattande behov av ledningsflytt.</p>			
<p>Påsen Godsvagnen (183-H8001002) Skanska Nya Hem, Ikano, Areim, Ailon och Svenska Hus tillsammans med ExplK ingår i gruppen av byggaktörer på platsen. Sammanlagt 750 bostadsrätter, två förskolor, ett longstayhotell och kontorsytor byggs på tidigare industrimark. Detaljplan vann laga kraft 2016. Inom kvarteret Godsvagnen bygger Skanska Nya Hem och Areim bostadsrätter och en förskola. Inom kvarteret Påsen bygger Ikano och Skanska Nya Hem bostadsrätter och en förskola, Ailon bygger om en befintlig byggnad till longstayhotell och Svenska Hus utvecklar sin befintliga tomträtt och bygger till kontor och några stadsradhus. Staden ska utföra ny- och ombyggnadsarbeten av gator och park.</p>	<p>Genomförandebeslut togs 2015-12-10. 750 bostadsrätter, kontor och longstayhotell uppförs inom ramen för projektet. Två förskolor byggs också inom projektet.</p>	<p>ExplK bygger ny park mot Heliosgången och förbättrar intilliggande gator. Kvarvarande arbeten är en cirkulationsplats som kommer färdigställas under första halvan av 2021. Samtliga byggaktörer kommer att färdigställa under 2021.</p>	
<p>Järvalyftet</p>			
<p>Övriga huvudprojekt - Järvalyftet</p>			
<p>Rinkeby Allé (183-H8001323) Genomförandebeslut godkändes av ExpIN för sin den 2015-12-10. Genomförandebeslut godkändes i KF 2016-03-21. Detaljplanen antogs 2016-10-27 i SbN och vann laga kraft 2016-12-03. Ombyggnad av Rinkeby Allé samt anslutande gator och gångvägar. Rinkeby Allé har potential att utvecklas till ett viktigt stråk mellan Rinkeby Centrum och Stora Ursvik i Sundbyberg. Bro håller på att byggas mellan stadsdelarna av TK. Den trafikseparerade gatan byggs om till en stadsgata. Ombyggnaden kommer även att omfatta omdaning av Rinkebyplan, del av Hjulstavägen och del av Rinkebysvägen. Rinkeby Allé, Hjulstavägen och Rinkebysvägen skall kunna användas under</p>	<p>Inriktningsbeslut fattades för ombyggnad av Rinkeby Allé beslutades i ExpIN 2011-09-29. Samtidigt lämnades markanvisning till Svenska Bostäder om 70 lägenheter samt planbeställning. Strukturplan för Rinkeby Allé är godkänd av SBN maj 2013 och i KF 2013-11-04. Ytterligare markanvisning till Svenska Bostäder med 70 lägenheter godkändes av ExpIN 2014-02-06 samt markanvisning till Micasa för vårdboende 2014 06-12. Genomförandebeslut om 124 mnkr i ExpIN 2015-12-10. Genomförandebeslut KF 2016-03-21. Godkänd detaljplan i SbN november 2016.</p>	<p>Rinkeby Allé håller på att byggas om, i huvudsak är den genomförd och klar. I takt med att Svenska Bostäder genomför om- och nybyggnation av sina bostadshus mot Rinkeby allé samt Micasa uppför ett vård- och omsorgsboende så kommer finplanering av gångbanorna genomföras med start 2021. Beräknas vara färdigställt under 2022.</p>	<p>Tidplan för ombyggnad av Rinkeby Allé ska samstuderas med tidplan för Svenska Bostäders om- och nybyggnad av bostadshus samt Familjebostäders ombyggnad av fastigheten Kvarnberget 2 till polishus. Byggstart av polishuset skedde 12 december 2017. Vissa förseningar kan uppstå med bostadsproduktionen och fullföljande av gatan.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
ombyggnadstiden. Ombyggnaden planeras ske i tre etapper.			
Nordvästra Kungsholmen			
Övriga huvudprojekt - Nordvästra Kungsholmen			
Krillans Krog (183-H9370400) Rivning av gammalt hotell och nybyggnad av 180 lägenheter och en förskola. Anläggande av en gata samt upprustning av park och befintliga gator.	Genomförandebeslut i ExpIN 2012-12-12. I KF 2013-03-04. Detaljplan godkänd i Sbn 2012-01-17 och antagen i KF 2013-02-18. Detaljplanen har överklagats av och nu upphävt av länsstyrelsen. Reviderad detaljplan för Krillans Krog antogs i KF 2015-02-16. Togs i SBN våren 2016 (förskolan finns inte längre med i planen). 2016-04-29 vann detaljplanen för Krillans Krog Laga kraft.	Projektet färdigställt. Ska slutredovisas.	Ser inga risker, då projektet är färdigställt. Staden slutbesiktigade den 2020-11-30 och den 2020-12-07.
Kristineberg kontor (183-H8002286) Projektet innebär bebyggelse väster om Essingeleden och kan påbörjas då ombyggnaden av trafikplats Lindhagensgatan är färdig. Kontoret ska fungera som en bullerskärm mot Essingeleden för den planerade bakomliggande bebyggelsen. Projektet omfattar ca 50 000 kvm kontor.	Markanvisning inkl. inriktningsbeslut till NCC för uppförande av kontor, januari 2008. Inriktningsbeslut i KF 2008-06-16 samt uppdrag till idrottsnämnden att återkomma med inriktningsbeslut för idrottshall. Byggstart för trafikplatsen skedde i augusti 2012. Genomförandebeslut för trafikplatsen antaget av ExpIN december 2010 och i KF juni 2011. Detaljplanen för trafikplatsen vann laga kraft september 2011. Detaljplanen för NCC-kontor, var på samråd mars 2013. Genomförandebeslut för kontoren togs i ExpIN 2015-04-13. KF 2017-03-04 Då detaljplanen är upphävd måste hela processen från markanvisning och framåt göras om och nya beslut tas.	Mark- och miljöoverdomstolen fastställde 2019 att planen är upphävd. Staden överklagade till Högsta domstolen som nu meddelat att de inte prövar ärendet och därmed står sig beslutet om att planen är upphävd. Eventuellt ny markanvisning och prisförhandling under våren 2021.	Detaljplanen är upphävd.
Kristinebergs slott 11 (183-H9371300) Hornsbergs bussdepå planeras att flyttas till Tomtebodan i Solna. Staden kommer att förvärva marken av SL. Inom området planeras för ca 750 bostäder och 65 000 kvm kommersiella lokaler. FKs projekt samverkanscentralen är inte längre en del av projektet.	Marknämnden beslutade hösten 2006 om markanvisning till Ikano Bostaden (bostäder), Borätt (bostäder) och Skanska (kontor och bostäder). Start-PM Sbn april 2008. Inriktningsbeslut togs i ExpIN 2008-10-09 och i KF 2009-03-09. Detaljplanesamråd för bussdepån kvartal 2, 2010. Staden har slutfört systemhandlingar för gator, parker och idrottsplats. ExpIN markanvisade till Familjebostäder 2014-02-	Planerat genomförande: 2021-2028. Detaljplanen är överklagad sen sommaren 2020. Det finns ingen tidplan för när domstolen ska hantera ärendet.	Osäkerheter i projektet. Om SL:s flytt till Solna eller kommande rivningsarbeten dröjer kan genomförandet bli försenat. Om beslut angående överklagandet dröjer kan tidplanen komma att påverkas. Om utfallet av överklagan blir negativt för staden så försenas genomförandet.

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>20 halva det sista kvarvarande kvarteret inom området. 2016-02-04 fick Familjebostäder markanvisning även på den resterande sista delen av kvarteret. Omförhandling av markanvisningar skedde under senhösten 2016. Då planen utökats och den planerade underjordiska bussdepån inte längre finns med i planerna kommer hölls ett nytt plansamråd under kvartal 2 2017. Detaljplanen godkändes i SBN 2019-12-12 ExpIN godkände genomförandet 2020-02-20 KF antog detaljplanen och godkände avtalen 2020-05-25. Väntar på laga kraft, detaljplan överklagad.</p>		
<p>Stadshagen (183-H8000994) Byggande av bostäder, gator, idrottsplats, skola och tennishall.</p>	<p>Beslut i ExpIN maj 2008 om att ny tennishall ska byggas inom Stadshagens idrottsplats som ersättning för den som ligger i Kristinebergs strandpark. Markanvisning i augusti 2012 till Stockholmshem med 175-225 lägenheter och en underjordisk tennishall. Inriktningsbeslut i ExpIN gemensamt med FN, IdN december 2013, i KF 2014-12-15. Överenskommelser om exploatering och försäljning respektive tomträtt finns med flertalet byggherrar. För bygggrätter som ligger på nuvarande Stadshagens IP finns bara markanvisningsavtal skrivna. Det gäller Besqab, Borätt, Stockholmshem, Wallin, Folkhem (totalt ca 600 lägenheter), SISAB (årskurs 0-6, ca 700 elever) och Stockholm Parkering. Genomförandebeslut för Stadshagen i ExpIN 8 mars 2018. Detaljplan för Fredhäll var på granskning under mars/april 2018. Genomförandebeslut godkänt och detaljplan antagen i KF 28 maj 2018. Detaljplanen vann laga kraft i november 2018. Projektering pågår för hela detaljplaneområdet. S:t Göransparken klar. Primula har byggstartat hösten -20.</p>	<p>Detaljplan för kvarter Glaven vilar. Detaljplan för Fredhäll vilar. Allmän platsmark inom etapp 1, som inte berör befintliga Stadshagens IP, byggstartas hösten 2021. Kontoret utreder alternativ plats för 11-spelsplan. Hösten 2021 påbörjas rivning samt byggnation och Stockholmshem påbörjar på- och tillbyggnad av studentbostäder.</p>	<p>Ny 11-spelsplan på annan plats ska vara klar innan Stadshagens IP kan stängas för ombyggnad. Etapp 1 av detaljplanen är påbörjad och omfattar ca 1 100 lägenheter och delar av allmän platsmarken. Etapp 2: ca 600 lägenheter, skola och ny idrottsplats, är beroende av att ny 11-spelsplan finns färdig. Avvikelse innevarande år mellan VP och senast lagda prognos beror på att utgifter avseende anläggande av gator prognostiserats för lågt.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Norra Djurgårdsstaden			
<p>Norra Djurgårdsstaden (10006) Miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden sträcker sig från Husarviken i norr, över hamnområdet, till Loudden i söder och är ett av Europas mest omfattande stadsutvecklingsområden. Totalt planeras för 12 000 nya bostäder och 35 000 nya arbetsplatser som ska kombineras med en modern hamn och annan strategisk infrastruktur som Spårväg City. http://bygg.stockholm.se/Alla-projekt/norra-djurgardsstaden/</p>			
Hjorthagen övergripande - Norra Djurgårdsstaden			
<p>Hjorthagen övergripande (EXPL40014) Hjorthagen ingår i stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden. Hjorthagen planeras att byggas ut med ca 6 500-7 000 lägenheter tillsammans med ny infrastruktur, gator och parker. Området ska inrymma kommersiell och social service framför allt i bottenvåningar. De gamla gasverksbyggnaderna ska bevaras och användas för arbetsplatser, institutioner och service av sådana slag som är lämpliga med hänsyn till byggnadernas kulturhistoriska värden. Området kommer att byggas ut med en takt av 500-600 lägenheter per år.</p>	<p>Ledningsarbeten påbörjades under 2005. Program taget i SbN 2003-06-12. Lägesredovisning beträffande markrening i GfN 2003-11-25, med delgenomförandebeslut, utredning, projektering m.m. Ny lägesredovisning i GfN 2004-10-12, som inkluderar delgenomförandebeslut om ytterligare 1 100 mnkr. Lägesredovisning godkänd i KF 2004-12-14. Ramavtal med Fortum godkänt i KF 2004-06-17. Markanvisningar godkända i GfN 2004-06-22. Planremiss och lägesredovisning i MN 2005-10-27. Inriktningsbeslut NDS (delen Hjorthagen), Genomförandebeslut Norra 1 2009-09-07 i KF. Genomförandebeslut Västra samt sopsugsanläggning 2010-11-29 i KF. Genomförandebeslut infrastruktur (Bobergs gata) 2012-04-02 i KF. Genomförandebeslut för Norra 2 2012-06-11 i KF. Reviderat inriktningsbeslut Hjorthagen, genomförandebeslut för Gasverksområdet och Ängsbotten i ExpIN 2013-12-12. Genomförandebeslut för Gasklocka 3 och 4 i ExpIN 2014-02-06. Reviderat inriktningsbeslut ExpIN 2013-12-12, KF 2014-04-07. Genomförandebeslut Gasverket ExpIN 2013-12-12, KF 2014-04-07.</p>	<p>Sammanfattningsvis fortsätter planering, projektering, anläggande och färdigställande i Hjorthagen i stort enligt planerna, med cirka 500 färdiga lägenheter per år fram till 2029. På grund av marknadsläge och hantering av stora markföreningar i Kolkajen är det en lägre byggtakt under några år för att sedan öka igen. Nu bor över 7 000 personer i det nybyggda området. En skola och 8 stycken förskolor har tillkommit. Deletapp Norra 1, Norra 2, Jackproppen och Västra är i princip helt klara. I Brofästet pågår fortfarande en del bostadsbyggnation, med fortsatta inflyttningar under år 2021. I Gasverket har Bergs School of Communication nyligen flyttat in och Spårvägs museet öppnar upp för besökare senare under året. Detaljplanen för den östra delen har varit på samråd, granskning beräknas till november 2021 och antagande det andra kvartalet år 2022. Ombyggnad av Gasverksvägen etapp 2 är pågående. Detaljplan Kolkajen har varit på samråd och markanvisningar pågår. Planering för Ropsten kan återupptas först då besked i kring flera infrastrukturfrågor lämnats från externa parter, bland annat kollektivtrafik</p>	<p>Föreningarna i mark och vatten i Kolkajen och Ropsten är omfattande och saneringen kommer att ta tid. I nuläget pågår flera olika sprängningar och schaktarbeten med risk för störningar, lukt och avstängningar. Grundläggningsmetod för utbyggnader i vatten utreds med avseende på hållfasthet, underhåll, miljöpåverkan och utförandeutgift. Antal parkeringsplatser i Gasverket utreds kopplat till de platser som behövs i bergumsgaraget för boende och för andra verksamheter. Det kan medföra behov av större trafikåtgärder i bland annat Ropsten för att skapa en bra situation för kollektivtrafiken.</p> <p>Totala prognosjusteringen för projektet år 2021 mellan VP-prognosen och T1-prognosen för Hjorthagen uppgår till ca -25 mnkr. Nedan följer en kort beskrivning av de största prognosjusteringarna som gjorts i de olika projekten som ingår i Hjorthagen: -Gasverket -10,5 mnkr: utgifter för entreprenad finplanering Västra har flyttats till år 2022. -Sopsug -10 mnkr: inkomster från fakturering för färdigställda etapper flyttat</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>Genomförandebeslut Ängsbotten ExpIN 2013-12-12, KF 2014-04-07. Genomförandebeslut Gasklocka 3 o 4 ExpIN 2014-02-06. Genomförandebeslut Brofästet KF maj 2015. Genomförandebeslut för Jackproppen ExpIN 2016-04-14, KF 2016-06-13. Detaljplanen för bergrumsgaraget har varit på samråd under början av 2017. Reviderat inriktningsbeslut Hjorthagen, reviderat genomförandebeslut för Gasverket och Bobergsgatan och genomförandebeslut för Kolkajen-Ropsten i ExpIN 2017-08-24, KF 2017-11-06. Genomförandebeslut för Starkströmmen 1 ExpIN 2018-11-15. Reviderat inriktningsbeslut Hjorthagen i ExpIN 2019-11-14, KF 2020-11-04.</p>	<p>och eventuellt kommande reservat för Östlig Förbindelse. Utbyggnad av bergrumsgaraget skall påbörjas, samordnat med övrig exploatering. Bergrummet är sanerat och överlämnat till Stockholm Parkering AB. Den nya detaljplanen för Ängsbotten skall påbörjas så snart trafikeringen på Värtans bangård är tydligare preciserad. I avvaktan på en ny detaljplan och byggnation av nya kvarter har staden arrenderat ut delar av marken i två år till en privat aktör som ska etablera och driva en padel-anläggning med start i maj 2021. I kvarter Starkströmmen har en byggnad rivits för ombyggnad till datahall med energiåtervinning och i övriga delar pågår planläggning för kontor och driftdepå. Gasklocka 3 o 4 har anvisats efter markanvisningstävling december 2020. För kvarter Elektriciteten pågår förhandlingar om ställverket med Ellevio i syfte att flytta detta och komplettera kvarteret med bostäder och kontor. I Hjorthagen pågår studier rörande infillbebyggelse för att samordnat precisera potentialen för främst bostäder. Ett reviderat inriktningsbeslut för Hjorthagen togs i KF i november 2020. Revideringen innebär i huvudsak att utredningsbudgeten utökats samt att arbetet med en scen i Gasklocka 2 även fortsättningsvis drivs av ExplK.</p>	<p>till år 2021 från år 2020 då detta ej kunde faktureras föregående år. -Kolkajen-Ropsten +9 mnkr: tillkommit 4 mnkr i utgifter för konstverk samt 5 mnkr ökning avseende sedimentrening på grund av utökade tester i vatten. -Marksanering Kolkajen-Ropsten -12 mnkr: utgifter för marksanering minskade på grund av förskjutning i tid. -Gasklocka 2 -12 mnkr: justering beror framförallt på framflytt av start för den tidiga entreprenaden (6 mnkr) till år 2022 samt framflytt av projekteringsutgifter (6 mnkr). Anledningen är att genomförandebeslut dröjer jämfört med tidigare tidplan. -Landanslutning Lilla Lidingöbron + 4 mnkr: justering av pådäcksentreprenaden med ökad utgift år 2021 på grund av lägre upparbetning är tänkt föregående år.</p>
<p>Bobergsgata (183-H8001479) Huvudgata genom Hjorthagen, del av Norra Djurgårdsstaden (tidigare Erik Dahlbergsgatan) blir huvudgata genom stadsutvecklingsområdet från Ängsbotten i sydväst till Ropsten i öst. Anläggande under 2012-2025. Gatan anläggs etappvis. Allmänt trafikpåsläpp för etapp 1 skedde under december 2014.</p>	<p>Reviderat genomförandebeslut på 500 miljoner SEK, för Bobergsgatan genom Kolkajen-Ropsten i ExpIN 2017-08-24, KF 2017-11-06.</p>	<p>Omfattande samordning krävs med projektet Kolkajen-Ropsten, vilket nu är i läge med detaljplanearbete. Därför är tidplanen förskjuten. Gasverkssvägen etapp 2 byggs som arbetsgata fram till och med 2022. Finplanering av Bobergsgatan etapp 1 byggs 2021-2022. Entreprenad för markrening och kalkcementpelarförstärkning pågår 2021 för delen etapp 2A, till befintlig rondell i Ropsten. Sedan byggs arbetsgata under 2022. Etapp 2B förbi tunnelbanan i Ropsten, kommer igång ca 2024. Tunnel till Stockholm Exergis bergrum projekteras i</p>	<p>Arbetsgata för Gasverkssvägen etapp 2 har hinder i form av tunnlar och konstruktioner under marken, samt kvarvarande garage i kvarteret Villebrådet. Försiktighet och , tidsförskjutning orsakar högre utgifter i projektet.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Gasverket (183-H8001101) Avveckling av Fortums verksamhet i gasverket pågår och ca 30 000 kvm befintliga industrilokaler har överlämnats till staden. Befintliga byggnader ska fyllas med nya verksamheter, kommersiell och offentlig service. Gasverket ska vara ett lokalt centrum för Hjorthagen samtidigt som det vara ett besöksmål för hela Stockholmsområdet.</p>	<p>Genomförandebeslut i ExpIN december 2013, KF 2014-04-07. Detaljplan Gasverket Västra vann laga kraft 2016-01-18. Detaljplan Idrottshall vann laga kraft 2016-07-21. Detaljplan Lilla Gasverket vann laga kraft under januari 2017.</p>	<p>bygghandlingsskede. Produktionsstart hösten 2021 med 1 års byggtid. Detaljplan för Gasverket Östra har varit på samråd under sommaren 2019 och inkomna synpunkter medför behov av ändringar i planförslaget till granskningen. ExplK driver utvecklingen av Gasklocka 2. Region Stockholm är klara med byggnationsarbetena för spårvägs museet i HUS 9. Innan öppnandet, som beräknas ske under hösten 2021, skall inrednings- och utställningsarbeten genomföras av museet. Ombyggnation av HUS 14 och HUS 27 har påbörjats. Framförallt är det invändiga rivningsarbeten som pågår. Systemhandlingsprojektering pågår för Gasverket Östra samt del av Bobergsgatan som löper parallellt med området. Kontrakt har skrivits med entreprenör för Finplanering Gasverket Västra samt Bobergsgatan.</p>	<p>Marken och byggnaderna innehåller föroreningar från tiden med gasproduktion. Risk för fördyrad sanering finns. Antikvariska hänsynstaganden och visionen om gasverket som ett attraktivt besöksmål och stadsdelscentrum står i konflikt med varandra och kan komma att försena processen ytterligare. Framgent i projektet finns en ökad risk för fördyringar. Detta har konstaterats allteftersom detaljprojektering fortlöpt samt i pågående detaljplanarbete för Gasverket Östra. De ökade utgifterna beror främst på, utöver riskerna för sanering, högre gestaltningskrav, längre genomförandetid samt komplexare produktion.</p>
<p>Hjorthagen Gasklocka 3 o 4 (183-H8800596) Avveckling av Fortums verksamhet i gasverket pågår och ca 30 000 kvm befintliga industrilokaler överlämnas till staden. Befintliga byggnader ska fyllas med nya verksamheter, kommersiell och offentlig service. Gasverket ska vara ett lokalt centrum för Hjorthagen samtidigt som det vara ett besöksmål för hela Stockholmsområdet.</p>	<p>Genomförandebeslut i ExpIN december 2013, KF 2014-04-07. Under 2014 pågick projektering och planarbete för den västra delen av området. Sanering av tegelgasklockorna samt renovering av skorsten har skett. Detaljplan Gasverket Västra vann laga kraft 2016-01-18. Detaljplan Idrottshall vann laga kraft 2016-07-21. Detaljplan Lilla Gasverket vann laga kraft under januari 2017. Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Oscar Properties beslutat i ExpIN 2018-02-01, i KF 2018-04-09. I november 2019 beslutade staden att häva avtalet med Oscar Properties då köpeskillingen inte hade erlagts i tid. Ny markanvisningstävling har lett till avtal har tecknats med OBOS.</p>	<p>Hantering av regnvatten, kompletterande miljöprovtagning och kompletterande markrening pågår med anledning av att en av byggherrarna inte tillträdde som planerat 2019-10-31. Entreprenad, park och kompletterande markrening av naturmark, pågår fram till hösten 2021. Utredningar och provtagningar pågår med avseende på eventuella föroreningar i berget.</p>	<p>Inga stora avvikelser har noterats. Arbetena i entreprenad park och markrening fortsätter enligt plan.</p>
<p>Hjorthagen sopsug (183-H8001439) Inom Hjorthagen ska en ny stationär sopsugsanläggning för 6 000 ny bostäder anläggas. Anläggningen projekteras och byggs ut successivt med ledningar i allmän</p>	<p>Genomförandebeslut i ExpIN mars 2010, i KF november 2010. Anläggningsarbete för etapp Norra 1 har färdigställts. En provisorisk terminal har tagits i drift. Under 2013 har också sopsugsrör för etapp Västra</p>	<p>Den nya terminalen är tagen i drift. Provisorisk terminal nermonterad och placerad på lager i Värtan. Förberedelse pågår för övertagande av anläggning av SVOA.</p>	

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>gata och en terminal i ett bergtrum i Gasverket. Den är driftsatt och har en tillfällig terminal.</p>	<p>lagts. Planering och projektering sker också för sopsugspapperskorgar i parker och vid gator. Planeringen för permanent terminal pågår. Inrättandet av en gemensamhetsanläggning har tidigare planerats men är nu avbruten. Förrättningen är senarelagd. Detaljplanen för sopsugsterminalen i ett bergtrum i Gasverksområdet är klar för antagande i SBN. Detaljplanen vann laga kraft i oktober 2014. Produktion påbörjades kvartal 1 2015. Beslut om kommunalt huvudmannaskap i styrelse Stockholm Avfall AB 2017-12-07, i KF 2018-04-23.</p>		
<p>Hjorthagen, Brofästet (183-H8001530) Utbyggnadsetapp av bostäder i Hjorthagen, Norra Djurgårdsstaden. Planerat antal bostäder är 566 vara 240 upplåts med hyresrätt och 326 med bostadsrätt. Två förskolor med vardera 4 avdelningar, 2 grupper om 6 omsorgslägenheter samt butikslokaler i gatuplan mot områdets huvudgata. I etappen ingår två parker, förlängning av Strandparken samt "Båthusparken" gränsande till etappen Norra 2.</p>	<p>Markanvisningsbeslut i ExpIN 2012-09-27 , start-PM taget i SbN 2013-01-17. Programarbete med utsedda byggherrar påbörjades kvartal 1 2013. Markanvisning för plusenergihus har skett i september 2014. Genomförandebeslut i ExpIN togs 2015-02-19, i KF 2015-05-25. Antagande av detaljplan i SBN 2014-12-11, i KF 2015-02-16. Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Åke Sundvall beslutats i ExpIN 2017-11-09, i KF 2018-01-29. Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Oscar Properties beslutats av nämndordförande 2018-01-15. Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Oscar Properties har beslutats i ExpIN 2019-04-25 och i KF 2019-06-17. Avtalet har ännu inte undertecknats. Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Oscar Properties har beslutats i ExpIN 2019-08-29. Avtalet har ännu inte undertecknats.</p>	<p>De flesta byggherrarna har lämnat över till sina förvaltningsorganisationer, en överlämning kvarstår. Inflyttningar inom området fortsätter. Finplaneringsentreprenad pågår, med förväntat avslut kvartal 2, 2021. Fortsatt arbete med finplanering pågår inom området.</p>	
<p>Jackproppen (183-H8002058) Jackproppen är ett kvarter i Hjorthagen med ca 45 lägenheter och förskola med ca fyra avdelningar. Omkringliggande Hjorthagsparken rustas upp, del av Trollhättevägen rivs, omläggning av</p>	<p>Med medborgarna hålls ett tidigt samråd kring platsen den 2013-09-25. ExpIN beslutade om markanvisning till Wallin 2014-12-11 och SbN beslutade om start-p.m. 2014-12-11. ExpIN beslutade om markanvisning till FN för parkleksbyggnad</p>	<p>Parklekkhuset som ExplK har byggt åt FK har färdigställts och överlämnande av förvaltning pågår. Stadens arbeten med färdigställande av parken runt huset har färdigställts. Finplanering av yttre miljö pågår, inflytt av sålda lägenheter har utförts.</p>	

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>ledning och byggande av park, parklek och gång- och cykelväg.</p>	<p>2015-05-21. ExpIN fattade genomförandebeslut 2016-04-14. SbN beslutade om antagande av detaljplan 2016-05-15. KF fattade genomförandebeslut 2016-06-13. Detaljplan laga kraft 2017-02-03. Ny överenskommelse om utgiftsfördelning mellan ExpIN och FK redovisades i ExpIN 2017-11-09. Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Byggnadsfirman Erik Wallin AB beslutades i ExpIN 2017-11-09, i KF 2018-01-29 (avtalet undertecknades dock ej av staden). Tilläggsavtal till överenskommelse om exploatering med Byggnadsfirman Erik Wallin AB beslutades av nämndordföranden 2018-03-12.</p>	<p>Produktionstidplan förväntas bli klar till kvartal 2 år 2021.</p>	
<p>Kolkajen - Ropsten (183-H8001608) Ca 2 000 bostäder och 70 000 kvm kommersiella ytor samt Ropstens kollektivtrafikknutpunkt med service och kontor.</p>	<p>2015-05-21 togs beslut om start-PM för Kolkajen-Ropsten i SbN. Projektet delades i två detaljplaner varav den västra delen, detaljplan Kolkajen, med cirka 1 400 lägenheter var på samråd i juni 2016. En del av bebyggelsen möjliggörs genom stora utbyggnader i vatten. Bussterminal och andra kollektivtrafikfunktioner ska integreras i bebyggelsen i Ropsten. Överenskommelse med Fortum om värmepumpinstallationen har beslutats i ExpIN under december 2016. Reviderat inriktningsbeslut samt genomförandebeslut för marksanering på fastland togs i ExpIN 2017-08-24 och KF 2017-11-06. Beslut om markanvisning till AB Abacus Bostad, AB Stockholmshem, Wählin Fastigheter AB, Åke Sundvall Projekt AB och ByggVesta AB/Aquavilla Produktion AB, Tobin Properties AB, Kärnhem och AG/RED Bostadsproduktion AB togs i ExpIN 2017-12-07, 2019-02-14, 2019-12-12, 2020-10-15 samt 2020-11-12. Reviderat inriktningsbeslut för Hjorthagen togs av ExpIN 2019-11-14 samt i KF 2020-11-02. Beslut om genomförandeavtal avseende Landanslutning Stockholm för</p>	<p>Granskning av detaljplan planeras till kvartal 3 2021. Reviderad ansökan om vattendom ska skickas in kvartal 3 2021 och beslut om vattendom väntas tidigast kvartal 4 2022. Genomförandebeslut för Kolkajen planeras tidigast till kvartal 1 2022. Beslut av Trafikverket om riksintresseprecisering av Östlig förbindelse med en trafikplats i Ropsten väntas till sommaren 2021. Fortsatt planering av Ropsten återupptas då frågor kring östlig förbindelse och kollektivtrafik hanterats. Fördjupat utredningsarbete rörande kollektivtrafikfrågor väntas under 2021.</p>	<p>Samtliga kvarter i detaljplan Kolkajen är ännu inte markanvisade, men samtal pågår med aktörer för kvarvarande kvarter vilka bedöms markanvisas under 2021.</p> <p>Grundläggningsmetod för ön utreds på nytt utifrån ekonomi, underhåll, miljö och teknik. Exempel på övriga risker i projektet är: -Att vattendom erhålls och att muddring och sedimentrening kan genomföras som planerat. -Att nedbrytning av markföroreningarna (genom så kallad in-situ-rening) på plats fungerar.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	Lilla Lidingöbron (SP + TK) togs i ExpIN 2019-12-12.		
Starkströmmen (183-H8002075) Starkströmmen är ett kvarter i Hjorthagen som innehåller Trafikverkets depå för Norra Länken överdäckad med park samt 45 000 kvm kontor.	Exploateringsnämnd beslutade om markanvisning till Trafikverket 2014-02-06. Sbn beslutade om start-p.m. 2014-03-06. ExpIN beslutade om överenskommelse om exploatering avseende Starkströmmen 1 med Elementica och Ellevio, avtal har vunnit laga kraft. Betalning enligt överenskommelse har utförts av byggherre.	Detaljplan för starkströmmen 2 och 4 skjuts fram, godkännande av detaljplan förväntas till kvartal 4 2021. Genomförandebeslut samt överenskommelse om exploatering planeras till kvartal 4 2021.	
Ängsbotten (183-H8001580) Planläggning av kvarter närmast Norra länken i södra delen av Hjorthagen, kv. Ängsbotten. Planläggning och byggnation av gator och kvarter för ca 500 lägenheter, livsmedelsbutik och eventuellt förskola.	Del av detaljplan, för bro med anslutande vägar, vann laga kraft under våren 2016, resterande del av detaljplan är upphävd av Länsstyrelsen. Därefter har arbetet med en ny detaljplan påbörjats och samråd hölls under dec 2016 till januari 2017. Länsstyrelsen inkom med synpunkter våren 2017 och kompletterande bullerberäkningar och utredningar har utförts för att svara på samrådssynpunkterna. Länsstyrelsen har i juli 2018 lämnat ett negativt besked på Begäran om planeringsbesked avseende risk och buller. Fortsatt arbete med detaljplanen avvaktar Trafikverkets arbete med järnvägsplan för västra bangården. Tidigare markanvisningsavtal och exploateringsavtal är förfallna. Genomförandebeslut i ExpIN 2013-12-12, i KF 2014-04-07.	Entreprenad för byggnation av ny bro över Värtabanan med anslutande vägar är färdigställd och slutbesiktning pågår. Nya markanvisningsavtal ska tecknas och beslutas i nämnd då gamla avtal förfallit i samband med att detaljplan upphävts. Arbeta med ny detaljplan avvaktas tills järnvägsplan framtagits för västra bangården. Bostadsproduktionen planeras att starta 2024.	Omtag med en ny detaljplan innebär ökade utgifter. Byggnadsarean för bostäder kan minska eftersom byggnadshöjden behöver anpassas för att klara bullernivåer från järnvägen. Projektets tidplan är avhängig järnvägsplanen för Västra bangården. Om denna förskjuts i tid innebär det försening även för planen i Ängsbotten.
Loudden - Norra Djurgårdsstaden			
Loudden (EXPL40017) Loudden är projektpaketsnamn för de projekt som ska planeras inom området Loudden. Området utgörs idag av ett projekt, Loudden, vilket beskrivs som underliggande projekt där beslut samt status redovisas.			
Loudden (183-H9294800) Område för ca 4000 lägenheter och viss kommersiell verksamhet samt skolor och idrottsanläggning. Projektet förutsätter att omfattande sanering sker.	Utredningsbeslut taget i nämnden 2018-02-01. Start PM för programmet antaget i Sbn 2018-01-31. Genomförandebeslut förvaltning fattades i ExpIN 2020-12-17.	Strukturplanarbetet pågår, beräknas klart 2022. Utredningar avseende markreningsåtgärder pågår. Rivning och marksanering pågår på Loudden. Förberedande arbeten inför sanering av bensenbergrum pågår. Tidplan 5-9 år.	Tidsåtgången för saneringen av mark och bergrum är osäker. Utgiftsansvaret för delar av saneringen diskuteras med oljebolagen respektive Stockholm Hamnar. Lågfrekventa bullret från färjetrafiken är en utmaning och risken är att det påverkar stadsstrukturen i

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
		Förslag på fördelning av saneringsansvaret för de gemensamma ytorna på Loudden förhandlas med oljebolagen. Markområdena Loudden och Containerhamnen övergår till staden vid tecknande av genomförandeavtal och nytt markavtal. Staden förvaltar nu områdena. Reviderat utredningsbeslut togs upp i nämnden i april 2021.	stor omfattning. Hanteras nu med stor bullerskyddande byggnad, utmaning att få denna utbyggd innan bostäder inflyttas. Riksintressepreciseringen av Östlig förbindelse påverkar planprogrammet.
Värtahamnen - Norra Djurgårdsstaden			
Värtahamnen (EXPL40016) Värtahamnen är indelat i de tre delprojekt Värtapiren, Valparaiso och Södra Värtan. För Värtahamnen togs ett program fram år 2012. Totalt planeras för cirka 1 700 bostäder och cirka 10 000 nya arbetsplatser. Värtapiren är färdigställd 2016. I Södra Värtan pågår detaljplanarbeten. I Valparaiso har inget formellt detaljplanarbete påbörjats. Beslut för respektive delprojekt redovisas under respektive projekt. Här redovisas beslut för samtliga projekt.	Ett reviderat inriktningsbeslut, med en ny utredningsbudget, för Södra Värtan fattades av ExplN i december 2019. Beslutet godkändes av KF 2020-06-15. I beslutet fattades även ett genomförandebeslut för åtgärder i Hangövägen. I det reviderade rivningsbeslutet speglas en budget och nuvärden för hela Värtahamnen (d.v.s. Valparaiso, Värtapiren och Södra Värtan).	Kommande aktiviteter för Södra Värtan och Valparaiso beskrivs under respektive projekt.	
Hamnpåfarten (183-H9394712) Uppdelning i 4 stycken underprojekt då förutsättningar för genomförandet varierar stort. 1. Hamnpåfarten - Permanent lösning 2. Hamnpåfarten - Provisorisk anslutning 3. Hamnpåfarten - Hamnpirsvägen 4. Hamnpåfarten - P-garage.	Ett antal frågor rörande strukturen i kvarteret Valparaiso måste lösas innan detaljplanarbetet kan påbörjas. Start-PM är preliminärt tänkt att tas i nämnden under hösten 2021. Negativt förhandsbesked har erhållit angående möjligheterna att starta utbyggnaden av Hamnpåfarten inom ramen för gällande detaljplaner vilket gör att utbyggnaden tidigast kan starta i slutet av 2024.	Delprojekt Hamnpirsvägen avslutades i december 2019. Projektering av systemhandling för Hamnpåfarten avslutades under våren 2020. Upphandling av entreprenad för byggnation av nya passagerargångar till Värtaterminalen har avbrutits och utredning av alternativa lösningar pågår.	Tidplanen för Hamnpåfartens tunneldel är mycket osäker då den är kopplad till tidplanen för den nya detaljplanen för Valparaiso. Preliminärt kan byggstart ske tidigast under 2024.
Södra Kajen, Södra (183-H9394716) Projektet omfattar förberedande arbeten inför planerad bostadsbebyggelse. I området finns 13 stycken markanvisade byggherrar och för att de skall kunna starta direkt efter lagakraftvunnen detaljplan skall befintlig kaj (Kaj 1) renoveras och byggas om. I dagsläget (2016) har kajen en återstående teknisk livslängd på cirka 20 år och för att inte styra husproduktionen eller i ett senare skede	Genomförandebeslut taget i KF 2016-09-26. Detaljplanarbete pågår för Södra Värtan, men viss oklarhet råder om tidplanen för det fortsatta arbetet på grund av att förhandlingar om avveckling av Östra Bangården pågår, vilket är en förutsättning för detaljplanen i dess nuvarande utformning.	Ombyggnaden av Södra kajen är avslutad med godkänd slutbesiktning. Projektering av ombyggnad av de norra delarna av Södra kajen, "Saltkajen" pågår fortsatt under första halvåret 2021 med målsättning att ha ett färdigt förfrågningsunderlag till juni/juli 2021.	Färdigställandet av entreprenad Södra kajen blev drygt 10 månader försenat i förhållande till överenskommen sluttid. Arbeten med pumpstationen förskjuts till 2022 för att färdigställandet skall vara synkroniserat med angränsande detaljplan.

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
boende så görs arbetena innan husproduktionen startar.			
Övriga huvudprojekt - Norra Djurgårdsstaden			
<p>Bygglogistikcenter Hjorthagen (183-H8001836) Projektet avser att uppföra ett bygglogistikcenter (BLC) för hantering och styrning av inkommande byggmaterial till delar inom Norra Djurgårdsstaden. Avsikten är att styra materialflödet för samtliga byggherrar inom delområdet och Södra Värtahamnen genom en lotsfunktion. Anläggningen består av inhägnat område med grindar, ett platskontor och en terminal på 2 200 kvm. Området ska också användas för gemensam avfallshantering och omlastning av utomhuslager på ca 1 000 kvm.</p>	<p>Genomförandebeslut i ExpIN 2012-08-23. Reviderat genomförandebeslut i ExpIN 2013-12-12. Beslut i KF 2014-04-07. Stadsutvecklingsprojekt NDS gick upp med ett nytt tjänsteutlåtande kring BLC för beslut i ExpIN 2020-12-17. Tjänsteutlåtande godkänt av nämnden för perioden 2021-2029.</p>	<p>Staden för dialog om övertagande av tomt i Frihamnen. Grupp för erfarenhetsutbyte mellan städer som arbetar aktivt med bygglogistik har bildats. Städer som deltar är Uppsala, Linköping samt organisationen BEAst (Byggsektorns elektroniska affärssystem). Staden har under 2020 sett över avtal gällande konsulter, lager, transporter och avfall. Aktiviteter 2021 är upphandla nytt lagersystem.</p>	<p>Implementering av nytt transportboknings-system STC är förskjutet med 3 månader vilket påverkar driften av BLC. Ny lagerupphandling minskar riskerna. Under kommande år sker större variation för påbörjade byggnationer inom NDS.</p>
Slussen			
Övriga huvudprojekt - Slussen			
<p>Slussen (183-H9551100) Projektet Slussen omfattar rivning och nyanläggning av trafikapparaten mellan Gamla Stan och Södermalm. Till detta ska kopplas en ny bussterminal för Nacka- och Värmdöbussarna. Det nya Slussen ska bli en mötesplats där ytor för handel och kultur byggs upp med den kollektiva knutpunkten som nav. I projektet ingår också att bygga ytterligare kanaler mellan Mälaren och Saltsjön för att kunna tappa mer vatten från Mälaren. Vissa delar av konstruktionerna tål inte längre tung trafik. TN bekostar årligen temporära förstärknings- och säkerhetsåtgärder för 10-15 mnkr.</p>	<p>Reviderat genomförandebeslut godkänt 2015-09-28. Miljödomen har vunnit laga kraft 2015-08-20. Gestaltningsprogram 2.0 godkänd av styrgrupp maj 2016. Detaljplan för bussterminal i Katarinaberget har vunnit laga kraft i maj 2018. Lägesredovisning för projektet lämnad (ExpIN 2020-06-11). Beslut om omfattning på GC-bro erhållet i samband med lägesredovisning. Godkännande att lämna in bygglovsansökan för Mälarterrassen erhållet under mars.</p>	<p>Under 2021 avslutas huvuddelen av projekteringen i projektet inklusive bygghandling för gång- och cykelbron. Kvarstår mindre delar och anpassningar. De entreprenadarbeten som pågår under 2021 är rivningar av de kvarvarande befintliga konstruktionerna från 1930-talet för att möjliggöra återuppbyggnad av Södermalmstorg samt arbeten med kajerna, lågbroar och avbördningsanläggning. Arbetet med arkeologiska utgrävningar återupptas i området vartefter den gamla anläggningen rivs. Arbetena på skeppsbron avslutas under 2021 men övriga arbeten i vattenområdet med lågbroar, munkbron, avbördningskanaler och slusskanal med mera fortgår efter 2021. Del av den nya avbördningsanläggningen kommer att köras i temporär drift från 2022 och de östra</p>	<p>Projekteringsutgiften inom delområde berg har ökat till följd av produktionsförenklingar samt förändrad entreprenadindelning för att möjliggöra att klara tidplanen och minska riskerna för ytterligare fördröjningar för projekt Bussterminal i Katarinaberget. Förändringarna avseende planering av bergarbeten och kommande entreprenadindelning inom bussterminalen ökar utgifterna innevarande år jämfört med VP2021. Vissa entreprenadarbeten och projekteringsuppdrag i övriga delområden har förskjutits från år 2020 till 2021 jämfört med planerat VP2021. Totalprognosen ligger i nivå enligt lägesredovisningen.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
		<p>lågbroarna färdigställs för att möjliggöra gång- och cykeltrafik över broarna från 2023. Fiskvandringsleden, som är en miljöåtgärd som är kravställd i miljödom, öppnar under 2023. Bygandet av den nya gång- och cykelbron som förbinder Södermalm med Gamla Stan påbörjas. Bussterminalen färdigställs och tas i bruk vid årsskiftet mellan 2023 och 2024. Under 2024 tas även den nya regleringen av Mälaren i bruk genom att båda avbördningskanalerna samt slusskanalen färdigställs. Södermalmstorg, lågbroarna och Ryssgården färdigställs och öppnas för allmänheten. Sista skedet i projektet som innefattar arbete med Katarinaparken och intunnling av Stadsgårdsleden, finplanering och installationer påbörjas.</p>	
Söderstaden			
<p>Söderstaden (10007) Söderstaden är ett av stadens större utvecklingsområden och består av Globenområdet, Slakthusområdet och Gullmarsplan-Nynäsvägen. Programmet möjliggör ca 6 000 nya bostäder och 12 000 arbetsplatser. Söderstaden ska bli Stockholms evenemangs- och nöjesknutpunkt med ett brett utbud av arrangemang inom idrott, kultur och nöjen samt etableringar inom handel, kontor och service. Genomförande: 2010-2030.</p>			
Övriga huvudprojekt - Söderstaden			
<p>Slakthusområdet Övergripande (183-H8001587) Program och inriktningsbeslut för Slakthusområdet antogs våren 2017. Målet är en blandad stadsdel med ca 3000 bostäder, 14000 arbetsplatser, verksamheter, handel och service med koppling mot mat, kultur och nöjen enligt vision Söderstaden.</p>	<p>Inriktningsbeslut i ExpIN 2017-02-02 och i KF 2017-04-03. Programmet antaget i SbN 2017-02-02. Övertagande av S:t Erik Markutvecklings byggnader 2017-03-31. En avsiktsförklaring tecknades i augusti 2018 och följdes i december samma år av ett aktieöverlåtelseavtal mellan Atrium Ljungberg och staden. Besluten godkändes i</p>	<p>Första etappen är markanvisad och start-PM togs årsskiftet 2017/2018. Samråd hölls oktober-november 2019. Etapp1 godkändes i SbN i december 2020. Tidigast möjliga byggstart är 2022. Tunnelbana byggs ut i området 2020-2030. Detaljplanearbete pågår för tunnelbanekvarteret och för gymnasieskola. Förberedelser,</p>	<p>Reviderat inriktningsbeslut och genomförandebeslut etapp 1 beslutades i ExpIN 2020-11-12. Bedömt antal bostäder har justerats till 3 000 och bedömt antal arbetsplatser har justerats till cirka 14 000. Ekonomisk avvikelse utgörs av interna överföringar från övergripande projektet till etapper.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>bolagsstyrelser, nämnder, KS och KF under våren 2019. 2019-06-11 tillträdde bolaget cirka 54 000 kvadratmeter befintliga byggnader upplåtna med tomträtt, varav de flesta ingår i den ursprungliga slakterianläggningen från 1912. Avtalet innehåller åtaganden från parterna över ett antal år i stadsutvecklingen av området. I december 2018 beslöt ExpIN som ett led i markåtkomst för tunnelbanans norra uppgång att förvärva parkeringshuset till Palmfelt center för 148 mnkr. I samma nämnd men annat ärende fattades också ett tidigt delgenomförandebeslut om markförberedande åtgärder för cirka 733 mnkr inklusive reserver och evakueringsersättningar. Besluten godkändes i KF under våren 2019. SbN beslutade 2019-12-15 om start-PM för hotell, kontor och handel i tunnelbanekvarteret. ExpIN beslutade 2019-12-15 om markanvisning till Micasa om vårdboende med cirka 100 lägenheter SbN beslutade 2019-12-15 om start-PM för en gymnasieskola. ExpIN beslutade 2020-06-14 om markanvisning till Atrium Ljungberg för gymnasieskolan. Reviderat inriktningsbeslut och genomförandebeslut etapp 1 samt utredningsbeslut för Gullmarsplan-Nynäsvägen beslutades i ExpIN 2020-11-12 och i KF 2021-03-22.</p>	<p>förhandsbedömningar och markanvisningsavtal pågår för att starta detaljplan för etapp 2A. I etapp 3 har Micasa fått markanvisning för vårdboende och eventuellt seniorlägenheter. Ytterligare markanvisningar i etapp 3 planeras. Strukturstudier pågår för etapp 4 (Förstudie 2) och diskussioner med berörda. Ett boende för nyanlända är uppfört av Stockholmsshem och uthyrt via SHIS samt inflyttat inom Sandstugan 3 i södra delen av området. Under 2020-2021 ska ytterligare byggnader rivas. Detaljplan för etapp 1 godkänd i SbN december 2020 och lämnad för antagande i KF. Detaljplanearbete inleds för etapp 4a under våren 2021. Förstudie 2 avslutad och ligger till grund för fortsatt planarbete. Arbete med detaljplan 2a har inletts.</p>	
<p>Slakthusområdet Etapp 1 (183-H8003110) Första utbyggnadsetappen i Slakthusområdet. Detaljplanen möjliggör ca 900 bostäder, en grundskola F-9, tre förskolor med fem avdelningar vardera, en fullstor idrottshall, ett parkeringsgarage/mobilitetshus, samt ca 22 500 kvm BTA lokaler för kontor, service och handel. Etapp 1 rymmer även två av områdets större parker och ett antal fickparker. Dessutom ingår om-/nybyggnad</p>	<p>Godkänt start-PM 2018-02-22. Beslut om markanvisningar i ExpIN vid sex tillfällen under 2017-2020. Genomförandebeslut i ExpIN 2020-11-12. Detaljplan godkänd i SbN 2020-12-10. Detaljplan antagen i KF 2021-04-12.</p>	<p>Detaljprojektering har inletts i januari 2021 och gatu-/ledningsarbeten beräknas starta våren 2022. Beslut om överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark för tre kvarter beräknas tas i KF under hösten 2022. Byggaktörens tillträde till kvartersmarken kommer ske etappvis, preliminärt under perioden kvartal 4 2023 till kvartal 2 2024.</p>	<p>Komplicerade ledningsomläggningar. I och med lång utbyggnadstid och flera parallella entreprenader kommer det ställas stora krav på samordning och logistik, för att utbyggnaden ska kunna ske effektivt för samtliga aktörer.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>av ett flertal gator, bland annat Hallvägens förlängning till Enskedevägen.</p> <p>Slakthusområdet markberedning etc. (183-H8003090) Rivning av 30-tal byggnader med tillhörande justering av teknisk infrastruktur. Det är en nödvändig förutsättning för att skapa det nya Slakthusområdet enligt inriktningsbeslutet från 2017. Flertalet av byggnaderna rivs för den första etappen eller i samband med dess rivningar. Nya tunnelbanan, planerad att öppna under 2027, förutsätter rivning innan byggstart för uppgångarna i Slakthusområdet. Merparten av rivningarna i området, ca 75 %, sker under åren 2020-2023. Marksänkningen i området startar under år 2021.</p>	<p>Inriktningsbeslut för Slakthusområdet togs i 2017. Delgenomförandebeslut för markförberedande arbete togs i november 2018 i KF.</p>	<p>Under 2020-2023 sker 75 % av rivningsarbetena. Rivningar pågår etappvis i området enligt gällande planering. I början av 2021 var den första rivningsetappen färdigställd och det pågår rivningar i den andra och tredje etappen enligt plan. Upphandling av den fjärde rivningsetappen sker under våren 2021 och beräknas starta april/maj. Marksänkningen i den sydvästra delen av området är upphandlad och arbetet påbörjas under första delen av 2021 och väntas vara färdigställda våren 2022.</p>	<p>Avvikelse om ca 50 mnkr gällande innevarande års prognos mellan VP och T1. Avvikelsen beror dels på att det funnits en osäkerhet i när ledningsarbeten kan starta under 2021 och i vilken omfattning, dels på att det skett en viss förskjutning i upphandlingar och entreprenadstart för rivningsetapper och marksänkning vilket gör att utgifterna förskjuts framåt. Riskposten har minskat sedan VP. Riskposten är fortsatt osäker för 2021 och beror av pågående förhandlingar. Osäkerhet i prognos för ledningsarbeten kvarstår under 2021 och framåt men väntas kunna prognostiseras med större säkerhet i prognos T2. En generell osäkerhet i prognosarbetet är miljörisken för mark och byggnader som ska rivas. Den nuvarande bedömningen indikerar på en "renare" mark än beräknat men det är först vid schaktning och rivning av byggnaderna som vi med säkerhet vet hur stor miljörisken verkligen är. Projektet väntas få en något senare sluttid än ursprungligt beräknat vilket gör att utgifter förskjuts framåt i tiden.</p>
<p>Årstafältet - samlingsprojekt</p>			
<p>Årstafältet - samlingsprojekt (10008) Projektet Årstafältet är ett stadsutvecklingsområde som omfattar ca 6 000 nya bostäder för 12 000 invånare. I detta samlingsprojekt finns inga dokument, statusrapporter eller beslut, vilket återfinns i de underliggande projekten. Varje plan- och utbyggnadsetapp får ett underliggande projekt där respektive genomförandebeslut ligger. Kalkylen för projektet är upplagd på samma sätt så att en del bryts ur helheten i samband med att gf-beslut fattas.</p>			

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Övriga huvudprojekt - Årstafältet - samlingsprojekt			
<p>Årstafältet etapp 1 huvudprojekt (183-H8002093) Den första etappen innehåller ca 1 000 lägenheter i blandade upplåtelseformer, lokaler för verksamheter i bottenvåningarna och tre förskolor. Stadens arbeten omfattar även arbeten med delar av den nya parken utöver de gator och ledningsomläggningar som krävs för att färdigställa etappen.</p>	<p>Alla nödvändiga beslut (detaljplan, miljödom och genomförandeslut) vann laga kraft under våren 2017. Ett reviderat genomförandebeslut godkändes av KF 2020-09-28.</p>	<p>Genomförandet har påbörjats genom att koloniområdet är flyttat. Den stora entreprenaden för utbyggnad av dammen, ledningsomläggning, delar av parken och gator inom detaljplan 1 har pågått sedan 2018.</p>	<p>Utgifterna i det reviderade genomförandebeslutet inkluderar projektrisker, varav en del redan fallit ut, och bedöms vara tillräckliga för att kunna färdigställa etappen. Den enskilt största risken som fallit ut hittills är ökade utgifter för deponi av salthaltig lera, vilket är en rest från tiden då Årstafältet var en havsvik. Under den tid som den stora entreprenaden pågått har det uppstått ett antal hinder vilket föranlett omprojektering, ändrad skedesplanering, lägre produktionsstakt och därmed försening av tidplanen. Entreprenadens slutdatum kommer antagligen att förskjutas. Prognosen för första byggstart för byggaktörerna är därför i dagsläget oklar.</p>
Årstastråket			
Övriga huvudprojekt - Årstastråket			
<p>Årstastråket Etapp 2 (183-H8002157) Genomförande av tre detaljplaner av fyra i Årstastråket etapp 2. Samtliga innehåller arbeten som påverkar SL/Region Stockholm och tvärbanan i stadens regi. Detaljplan för Ormlången omfattar områden ovanför Södra länkens berg och betongtunnlar som markmodelleras och utformas som en ny park. Totalt 500 lägenheter varav 100 studentbostäder och 160 lägenheter på Stockholms shems mark samt tre förskolor; en friliggande (SISAB) och två integrerade (Stockholms shem och Familjebostäder) sammanlagt 14 avdelningar. Arbeten som påverkar tvärbanan utfördes våren och sommaren 2017 i samverkan med en av SL/Region Stockholm planerad längre avstängning av banan.</p>	<p>Genomförandebeslut taget för Årstastråket etapp 2 (ej inkluderande Vallastråket), ca 340 lägenheter på stadens mark och 160 lägenheter på Stockholms shems mark. Omfattande insatser har gjorts för att samordna utförandet av de båda broarna i tvärbanans spårområde under SL:s avstängning av tvärbanan mars- oktober 2017. Då utgifterna ökat p.g.a. tekniskt komplicerat arbete och flera oförutsedda händelser har ett reviderat genomförandebeslut tagits i ExpIN 2017-09-21. Ärendet togs av KF 2017-11-27. 2018-03-08 tog ExpIN beslut om försäljning av tillskottsmark (1 000 kvm), för bostadsändamål inom del av fastigheten Sävlången 1, Sävlången 2, Idlången 3 och Årsta 1:1 i Årsta till AB Stockholms shem. 2019-10-17 tog ExpIN beslut om försäljning av mark för bostadsändamål om 133</p>	<p>Detaljprojektering pågår för detaljplanerna Ormlången och Sävlången. Pågående omprojektering av Arlaparken då den planerade lösningen med lättfylld inte fungerade. Reviderat genomförandebeslut togs våren 2020. Projektet kommer att slutredovisas under 2022.</p>	<p>Entreprenadutgifterna har ökat. Prognos på genomförandeutgifter beräknas öka på grund av ökade projekteringsutgifter i Glavs fjorden. Vallastråket minskar med 250 bostäder på grund av fornlämningen som finns i området. Omfattande samordning kommer att krävas med Trafikverket angående utbyggnad av Arlaparken ovanpå Södra länkens tunnlar (som redan har sprickor). Den planerade plankorsningen i Vallastråket har utgått ur projektet.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>lägenheter till JM AB inom del av fastigheten Årsta 1:1. KF godkände överenskommelsen om exploatering med JM AB den 16 december 2019. Årstastråket etapp 2, Vallastråket, omfattar ca 500 lägenheter varav 130 predestinerade till Stockholmshem med anledning av deras markägande och övriga 370 är ej fördelade. Etappen står inför ett omtag då fornlämningar inte möjliggör exploateringen. Ett andra reviderat genomförandebeslut fattades i ExpIN 2020-04-23 och togs av KF 2020-09-28. Det nya genomförandebeslutet krävdes då omfattande omprojektering har krävts i etappen. Även extra stödmurar och ledningsarbeten har ökat utgifterna.</p>		
Övriga huvudprojekt			
<p>Albano (183-H9297000) Ett nytt campus byggs norr om Roslagstull med ca 100 000 kvm universitetslokaler och ca 1 000 student och forskarbostäder.</p>	<p>Start-PM för programarbete inom Albano godkändes av SbN 2009-02-12. Programsamråd har genomförts. Staden förvärvade 2008 Norra Djurgården 1:9 (Teknikhöjden) i norra Albano. ExpIN godkände 2009-05-14 markanvisning till Svenska Bostäder för utökning från 130 till ca 200 student- och forskarbostäder inom Albano i nytt läge. Samtidigt godkändes markanvisning till Svenska Bostäder inom Teknikhöjden (Etapp 2). Ändrad markanvisning samt inriktningsbeslut togs i ExpIN mars 2012 med totalt 600 studentlägenheter. Detaljplanen ställdes ut under våren 2012 och ytterligare en gång under sommaren 2012. Detaljplanen upphävdes i maj 2014 av Mark- och miljödomstolen. Staden har överklagat beslutet till mark- och miljööverdomstolen. Detaljplanen har nu vunnit laga kraft.</p>	<p>Trafikverket har avslutat intunnling av Värtabanan. Bygge av student- och forskarbostäder och universitetslokaler påbörjades hösten 2016. Första inflyttningen sker 2021.</p>	<p>Inväntar genomförandebeslut för ombyggnation av Roslagsvägen och byggandet av en gång- och cykelbro.</p>
<p>Annedal, Baltic (183-H9240707) Annedal omfattar ca 2700 nya lägenheter, en ny skola och flera nya förskolor. I stadsdelen</p>	<p>Reviderat genomförandebeslut taget i KF i 2011-10-17.</p>	<p>Utbyggnaden av bostäder och förskola på fastigheterna Baltic 24 och 25, Linaberg 19 och Sämjan 2 pågår. Planerade inflytt 2021-2022. När inflytt har skett på Baltic 24 och</p>	<p>Risk för att något oväntat dyker upp i och med anläggandet av Tappvägen som fördyrar projektet.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>anlägger staden även gator, parker, strandpromenad, sopsugsanläggning m.m.</p>		<p>25 ska ExplK bygga klart Tappvägen och Bullerbytorget vilket planeras starta under 2021 och färdigställas 2023. Planerar för slutredovisning kvartal 2 2021.</p>	
<p>Archimedes (183-H8002249) Omvandling av kontor och industri på Archimedes 1 till bostäder, samt nybyggnad av bostäder på Mariehäll 1:10 samt Archimedes 1. Stadens arbeten innefattar anläggandet/upprustning av nya gator samt anläggandet av en ny park.</p>	<p>Genomförandebeslut tagit i ExplN den 2018-04-17 Genomförandebeslut tagit i KF 2018-06-11 Detaljplanen godkänd av SbN 2019-12-12 Detaljplanen antagen av KF 2020-02-17 och vann laga kraft 2020-03-17.</p>	<p>ExplK arbetar med att projektera klart allmän plats. Inom kort kommer ansökan om rivningslov för den så kallade gula villan att lämnas in. Ny kostnads kalkyl för rivning och flytt av villan har beställts.</p>	<p>Efter att Länsstyrelsen valt att överpröva den antagna detaljplanen så upphävde de detaljplanen med hänsyn till föroreningar samt markbuller från Bromma flygplats. Länsstyrelsen ansåg att föroreningarnas utbredning inte var tillräckligt kartlagt samt att buller kunde utredas ytterligare. Mängden föroreningar är nu utredd men det råder viss osäkerhet kring vilka åtgärder som kommer krävas och därmed osäkra utgifter. Ett planerat förvärv av kvartersmark har skett och justeringen av köpeskillingen gav ett högre värde än prognostiserat.</p>
<p>Brandstegen/Bäckvägen (183-H8000784) SISAB avser bygga en skola F-9 för 900 elever i en nedlagd brandstation belägen i Enbackens park. Besqab avser bygga ca 50 bostadsrätter. Till detta kommer stadens omfattande gatuarbeten och ledningsomläggningar samt parkombyggnad av Enbackens park. En öppenförskola (FK) i Enbacksparken samt förskolor i paviljonger (SDF) invid brandstationen berörs också av projektet då dessa verksamheter måste omlokaliseras till andra platser och lokaler för att möjliggöra projektet.</p>	<p>Reviderat inriktningsbeslut togs 2015-05-21 samtidigt som markanvisning för Besqabs bostadsrätter gavs. Detaljplanearbete påbörjades och samråd hölls sommaren 2015. Utställning hölls sommaren 2016. Detaljplanen godkändes i SBN och genomförandebeslut godkändes i ExplN 2016-09-22, och beslutades i KF 2016-12-12. Överklagan av beslutet om detaljplanen var möjligt till och med 2017-01-10 och SBK meddelade att överklagande inkom till Mark -och miljödomstolen i ärendet. I juli 2017 överklagades planen/Mark- och miljödomstolens beslut till mark- och miljööverdomstolen. Beslut 2017-10-09 där Mark- och miljööverdomstolen beslutade att inte ge prövningstillstånd att och planen vann därmed lagakraft 2017-10-09. Projekteringsarbete för stadens arbeten och framtagande av bygghandlingar har därefter startats hösten 2017. Upphandling och tilldelningsbeslut enl. LOU utfördes kvartal 1 2019. Reviderat genomförandebeslut bedömdes krävas p.g.a. ekonomin i projektet vilket utreddes under kvartal 2 år 2020.</p>	<p>Tidigare överklagad detaljplan har påverkat tidplanen för projektet. Stadens projektering pågick till december 2018. Upphandling av entreprenadarbeten pågick under kvartal 1 2019. Stadens entreprenadarbeten har påbörjats under sommaren 2019. SISAB räknar med skolstart 2023. Byggbolaget som ska bygga bostäder inom planområdet kan planera sin projektstart till tidigast när ExplK färdigställer sina arbeten, d.v.s. preliminärt i slutet av 2021. Ett underlag för ett reviderat genomförandebeslut togs fram juni 2020. En reviderad kalkyl för stadens arbeten med lednings- och gatuflytt samt parkombyggnad m.m. kunde upprättas efter att entreprenadutgifterna blivit mer. Ärendet togs upp i ExplN september år 2020 och i KS november 2020. KF beslutar enligt kommunstyrelsens förslag i februari 2021.</p>	<p>Projektet har förseningar p.g.a. att planen överklagades i januari 2017 och planen vann laga kraft först i oktober 2017. Projekteringen blev även mer tidskrävande än vad som antagits. Risken för framtida förseningar beror även på när flytt av en stor fjärrvärmeledning kan ske. Projektets utgifter har varit osäkra sedan genomförandebeslutet togs då systemhandling inte var färdig när beslutet togs 2016. Stora ledningar och teknikanläggningar måste flyttas och utgifter för detta var, innan systemhandling tagits fram, svåra att förutse. Stora delar av marken är förorenad och måste saneras vilket medför osäkerhet gällande utgifter.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>Beslut om reviderat genomförandebeslut tog i ExplN 2020-09-24 och i KS 2020-11-25. Ärendet har därefter varit uppe för beslut i KF (KF) 2021-02-01. KF beslutar enligt kommunstyrelsens förslag. Beslut 1. ExplN medges rätt att genomföra exploatering inom del av fastigheten Midsommarkransen 1:1 och fastigheten Brandstegen 1, sammanslagning av projekten Brandstegen och Bäckvägen, till en investeringsutgift om 197,1 mnkr, investeringsinkomst om 11,7 mnkr samt en försäljningsinkomst om 121,6 mnkr. 2. Utgifterna för år 2021 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2022. Ärendet: Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller skola och bostäder inom Brandstegen 1 och del av Midsommarkransen 1:1 samt sammanslagning av projekten Brandstegen och Bäckvägen.</p>		
<p>Bromma Blocks (stormarknadsområde) (183-H9240926) Bromma Blocks är ett befintligt handelsområde beläget intill Bromma Flygplats och utgörs idag av gamla hangarbyggnader. En ny detaljplan har upprättats som möjliggör en utveckling av handelsområdet söderut innehållande dagligvaru- och detaljhandel. Genom det nya handelsområdet möjliggörs även utbyggnaden av tvärspärvägen mot Kista. Byggherrar är KF Fastigheter och Fastighets AB Bromma Center Södra. Staden har åtagit sig att bygga om Flygplatsinfarten som i detaljplanen gjorts till allmän gata samt att anlägga en väg bro, s.k. fly-over, över Ulvsundavägen. Staden ska också då tvärbanan byggs och strukturen i stadsutvecklingsområdet i Ulvsunda industriområde klargörs, anlägga en gång-</p>	<p>Avtal med byggherrar och Storstockholms Lokaltrafik samt genomförandebeslut godkändes i ExplN 2009-06-11. Samma dag godkände SBN detaljplanen. Detaljplanen och genomförandebeslutet m.m. antaget i KF 2009-11-30. Projektering av stadens anläggningar är slutförda.</p>	<p>Flera aktörer är aktiva i området och är igång med byggnation på Trafikflyget 8 och Tvärbanan. ExplK arbeten på Flygplatsinfarten och Ulvsundavägen pågår mellan mars-2020 och mars-2023. På grund av ändrade förutsättningar inom fastigheten Trafikflyget 9 pausas den planerade gång- och cykelbron över Ulvsundavägen tills vidare. ExplK bevakar dock så att bron inte omöjliggörs ifall den ska anläggas i framtiden.</p>	<p>Byggstarten har förskjutits jämfört med genomförandebeslutet, vilket har medfört att projekteringsutgifter m.m. förskjutits. ICA har bett om omprojektering av flyovern för att höja den 1 meter vilket staden accepterat. Denna höjning har sedan blivit inaktuell då dockning till ICA:s parkeringsgarage inte är aktuell. Tidplan för påbörjande av fly-over är därmed oklar då omprojektering måste göras. Beräknad byggtid är två år.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
och cykelförbindelse från Bromma Blocks till det nya bostadsområdet.			
<p>Bryggvägen (183-H8000826) Projekt Bryggvägen i Gröndal är ett bostadsprojekt om 411 lägenheter. Av dem är 276 stycken inom privatägda fastigheter och 135 på stadens mark, varav 83 är hyresrätter. Bryggvägen byggs om med två nya parker och avslutas med en platsbildning vid vattnet. Nya bryggor anläggs längs vattnet vilket knyter ihop ett befintligt gångstråk och gör det möjligt att gå längs vattnet från Hammarby Sjöstad till Vinterviken.</p>	<p>Reviderat genomförandebeslut godkändes i ExpIN 2018-04-19 och antogs i KF 2018-06-11. Ett särskilt uttalande gjordes från majoritet (S, V,MP) om att man önskar en lösning för Örnbergs Kanotsällskap lokalproblem. Alla bostäder är inflyttade och all allmän mark överlämnad till drift.</p>	<p>Alla bostäder är inflyttade och all allmän mark överlämnad till drift. Kvarstår att uppföra en byggnad för Örnbergs kanotsällskap (ÖKS). Förslag utreds gällande plats vid Mörtviken på ytor som idrottsförvaltningen hyr ut till Ekensbergs båtsällskap. Dialog om förslag för ÖKS:s nya klubblokal pågår. Slutredovisning för projektet måste invänta besked om ÖKS:s nya placering.</p>	<p>ÖKS placering och utgifter kan inte uppskattas p.g.a. ännu ej utredda förutsättningar för genomförande.</p> <p>Osäkert gällande om budgeterade utgifter är tillräckliga.</p>
<p>Fokus Hagsätra Rågsved (EXPL10014) Övergripande områdesplanering som i enlighet med Översiktsplanen syftar till att utveckla Fokusområdet Hagsätra Rågsved. Potentiell förtätning med minst 3000 bostäder utreds med fokus på social hållbarhet. Arbetet har delats in i fem etapper som innehåller ett eller flera projekt. Etapp 1 påbörjad.</p>	<p>Utredningsbeslut togs i ExpIN 2016-11-10. Reviderat utredningsbeslut togs i ExpIN 2019-11-14. Utredningsbeslut togs i ExpIN 2016-11-10. Reviderat utredningsbeslut togs i ExpIN 2019-11-14. Projektet delas upp i etapp-projekt. Etapp 1a Västra Hagsätra - Reviderat inriktningsbeslut i ExpIN 2018-08-23. Etapp 1b Ormkärr - beslut om markanvisning i ExpIN 2019-12-12. Etapp 3a Hagsättravägen Stockholmshus - genomförandebeslut på delegation ExplK 2018-10-23. Etapp 4 Bjursättagatan - Inriktningsbeslut i ExpIN 2020-11-12. Start-PM i SbN 2020-12-21. Etapp 4a Sätervallen - Genomförandebeslut på delegation ExplK 2016-09-28. Etapp 4b Bjurbäcken - Genomförandebeslut i ExpIN 2019-11-14. Genomförandebeslut och detaljplan i KF 2020-03-23. Övrigt Låsgången - Markanvisning i ExpIN 2019-12-12.</p>	<p>Det övergripande projektet för Fokus Hagsätra Rågsved har syftat till att genomföra en övergripande områdesplanering för stadsdelarna. Nu slutförs utredningar om kulturlivets förutsättningar och områdets arbetspotential. Projektet delas upp i etapp-projekt.</p> <p>Etapp 1a Västra Hagsätra - Planläggs. Samråd 2020-11-17 till 2021-01-15. Etapp 2 Rågsvedsvägen - Förarbeten pågår. Etapp 3 Hagsättravägen - Förarbeten påbörjas. Etapp 3a Hagsättravägen Stockholmshus - Byggnation av 108 lägenheter i Stockholmshus pågår. Etapp 4 Bjursättagatan - Inriktningsbeslut togs 2020-11-12. Start-PM i SbN 2020-12-21. Planarbete omfattande cirka 550 bostäder (ungefär hälften i bostadsrätt och hälften i hyresrätt) påbörjas under 2021. Etapp 4a Sätervallen - Byggnation av 70 lägenheter i Stockholmshus klar. Byggnation av 120 hyresrätter pågår. Etapp 4b Bjurbäcken - Detaljprojektering pågår. Planerad byggstart för ledningsomläggning hösten 2021 och därefter byggstart för 330 lägenheter (110 i Stockholmshus samt 220 bostadsrätter).</p>	<p>Projektet är omfattande och består av flera delprojekt som kommer att genomföras under lång tid. Det gör att nya förutsättningar kan uppkomma som försenar projektet.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>FHR 4b Bjurbäcken (183-H8002558) Projektet omfattar ca 330-340 bostäder i stadsdelen Rågsved. Cirka 120 bostäder utgörs av Stockholmshus och cirka 220 bostäder ska bli mindre bostadsrätter. Staden genomför relativt omfattande ledningsflyttar samt uppför trädrad i gatan, en trappa och naturlekplats i Rågsveds friområde. Trappan skapar en genare koppling till naturreservatet från Bjursätragatan.</p>	<p>Inriktningsbeslut samt markanvisning Keywe och Stockholmshem i ExpIN 2017-04-06. Reviderat inriktningsbeslut samt tillägg till markanvisning Keywe i ExpIN 2019-04-25. Reviderat utredningsbeslut Fokus Hagsätra Rågsved. Överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för bostäder med Keywe och Stockholmshem. Genomförandebeslut i ExpIN 2019-11-14. Antagande detaljplan i SbN 2019-11-28. Antagande detaljplan samt genomförandebeslut i KF 2020-03-23.</p>	<p>Detaljprojektering för ledningsomläggning och gata pågår. Byggstart för ledningsomläggning beräknas till hösten 2021.</p>	<p>Under detaljprojekteringen har det i sent skede framkommit att det eventuellt kan behövas en ny elnätsstation. Frågan utreds nu närmare. I det fall då elnätsstationen behövs omgående kan det innebära förseningar för projektet.</p>
<p>Hässelby Strand Centrum (183-H9244106) Ny detaljplan för Hässelby Strands Centrum vann laga kraft 2007 och möjliggör närmare 400 bostäder och ca 2 700 kvm BTA lokaler fördelat på fyra nya byggnader. Byggherrar i Hässelby Strands Centrum är Skanska och ALM Equity AB. Stadens arbeten har bestått av omläggning av ledningar, nyanläggande av Fyrspanngatan, nya busshållplatser samt anläggande av centrumparkering. Staden har under år 2019 utfört ombyggnation av Maltesholmstorget samt färdigställande av cirkulationsplatsen i korsningen Fyrspanngatan och Maltesholmsvägen.</p>	<p>Maj 2002: SbN beslutade att inleda programarbete för Hässelby Strands Centrum. År 2003: Gatu- och FN anvisade mark för bostäder inom programområdet samt tilläggsanvisade mark 2005. Januari 2006: Marknämnden tillstyrkte detaljplaneförslaget. Juni 2006: SbN antog detaljplanen. September 2007: Detaljplanen vann laga kraft. 2007-12-13: Genomförandebeslut och överenskommelse om exploatering i ExpIN. 2017-02-02: Reviderat genomförandebeslut i ExpIN. 2017-04-03: Reviderat genomförandebeslut i KF.</p>	<p>Ombyggnationen av Maltesholmstorget samt färdigställande av cirkulationsplatsen i korsningen Fyrspanngatan och Maltesholmsvägen är klar. Slutredovisning ska ske under året.</p>	<p>Staden har genomfört sin sista entreprenad under året och är nu klara.</p>
<p>Kabelverket, etapp 1 (183-H8001639) Under 2012 antogs ett planprogram för kvarteret Kabelverket i stadsdelen Solberga i Älvsjö stadsdel efter begäran från Familjebostäder och JM. Programmet antogs 2012-12-13 och innehåller 1500 bostäder. Bostadsprojekten är indelade i 3 olika etapper/detaljplaner. I projektet ingår utöver dessa tre etapper en etapp med utbyggnad av Kämpetorpsskolan, där även ny fristående förskola och två idrottshallar ska byggas. Staden ska även bygga ut allmän platsmark såsom parker och gator.</p>	<p>Ett reviderat inriktningsbeslut har fattats av ExpIN 2016-04-14. Tidigare inriktningsbeslut i ExpIN från 2015-05-11 visar att projekt, helheten Kabelverket och Kämpetorp ger ett positivt resultat men sedan detta beslut togs har de ekonomiska förutsättningarna förändrats väsentligt. De förändrade förutsättningarna beror framförallt på att stadens åtaganden för Älvsjövägen längs etapp 3 har visat sig bli betydligt större än vad som tidigare varit känt. Samtidigt har markförsäljningen blivit mindre på grund av förändring av husens läge i etappen. Reviderade genomförandebeslut fattades för etapp 2, etapp 3 samt etapp 4 Kämpetorpsskolan av</p>	<p>Ett inriktningsbeslut är gemensamt fastställt för Kabelverket och Kämpetorpsskolans fyra etapper. Varje etapp/detaljplan har beslutats enskilt genom ett genomförandebeslut. Ett genomförandebeslut för etapp 1 togs våren 2019. Reviderade genomförandebeslut för resterande etapper togs i februari 2020.</p>	<p>Platsen för markanvisningarna ligger intill Älvsjövägen som delvis behöver byggas om för genomförandet av exploateringen. Detta behöver genomföras i etapper för att trafiken ska fungera under tiden, och eventuellt kommer detta innebära förskjutningar. Markföreningar som upptäckts under entreprenad i allmän platsmark har lett till fördringar.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Masugnen 1, Bällstahamnen & Gjutmästaren 3 (183-H8002506) Fastigheterna Masugnen 1, Ulvsunda Industriområde 1:14 och Gjutmästaren 3 ägs samtliga av staden. Dessa har i samband med Trafikverkets riksintresseprecisering av Bromma Fpl hamnat utanför bullerkurvan och kan därför bebyggas med bostäder. Troligtvis ingår även S:t Erik Markutvecklings fastighet Valsverket 10 (planeras för skola F-9 och bostäder) och HSBs fastighet Gjutmästaren 5 (kontor och ev. mindre andel bostäder) i samma planarbete.</p>	<p>nämnden i februari 2020 med anledning av fördyringar i projektet. ExpIN har 2017-12-07 markanvisat SSM och Svenska hem i Bromma för ca 150 lägenheter vardera inom fastigheterna Masugnen 1 och Gjutmästaren 3. Inga ekonomiska beslut fattades i samband med markanvisning utan kontoret bedömer att utredningsarbetet kan bedrivas inom delegationsramarna och avser att återkomma med ett inriktningsbeslut under 2021. ExpIN tog 2018-10-18 delgenomförande beslut avseende förberedande arbeten (rivning av befintlig bebyggelse) inom Masugnen 1. S:t Erik Markutveckling har genom överenskommelse med Sagax förvärvat tomträtten till fastigheten Valsverket 10, vilket möjliggör ytor för ny grundskola för området.</p>	<p>Kontoret avser återkomma med förslag till resterande markanvisningar inom utredningsområdet och inriktningsbeslut. Preliminärt kommer detta ske under kvartal 3 2021.</p>	<p>Ekonomiska risker som kan påverka projektets ekonomi är utformning/exploateringsgrad, när försäljningsinkomster uppkommer i förhållande till investeringsutgifter för allmän platsmark, bullerpåverkan, markföreningar, mark- och grundläggningsförhållanden, dagvattenhantering, bygglogistik och masshantering, samt etappindelning. Projektet innebär även att befintliga kajer i dåligt skick behöver rivras och ersättas med nya kajer/strandpark. Detta förutsätter att Mark- och miljödomstolen lämnar tillstånd för vattenverksamhet, vilket även kan påverka projektets tidplan.</p>
<p>Nybohovsbacken (183-H8000804) Besqab AB ska bygga bostadsrätter längs Nybohovsbacken, Liljeholmen. Stockholmshem bygger hyresrätter på befintlig och blivande tomträtt längs Nybohovsbacken. Staden ska bygga om Nybohovsbacken samt bygga en ny kvartersgata som leder ner till en ny förskola som SISAB bygger. Kvartersgatan byggs och bekostas av staden. Staden bygger också en ny park i anslutning till de nya bostäderna. Några av husen byggs ovanför tunnelbanan samt bergbanan, dock ej inom skyddszonen för dessa anläggningar.</p>	<p>Inriktningsbeslut togs 2008- 01-24. Detaljplanen vann laga kraft under 2013. Genomförande beslut togs i ExpIN 2014-03-13, KF godkände genomförande beslut och försäljning 2014-06-16. Markförsäljning skedde under mars 2015. Stadens byggnation startade september 2014 och börjar närma sig sitt slut. Reviderat genomförande beslut togs i ExpIN 2016-10-20. I KF 2017-01-30. Reviderat genomförande beslut behandlades i KF under januari 2017.</p>	<p>Reviderat genomförande beslut kommer tas fram under kvartal 2 2021.</p>	<p>Svårigheter med konstruktion av spont för kvartersgata har påverkat tidplan och ekonomi. Groventreprenaden för kvartersgata har medfört ökade utgifter jämfört med genomförande beslut.. Eftersom upphandlingen av entreprenaden blev överklagad kunde stadens arbeten inte starta enligt tidplan vilket fått till följd att husbyggnation påbörjats innan gatuombyggnaden är klar. Markföreningar har påträffats och är under utredning. Vattenledning som ej får driftöras vid förskolan samt omfattande ledningsomläggningar i Nybohovsbacken har även påverkat projektekonomi.</p>
<p>Näskubben, FD. Kärrtorp C (183-H8001483) Projektet avser ett nytt bostadshus, med drygt 90 lägenheter, (med centrumverksamhet i bottenvåningen) i centrala Kärrtorp. Byggherre är Besqab Projektutveckling AB. På platsen finns idag en förskola som är uttjänt och ska rivras.</p>	<p>Genomförande beslut i KF 2016-12-12. Detaljplanen antagen av SBN 2016-12-15.</p>	<p>Fastigheten Näskubben 2 såldes i december 2017 och byggstart skedde under kvartal 1 2018. Stadens entreprenad för torgytor och allmän platsmark påbörjades i januari 2020 och beräknas färdigställas kvartal 3 2021.</p>	<p>Utgifterna för ombyggnad av busstorg och torget, Kärrtorpsplan, har ökat. Genom ombyggnaden av busstorget har mer exploaterbar yta skapats. Inför genomförande beslut delades projektet in i två delprojekt. Ett separat genomförande beslut fattades för ett projekt, Söderarm m.fl.. Ett genomförande beslut</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Projektet innefattar även en upprustning av Kärntorps torg samt ombyggnation av intilliggande busstorg. Genomförandebeslut har fattats av KF i december 2016. Detaljplanen har antagits av SBN i december 2016.</p>			<p>fattades för Näskubben. Utbyggnad av centrum och busstorg startade i januari 2020 och avses vara färdigställt sommaren 2021.</p>
<p>Packrummet (183-H8001918) Projektet omfattar ca 900 bostäder och en F-9-skola för 1200 elever vid Årstaberg. Utgifterna avser främst ny- och ombyggnad av gata och park/torg.</p>	<p>Projektet omfattar ca 900 bostäder och en F-9-skola för 1 200 elever vid Årstaberg. Genomförandebeslut togs i ExpIN 2015-10-15. Beslutet omfattar investeringsutgifter om 214 mnkr och beslut om försäljning av Packrummet 9-12 samt del av Årsta 1:1 med en försäljningsinkomst om cirka 1 115 mnkr. Genomförandebeslut togs i KF 2015-12-14. Detaljplanen vann laga kraft under maj 2016. Projektet är indelat i 5 etapper. Etapp 1, (kvarter 5, bestående av tre punkthus längs Årsta Skogsväg) färdigställd och inflyttad. Ikano rev Packrummet 9-11 hösten och vintern 2017. Hösten 2018 överläts etapp 2 (kvarter 4) av staden till Besqab. Denna etapp byggstartades under sommaren 2019. Halva skolan flyttade in hösten 2019. Årstabergsparken besiktigad och klar december 2019. Kvarter 2 tillträdde november 2020 och byggnation av detta kvarter påbörjades kvartal 1 2021.</p>	<p>Etappvis tillträde och utbyggnad av bostäder, gator och parker pågår under år 2016-2025.</p> <p>Etapp 5 (anslutning Sjöviksbacken mot Årstaängsvägen) och etapp 6 (Zachrisbergparken - södra delen samt stationsplatsen) är ännu ej påbörjade. Byggnation planeras till 2022-2025.</p>	<p>De senaste tre entreprenaderna (etapp 1 - 3) har blivit dyrare än kalkylen för genomförandebeslutet från oktober 2015. Avvikelserna beror främst på att utgifterna beräknades för en sammanhängande entreprenad men entreprenaderna har behövts handlas upp med olika förfrågningsunderlag. Det har visat sig kostsamt att bygga ut etappvis. Projektet har även tagit på sig utgifter för en park; Blockriket i Årstaberg som ursprungligen inte ingick i projektet. Samtliga avvikelser kommer att redovisas inom reviderat genomförandebeslut som planeras att tas i ExpIN kvartal 2 2021.</p>
<p>Persikan (183-H9253500) Nytt bostadsområde där SL:s bussdepå idag är belägen. Nytt läge för bussdepån i kv. Fredriksdal, Hammarby Sjöstad. En flytt betyder att nuvarande depå rivs och att det på platsen kan byggas i storleksordningen 1000 lägenheter.</p>	<p>Markanvisning till nio byggaktörer och inriktningsbeslut i GfN 2004-06-15. Uppgörelse med SL och Region Stockholm togs i KF 2008-06-09. Reviderat inriktningsbeslut i ExpIN 18 oktober 2012. Genomförandebeslut behandlades av ExpIN i december 2016. Detaljplanen behandlades i SBN i december 2016. Genomförandebeslut och detaljplan godkändes i KF 2017-03-06. Detaljplanen vann laga kraft i januari 2018.</p>	<p>Bussdepån har flyttats till kvarteret Fredriksdal i Hammarby Sjöstad sommaren 2017. Rivning av den befintliga bussdepån avslutades under 2019. Spårvägmuseet har flyttat till Norra Djurgårdsstaden och beräknas invigas under 2021. Fyra byggaktörer har byggstartat under andra halvan av 2020 och ytterligare tre beräknas tillträda under 2021. 2018-2025 genomförs utbyggnaden av den allmänna platsen.</p>	<p>Förskjutningar p.g.a. av ett mer komplicerat gatubyggande än tidigare bedömningar.</p>
<p>Perstorp (183-H8001825) Familjebostäder bygger ca 600 lägenheter med hyresrätt på tomträtt varav ca 200 studentlägenheter. Huvuddelen av bostäderna byggs på Familjebostädernas befintliga</p>	<p>Utökad markanvisning och reviderat inriktningsbeslut togs upp i ExpIN 2016-04-14. Samrådsredogörelse i SBN juni 2016, granskning skedde september 2016. Genomförandebeslut i ExpIN 2016-12-15.</p>	<p>Byggstart stadens investeringar skedde kvartal 4 2019. Projektet beräknas pågå under 3-4 år. Första inflyttning skedde i oktober 2020.</p>	<p>Förhöjda halter över gränsvärdena påträffades i marken som återlämnas till ExpIN och som nu såldes vidare. Marken är sanerad och kompletterande rivning har utförts vilket ökat utgifterna i projektet.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>tomträtt, f.d. Farsta sjukhem. Utöver hyresrätterna bygger Viktor Hanson ca 100 bostadsrätter i tre terrasshus på mark som staden säljer. SISAB bygger en ny förskola med sexavdelningar - den befintliga förskolan med fyra avdelningar rivs. Ytterligare fyra förskoleavdelningar inryms i FBs bostadshus. Staden bygger och bekostar en ny gata genom området och anlägger en stadsdelspark. Perstorpsvägen smalnas av och får en dubbelriktad cykelbana utmed östra sidan.</p>	<p>Antagen i KF 2017-03-06. Detaljplanen vann laga kraft 2017-12-18.</p>		
<p>Primusparken (183-H800629) På Lilla Essingen, väster om Essingeleden planeras för ca 600 nya lägenheter, befintliga kontorshus rivs. Ny bullersskyddad park och strandpromenad bl. a på utfyllt mark. Markanvisat till Svenska Bostäder och Västbygg Projektutveckling Stockholm AB. Vasakronan utvecklar sin fastighet med bostäder och har nu sålt till Oscar Properties AB.</p>	<p>Markanvisning, inriktningsbeslut och principöverenskommelse med Vasakronan i ExpIN 2008-12-11. Programsamråd ägde rum under januari/februari 2010. Ansökan om upphävande av strandskydd skickades till Länsstyrelsen i mars 2015. Samrådsredogörelsen godkändes av SBN februari 2016. Genomförandebeslut godkänd i ExplN 2017-10-12 och detaljplanen godkänd i SbN 2017-10-19. KF har godkänt genomförandebeslut 2018-01-29. KF har antagit detaljplanen 2018-03-19. Detaljplanen vann laga kraft juli 2018. Ansökan om vattendom lämnades in 2018. Beslut togs av mark- o miljödomstolen våren 2019, laga kraft juni 2019. KF har i sept. -20 godkänt ett tillägg till exploateringsavtal med Oscar Properties, som innebär att bolaget ska utreda förutsättningarna för projekt om byggnader behålls samt att rivningsvitet är framskjutet till juni 2021.</p>	<p>Staden har projekterat allmän platsmark under 2019. Osäkert när stadens markarbeten startar. Åtgärder för Ulvsunda varvsområde utförs 2021-2022 för att ersätta båtuppläggningsplats.</p>	<p>Ägarna till fastigheten Primus 1 har svårigheter att genomföra projektet enligt detaljplan. Tidplan för projektet är fortfarande osäker.</p>
<p>Rosenlundsparken (183-H8001893) Projekt om ca 200 lägenheter varav 80 bostadsrätter uppförs av JM och resterande som tomträtt till Stockholmshem med 5 avdelningar förskola. Investeringar i väg med stora ledningsflyttar och park. Evakuering av en förskola och nedstängning av en annan förskola.</p>	<p>Reviderat genomförandebeslut i KF 2018-04-09.</p>	<p>Tidplanen för stadens finentreprenad och upprustning av parken har försenats till efter sommaren 2021. Dialog förs med Stockholmshem och stadens entreprenör för att projektet ska löpa på smidigt.</p>	<p>Sättningar i den nya gatan (Bjälbogatan) har upptäckts. Utredning om ansvar och åtgärder pågår. Hur stora skadorna på ledningar i gatan och hur kostsamma åtgärder blir samt hur mycket det påverkar tidplanen är oklart i dagsläget. Tidplanen för stadens finentreprenad och upprustning av parken har försenats och medför ökade utgifter för staden.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Rågsveds naturreservat (H8002394) Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken beslutade KF i Stockholms kommun den 28 maj 2018 att inrätta Rågsveds natur-reservat. Rågsveds naturreservat utgör tillsammans med Högdalstopparna och Fagersjöskogen den innersta delen av den regionala grönkilen Hanvedenkilen och är en viktig länk till Stockholms natur- och parkområden. Rågsveds naturreservat angränsar i söder till Kynässkogen i Huddinge kommun och bildar med den ett större sammanhängande grönområde. Kontakten mellan naturområden är viktig för spridningen av växter och djur, men även för att människor ska ha möjlighet röra sig längre sträckor i en grön omgivning.</p>	<p>Inrättande av Rågsveds naturreservat med genomförandebeslut för investeringsutgifter på 54,9 mnkr antogs i KF (beslut § 30) 2018-05-28.</p>	<p>Rivningen av södra Snösätra industriområde färdigställdes under december 2020. I samband med rivningen genomfördes de första provtagningarna av marken för att utreda saneringsbehovet.</p> <p>Saneringsutredningen kommer att pågå under hela 2021. Planering av entreprenadupphandling för saneringen av skjutvallarna är preliminärt planerad till årsskiftet 2021/2022.</p>	<p>Vid fastställande av saneringsmetoder så ska staden även utreda om det är möjligt att använda innovativa saneringsmetoder exempelvis biologiska sanering. Detta innebär att saneringsutredningsarbetet är mer resurskrävande både i tid och utgifter. Saneringsutredningsarbetet med skjutvallarna är komplicerat på grund av bland annat svår terräng och det finns en risk att upphandlingen av saneringsentreprenad kan komma att skjutas upp till 2022.</p>
<p>Solberga bollplan (183-H8001276) 400 nya lägenheter har byggts i området nära Solberga bollplan och Solbergaskolan. Den nya idrottsanläggningen är färdigbyggd. Stadens arbeten pågår till och från i olika etapper fram till 2020.</p>	<p>Inriktningsbeslut togs 2009-11-19 av ExplN. Genomförandebeslut togs 2014-11-13 av ExplN. Ett reviderat genomförandebeslut togs 2017-05-18. Fördyringar i form av utredningar, projektering och anläggningsarbeten har föranlett revidering av genomförandebeslut. Slutredovisning sker troligtvis under 2021.</p>	<p>Arbeten vid Solberga bollplan beräknas bli färdiga under 2020. Efter det kan projektet avslutas. Inga fler beslut förutom slutredovisning behövs i nuläget tas.</p>	<p>Projekteringen i ett tidigare skede har föranlett fördyringar i brunnar i gatumark. Ledningsomläggningar har i viss mån blivit dyrare än väntat</p>
<p>Spångaviadukten (183-H8001496) Bostadsprojekt om ca 135 lägenheter invid Spångaviadukten. Tanken var att exploatering ska ske på båda sidorna om Spångaviadukten men under planprocessen har byggherren på grund av byggtkniska anledningar enbart valt att exploatera på den ena sidan av viadukten. För att möjliggöra exploateringen krävs att en befintlig byggnad i stadens ägo rivs och en omdaning av Spång kyrkväg. Omdaning av Spånga kyrkväg är även ett led i de trafikförstärkningsåtgärder som identifierats i Spånga med anledning av omvandlingen av Bromstens industriområde till bostäder.</p>	<p>Inriktningsbeslut togs i ExplN 2014-06-12. Beslutet innebär att markanvisnings-avtal tecknats med Borätt AB om ca 185 lägenheter.</p>	<p>Start-PM godkändes i SbN i februari 2016. Genomförandebeslut togs kvartal 1 2021 i KF.</p>	
<p>Södermalm 7:78 mm (183-H8000321)</p>	<p>Reviderat genomförandebeslut i ExplN 2017-12-07, i KF 2018-03-19. Avser ökade</p>	<p>Delprojekt 1 Fatbursparken: Bygghandling var klar kvartal 4 2019. Entreprenad inledd</p>	<p>Delprojekt 1. Fatbursparken måste färdigställas oavsett om Romans park kan</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Projektet har 2 delar. 1. Återställning av Fatbursparken efter Citybanans arbeten samt överdäckning av spårområdet inom norra delen av parken, Mariagårdstjärnan. Delprojekt 2. Romans park där Einar Mattsson fått markanvisning 2009 för ca 65-75 BR-lägenheter. Reviderat genomförandebeslut i KF 2017-12-07 om Fatbursparken, totala utgifter för projektet inklusive utgift för överdäckning stambanan, totalt cirka 200 mnkr.</p>	<p>utgifter för återställande/ sammanläggning av Fatbursparken och Mariagårdstjärnan, delprojekt 1. Utgifter 199 mnkr i löpande pris inklusive tidigare utgifter för överdäckningen. Avseende delprojekt 2. Johan Helmich Romans park, eventuell nybyggnad av bostäder, gjordes endast redovisning av läget.</p>	<p>efter upphandling i mars 2020. Tillfälligt stopp i entreprenaden tills överenskommelse kan träffas med Trafikverket om konstruktioner i parker.</p> <p>Delprojekt 2 Johan Helmich Romans park: Detaljplanearbete inleddes hösten 2019. Tidigare byggherre har lämnat projektet. Förutsättningar för ny markanvisning och försäljning av mark kan tidigast tas fram kvartal 3 2021.</p>	<p>genomförs eller ej. Om försäljning av mark för bostäder inte kan ske saknas inkomster i projektet. Utgifter för geotekniska svårigheter bedöms öka utgifterna något. Bygglov för konstruktioner i parken har avvisats av Trafikverket. Detta medför ökade utgifter för entreprenaden på grund av tillfälligt stopp fram tills överenskommelse träffats med Trafikverket. Tid för färdigställande senast innan sommaren 2023.</p> <p>Delprojekt 2. Risk för att detaljplan för Romans park kan komma att avvisas av Länsstyrelsen som vid plansamråd 2013 hade synpunkter avseende risker med bostäder ovanpå tågtunnel och riksintresset järnväg. Fler utredningar kommer att krävas.</p>
<p>Västerled (183-H8000805) I ett förslag till detaljplan möjliggörs bostadsbebyggelse längs med Västerled i Bromma, i stadsdelarna Abrahamsberg och Äppelviken, i form av ca 120 lägenheter i flerbostadshus. Bebyggelsen fördelas på två områden, dels vid Västerled/Nyängsvägen (del1) med ca 80 lägenheter samt vid Västerledshöjden med ca 40 lägenheter (del 2). För att reglera stadens respektive byggherrarnas åtagande upprättas en överenskommelse om exploatering. Överenskommelsen tecknas med de byggherrar som tidigare fått en markanvisning på platsen samt dotterbolag till dessa bolag. Investeringsanalysen enligt nuvärdesmetoden för projektet redovisar positivt nettonuvärde om ca 100 mnkr. De sammanlagda utgifterna i löpande prisnivå beräknas till cirka 71 mnkr. Projektets täckningsgrad inklusive nedlagda nettoutgifter beräknas uppgå till 225 %. Stora poster i projektets kalkyl är ledningsomläggningar, flytt av mobilmast, flytt respektive nyanläggande av</p>	<p>2008-06-12 – Markanvisningsbeslut i ExpIN - Byggnads AB Abacus och Viktor Hanson Fastigheter AB 2011-08-25 - ExpIN avslog förslag till markanvisning för ytterligare ett område tillsammans med inriktningsbeslutet för hela projektet. 2011-09-29 - Reviderat inriktningsbeslut avseende enbart nu berörda områden (del 1 och 2) godkändes av ExpIN: 2016-03-10. Genomförandebeslut och överenskommelse om exploatering godkänns i ExpIN. Ärendet godkändes i KF 16 maj 2016. 2016-08-18 SBN antar detaljplanen. 2016-09-26 detaljplanen vann laga kraft. Ett tilläggsavtal i vilket byggherrarna tydligare delar upp ansvaret mellan sig i de olika detaljplanedelarna har tecknats. Ingen ändring i vad som ska utföras utan endast ändrad ansvarsfördelning. Beslut i ExpIN 2017-06-08 och i KF 2017-09-04. Ett tilläggsavtal har tecknats med byggherren av den östra delen, Västerled Fastigheter AB, (f.d. Viktor Hanson Fastigheter AB), Äppelviken Utvecklings AB samt Nordr Sverige AB (f.d. Veidekke Eiendom AB). Avtalet innebär en justering av tidpunkten</p>	<p>Genomförandeskedet för projektet pågår sedan 2017. Byggherrarna påbörjade sina arbeten i januari 2021.</p>	<p>Närheten till den stora vattenledning som finns i området försvårar markarbeten samt omläggning av andra ledningar. Försiktighetsåtgärder vid dessa arbeten är tidskrävande och dyrare än normalt. Osäkerheten kring grundförhållandena inom de båda planområdena är förutsättningar som kan försvåra arbetet med projektet. Utgifterna kan utifrån ovanstående faktorer öka. Anpassning till befintlig trafiksituation i samband med att ledningsflyttar riskerar eventuell tidsförskjutning.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
transformatorstationer samt ombyggnad av gata.	för när byggherren ska ha fullföljt sina åtaganden enligt tidigare tecknad överenskommelse om exploatering. Beslut taget 2020-11-09 på delegation från ExpIN.		
<p>Årstadal (183-H9230523) En ny stadsdel med ca 5 000 lägenheter håller på att växa fram i det gamla industriområdet Årstadal.</p>	<p>KF har godkänt två markförvärv. GfN godkände 2003-04-22 ett genomförandebeslut avseende nybyggnad av park och en ny gångväg samt ombyggnad av delar av Sjöviksbacken för 19 mnkr. 2005-04-18 godkände KF genomförandet av exploateringen omfattande investeringar om 348,4 mnkr. De första etapperna av utbyggnaden ligger till stora delar på privat mark. Successivt har stadens mark ianspråktagits och då har också de stora investeringarna för staden till stora delar genomförts. Det mesta av stadens mark har varit upplåten med tomträtt för industri. Större åtgärder på stadens mark påbörjades 2003. Staden investeringar hade sin tyngdpunkt 2007-2010. Mindre gatuinvesteringar kommer att pågå tills området är färdigbyggt ca 2024. Tätheten i området har lett till ett behov att förstärka och tillgängliggöra de grönytor som finns i stadsdelen. Med anledning av detta har ett parkprogram för Årstadal tagits fram. Programmet färdigställdes och publicerades på stadens hemsida under april 2015 och under våren 2015 inledde staden byggnation/upprustning av de första parkdelarna med finansiering från olika projekt i stadsdelen. Byggnation och upprustning enligt parkprogrammet pågår. Projektet bedöms vara färdigställt ca 2024.</p>	<p>De sista etapperna byggs nu ut i Årstadal och sammanlagt kommer området att bli hem åt ca 14 000 personer på en mycket liten yta om endast fem hektar.</p>	<p>I genomförandebeslutet ingår att delvis bygga om korsningen mellan Södertäljevägen och Hägerstensvägen till en cirkulationsplats. Denna ombyggnad kommer inte genomföras, inom projektet. Orsaken till det är att ombyggnaden inte längre bedöms som nödvändig för att klara trafikkapaciteterna i Årstadal. Detta därför att flera av de kvarter som var tänkta som kontorsarbetsplatser i stället har byggts som bostäder, vilka har betydligt lägre trafikstringstal. Ombyggnaden skulle även omöjliggöra en framtida nedgrävning eller flyttning i sidled av den genomgående trafiken. En större ombyggnad av Södertäljevägen kommer att utredas närmare. För detta finns ett eget projekt (Södertäljevägen).</p>
Övriga projektpaket			
Blackebergsvägen - Övriga projektpaket			
<p>Blackebergsvägen (EXPL40005) Projektet avser, enligt förslag till planprogram, att ny bebyggelse i form av</p>			

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>900 nya bostäder, men också lokaler för viss verksamhet och service, uppförs längs med Blackebergsvägen och Blackebergbacken. Genom att skapa nya och utveckla befintliga mötesplatser ska kopplingarna mellan Södra Ängby och Blackeberg förstärkas. Ombyggnad samt nybyggnad av gator ska ske. Programområdet är tänkt att delas upp i 2-3 detaljplaner för bostäder där arbetet med den första påbörjades i samband med att planprogrammet godkändes i SBN i oktober 2013.</p>			
<p>Blackebergsvägen e 1, Islandstorget (183-H8001661) Etapp 1 avser 520 nya bostäder, men också lokaler för viss verksamhet och service vid Islandstorget/ Blackebergsvägen. Genom att skapa nya och utveckla befintliga mötesplatser ska kopplingarna mellan Södra Ängby och Blackeberg förstärkas. Ombyggnad samt nybyggnad av gator ska ske.</p>	<p>Inriktningsbeslut i ExpIN 2013-10-17. Beslut om start-PM för detaljplanearbete för etapp 1 i SBN 2013-10-17. Markanvisning för förskola inom Blackebegsstråket beslutat i nämnd i september 2014. Förskolan ska utgöra en separat detaljplaneetapp. Samråd genomfördes november-december 2015. Reviderat inriktningsbeslut och genomförandebeslut för etapp 1 godkänt i ExpIN 2017-02-02. Reviderat inriktningsbeslut för samtliga etapper och genomförandebeslut för etapp 1 har antagits i KF 2017-04-03. Detaljplanen vann laga kraft 2017-12-14.</p>	<p>Detaljprojektering pågår. Staden planerar att påbörja gatuarbeten med mera år 2021/2022.</p>	<p>Efter att systemhandling var klar och detaljplanen vunnit laga kraft har sträckning på en ledning ändrats. Den nya sträckningen planeras gå i Per Ekströms väg och behöver passera Ellevios tomträtt, tunnelbanespår samt Bergslagsvägen. Arbetet pågår för att träffa avtal med samtliga berörda parter men det är en stor risk att detta innebär att tidpunkten då staden kan starta arbeten med gata etc. skjuts fram. I dagsläget går det ej att säga en tidpunkt då projektet kan starta med genomförandet. Byte av tunneltaksstrukturen i tunnelbanan vid Islandstorgets tunnelbanestation innebär också en risk för tidplanen då detta arbete måste samköras med ledningsdragning under spåren. Angående ekonomin så är ledningsflyttar, utgiften för byte av taket i tunnelbanan samt utdragen tidplan (projektering) utgiftsposter som ökat och troligen kommer resultera i att ett reviderat genomförandebeslut kommer att behövas.</p>
<p>Bromstensstaden (projektpaket) - Övriga projektpaket</p>			
<p>Bromstensstaden (projektpaket) (EXPL40010) Om hela programområdet exploateras kan det rymma totalt ca 2500 lägenheter (varav ca 620 lägenheter på stadens mark). Den centrala delen föreslås bebyggas med</p>			

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>stadskvarter med smala gator och upphöjda innergårdar. Under gårdarna finns parkeringsgarage. Längs järnvägen föreslås ca 600 bostäder med lokaler i bottenvåningarna. I den centrala delen invid Stora Parken planeras för en ny förskola.</p>			
<p>Bromstensstaden Gustav och Gunhild (f.d. e2) (183-H8002370) Om hela programområdet exploateras kan det rymma totalt ca 2500 lägenheter. I detaljplanen för kv. Gunhild och Gustav rymms ca 1000 lägenheter, kommersiella lokaler i bottenvåningarna samt en förskola i bottenvåningen. All exploatering i denna DP sker på privatägd mark.</p>	<p>ExpIN (ExpIN) godkände 2008-06-12 program och ändrad markanvisning till Bromstensstadens Mark och Exploatering AB samt inriktningsbeslut. Programarbete, remiss och samråd 2:a kvartalet 2008. SbN (SbN) tog beslut om fortsatt arbete samt gav SbK i uppdrag att påbörja detaljplanearbete för de tre första delområdena 2008-11-20. Första detaljplanen antogs kvartal 4 2015. Reviderat inriktningsbeslut togs i ExpIN 2010-05-20 som sedan togs i KF (KF) 2010-11-29. Ytterligare ett reviderat inriktningsbeslut för helheten samt genomförandebeslut för första etappen togs i ExpIN 2015-10-15. I KF 2015-12-14. Detaljplanerna för de andra etapperna lades ner och ett nytt start-PM för ca 1000 bostäder på privat mark togs i SBN i mars 2015. Samråd hölls i mars 2016. Genomförandebeslut togs i ExpIN 2018-03-08 och i KF 2018-05-07. Detaljplanen för kvarteren Gunhild och Gustaf antogs av KF i februari 2019 och vann laga kraft i juli 2019.</p>	<p>Detaljplanen antogs av KF i februari 2019 och vann laga kraft i juli 2019. Projektering av arbetena i allmän plats påbörjades hösten 2019. Utbyggnaden av allmän platsmark påbörjades hösten 2020.</p>	<p>Programförslaget innebär omfattande om- och utbyggnad av ny infrastruktur som, på grund av extremt svåra grundläggningsförhållanden, kräver stora ekonomiska åtaganden för staden. Under arbetet med en systemhandling (förprojektering) för allmänna anläggningar inom programområdet har framkommit att befintliga VA-ledningar måste läggas om för att gatorna ska kunna grundförstärkas och höjas samt att befintlig avloppspumpstation bör ersättas med två nya. Det har också framkommit att marken måste höjas ytterligare på grund av översvämningsrisk från Bällstaån till följd av framtida klimatförändringar och planerade exploateringsprojekt uppströms.</p>
<p>Bromstensstaden kv Tora (183-H9242737) Om hela programområdet exploateras kan det rymma totalt ca 2500 lägenheter. I den centrala delen invid Stora Parken planeras för en ny förskola. Staden äger ca 20 % av marken i det gamla industriområdet. I etapp 2 planeras en förskola i bottenvåning på privatägd mark. Den första etappen består av ca 620 lägenheter och innebär omfattande ledningsomläggningar och markförstärkningsarbeten. Infrastrukturarbetena som görs i den första</p>	<p>Markanvisning till HSB 2003-06-10. ExpIN (ExpIN) godkände 2008-06-12 program och ändrad markanvisning till Bromstensstadens Mark och Exploatering AB samt inriktningsbeslut. Programarbete, remiss och samråd 2:a kvartalet 2008. SbN tog beslut om fortsatt arbete samt gav SbK i uppdrag att påbörja detaljplanearbete för de tre första delområdena 2008-11-20. Första detaljplanen togs kvartal 2 2015. KF (KF) godkände 2009-03-09 investeringskalkylen (inriktningsbeslut) samt beslöt att minst 30 % av de anvisade lägenheterna ska utgöra</p>	<p>Byggnation för allmänna anläggningar sker etappvis under år 2018-2023 och för kvarteretsmark under år 2021-2024.</p> <p>Etapp 1 av markförstärkningsarbetena är påbörjade. Resterande arbeten för den allmänna platsen i detaljplanen för kvarteret Tora har varit ute på anbudsförfrågan och byggherre har handlat upp. Arbetena påbörjades sommaren 2019.</p>	<p>Programförslaget innebär omfattande om- och utbyggnad av ny infrastruktur som, på grund av svåra grundläggningsförhållanden, kräver stora ekonomiska åtaganden för staden. Under arbetet med en systemhandling (förprojektering) för allmänna anläggningar inom programområdet har framkommit att befintliga VA-ledningar måste läggas om för att gatorna ska kunna grundförstärkas och höjas samt att befintlig avloppspumpstation bör ersättas med två nya. Det har också framkommit att marken måste höjas ytterligare p.g.a. översvämningsrisk från</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>etappen är även en förutsättning för den fortsatta exploateringen.</p>	<p>hyresrätter. ExpIN godkände 2009-06-11 ändrad markanvisning till Bromstensstadens Mark och Exploatering AB med 30 % hyresrätter. Reviderat inriktningsbeslut togs i ExpIN 2010-05-20. I KF 2010-11-29. Reviderat inriktningsbeslut för helheten samt genomförandebeslut för första etappen togs i ExpIN 2015-10-15. I KF 2015-12-14. Genomförandebeslut för etapp 2 samt reviderat genomförandebeslut för etapp 1 togs i ExpIN 2018-03-08. I KF 2018-05-07.</p>		<p>Bällstaån till följd av framtida klimatförändringar och planerade exploateringsprojekt uppströms. Under projekteringsarbetet har VA-lösningen ändrats och ser helt annorlunda ut från systemhandlingen vilket inneburit ökade utgifter som lett till att ett reviderat genomförandebeslut har behövt tas. Den nya VA-lösningen kan även ha påverkan på grundvattennivån vilket innebär att en vattendom behövs. Entreprenadarbetena är uppdelade i olika etapper varav den största entreprenaden är beroende av att vattendom fås. En försenad vattendom påverkar såväl tidplanen som ekonomin.</p> <p>Avvikelsen mellan prognos VP för innevarande år och senaste lagda prognos innebär att utgifter flyttats fram på grund av faktorer kopplade till pågående entreprenad.</p>
<p>Kista företagsområde - Övriga projektpaket</p>			
<p>Kista Äng (183-H8002038) Projekt innehållande ca 1300 bostäder varav ca 300 är studentbostäder.</p>	<p>ExpIN tog 2013-02-07 beslut om att markanvisa ca 300 studentlägenheter till ByggVesta AB och för att utreda förutsättningarna för en utbyggnad av Kista Äng. Inriktningsbeslut i ExpIN 2014-06-12 med utredningsutgifter om 15 mnkr.</p>	<p>Genomförandebeslut godkändes i KF 2021-02-15.</p>	<p>Sedan inriktningsbeslutet har storleken på skolan vuxit från 300 till 600 elever. Det har påverkat möjligheten att även få in en idrottshall inom området. Utökning av området inom detaljplanen samt området vi projekterar för har gjorts för att kunna anpassa omkringliggande gator efter omfattningen av utbyggnaden inom Kista äng. Efter inledande geotekniska utredningar konstateras att marken kommer behöva omfattande grundförstärkning. Tillsammans med utökningen av området förväntas utgifterna för utbyggnad av allmän plats bli högre än uppskattat i inriktningsbeslutet. Corona läget under våren 2020 har påverkat utbyggnadsplanerna för tillträde och genomförande med byggaktörerna. En ny etappindelning arbetas fram tillsammans med byggaktörerna för att skapa ett mer flexibelt genomförande.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Larsboda Strand-Drevviken - Övriga projektpaket			
<p>Larsboda Strand-Drevviken (EXPL40019) Området är beläget kring trafikplats Larsboda i Farsta samt invid Sandåkravägen. Gemensam ekonomisk planering sker för Klockelund, Karlsvik strand, Stortorpsvägen, Telestaden och Sandåkravägen med projektgemensamma utgifter samordnade inom projektpaket Larsboda strand. I projektet ingår cirka 3 250 bostäder, 2 skolor, förskolor, handel, kontor m.m.</p>	<p>Gemensam ekonomisk planering sker för Klockelund, Karlsviks strand, Stortorpsvägen, Telestaden och Sandåkravägen med projektgemensamma utgifter samordnade inom projektpaket Larsboda strand. Program för Larsboda antogs i SbN i juni 2010. Inriktningsbeslut fattat i ExplN 20 januari 2011. Program för Tyngdpunkt Farsta med högre planerad exploatering antogs i SBN juni 2016. Reviderat inriktningsbeslut för Larsboda strand togs 7 maj 2018. Genomförandebeslut för Sandåkravägen antogs i december 2017. Markanvisning och föravtal Telestaden antogs genom beslut i ExplN september 2018. Genomförandebeslut för Klockelund antogs av KF i oktober 2018. Genomförandebeslut för Stortorpsvägen antogs i ExplN december 2018. Reviderat genomförandebeslut för Sandåkravägen antogs i ExplN mars 2021. Byggnation pågår i Sandåkravägen, Stortorpsvägen och Klockelund.</p>	<p>Systemhandling för Karlsviks strand startades under mars 2021. Ett reviderat inriktningsbeslut för projektpaketet är troligtvis nödvändigt i slutet av 2021 till följd av ökade utredningsutgifter. Delprojekt Telestaden kommer att delas in i två etapper enligt vad som är känt i dagsläget. För den första etappen planeras ett genomförandebeslut i slutet av 2021 och för den andra etappen är ett genomförandebeslut preliminärt aktuellt årsskiftet 2022/2023. I delprojekt Karlsviks strand är ett genomförandebeslut preliminärt aktuellt årsskiftet 2022/2023.</p>	<p>Då huvudprojektet är i ett relativt tidigt skede råder osäkerheter i beräkningen av utgifter och inkomster. Kalkyler för Karlsviks strand och Telestaden som uppdaterades efter det reviderade inriktningsbeslutet medför ökade utgifter. Det kvarstår även flera osäkerhetsfaktorer som kan påverka lönsamheten i de båda projekten. Ledningsomläggningar och dagvattenhantering inom Sandåkravägen medför även det högre utgifter än budgeterat. Härutöver finns osäkerheter kring samordning och utgiftsfördelning mellan delprojekt och aktörer avseende gemensamma anläggningar så som ledningsomläggning och trafikplats Larsboda. Hantering och utgiftsfördelning av mark för skolfastigheter inom projektet är en osäkerhetsfaktor. Ökad kunskap kring förväntade utgifter och inkomster beräknas kunna sammanställas under 2021.</p>
<p>Klockelund (Larsboda Strand, f.d. Drevviken) (183-H8001177) Ca 480 lägenheter planeras vid Drevviken. Parkeringsgarage och lagerbyggnad. Ombyggnad av Perstorpsvägen, nya lokalgator, bullskydd, strandpromenad, gång- och cykelbro, evakuering av odlingslotter till Forsfararvägen.</p>	<p>Program för Larsboda antogs i SbN juni 2010. Inriktningsbeslut fattades i ExplN 20 januari 2011. Start-PM antogs i SbN 20 augusti 2015. Program för Tyngdpunkt Farsta antogs i SbN juni 2016. Reviderat inriktningsbeslut för Larsboda strand inklusive Telestaden godkändes av ExplN mars 2018 och i KF maj 2018. Gemensam ekonomisk planering sker inom Larsboda Strand för projekten Klockelund, Telestaden, Karlsvik strand, Stortorpsvägen och Sandåkravägen avseende projektgemensamma utgifter. Detaljplanen för Klockelund vann laga kraft 2019-05-02. Genomförandebeslut för Klockelund fattades av KF oktober 2018. Överenskommelse om försäljning av områdets sista fastighet till</p>	<p>Utbyggnad av allmän plats pågår. Marken till bostadsbygggherrarna kommer att upplåtas eller överlåtas under 2021 och 2022. Det återstår att teckna avtal för den planerade gång- och cykelbron mellan Klockelund och intilliggande Telestaden.</p>	<p>Till de större riskerna i projektet hör om tidplan kan efterlevas i relation till nödvändiga myndighetsbeslut. Risk för genomförande avser även anläggningar i anslutning till väg 73 där avtal ännu inte är tecknat för gång- och cykelbron. Förväntad genomförandetid är relativt lång och kan påverkas av marknaden. Projektet förväntas vara slutfört under 2025.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>24Storage beslutades av ExpIN 2019-09-26. Förfrågningsunderlaget färdigställdes oktober 2019. Medfinansieringsavtal med Trafikverket avseende bullerskydd tecknades under mars 2020. Plantagens tomträtt dödadades under andra kvartalet 2020. Byggstart på allmän plats ägde rum under juni 2020. Den 2020-07-01 uppläts den första tomträtten i projektet till Stockholm Parkering.</p>		
<p>Telefonplan, Midsommarkransen, Västberga - Övriga projektpaket</p>			
<p>Telefonplan, Midsommarkransen, Västberga (EXPL40002) Ombyggnad av vägnät runt Telefonplan p.g.a. bostads/kontorsutveckling. Planläggningen sker i ca 15 olika detaljplaner. Genomförandebeslut för de olika delprojekten fattas löpande. Den nya exploateringen orsakar en ökad trafikbelastning varför områdets gatunät rustas upp i sju etapper vilket är genomfört.</p>	<p>Staden och övriga fastighetsägare marknadsförde Telefonplansområdet som ett centrum för verksamheter och institutioner knutna till design. Den nya exploateringen orsakar en ökad trafikbelastning varför områdets gatunät rustades upp i sju etapper. Planläggningen skedde i ca 15 olika detaljplaner. Genomförandebeslut för de olika delprojekten har fattas löpande.</p>	<p>Alla detaljplaner förutom Telefonplan har vunnit laga kraft och är i genomförandeläge. Projektet ska insamla de sista exploateringsbidragen och ska därefter avsluta projektet.</p>	
<p>Trollesundsvägen - Övriga projektpaket</p>			
<p>Trollesundsvägen (EXPL40007) Det har tagits fram ett program för del av Trollesundsvägen (2013), "Program för område utmed Trollesundsvägen i Bandhagen". I programmet ingår Diabilden, Färgfilmen, Framkallningen, Lådkameran och Kopieramen. Diabilden är markanvisat till BORIS ca 125 bostadsrätter och ca 150 hyreslägenheter samt ca 80 hyreslägenheter till Svenska Hus. Färgfilmen är markanvisat, ca 50 hyreslägenheter till Familjebostäder. Framkallningen är markanvisat ca 70 bostadsrätter till Wallenstam. Lådkameran är markanvisat ca 150 hyresrätter till Familjebostäder. Kopieramen är markanvisat för en förskola om 8-10 avdelningar.</p>	<p>KF 2016-12-12 Genomförandebeslut Framkallningen. Överenskommelse om exploatering med försäljning för bostadsändamål. Investeringsutgifter om 92,3 mnkr. ExpIN. 2017-12-07. Genomförandebeslut på delegation för Färgfilmen. Överenskommelse om exploatering med tomträtt för bostadsändamål för 57 Hyresrättslägenheter. Investeringsutgifter om 6 mnkr. ExpIN. 2018-11-12. Reviderat inriktningsbeslut för Trollesundsvägen. Beslutet gällde ca 700 lägenheter, omfattade investeringsutgifter om 175 mnkr och hade ett nettonuvärde på 109 mnkr. ExpIN. 2018-11-12. Genomförandebeslut för Lådkameran. Överenskommelse om exploatering med tomträtt för bostadsändamål,</p>	<p>Stadens entreprenad pågår och beräknas bli klar 2023.</p>	<p>Utgiften för flytt av transformatorstation i Diabilden är preliminär och det finns risk att den och all ledningsflytt blir dyrare än beräknat.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>Investeringsutgifter om 28 mnkr. ExpIN. 2018-12-10. Genomförandebeslut för Diabilden. Överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för bostäder med Borätt i Stockholm AB respektive Svenska Hus AB.</p> <p>Investeringsutgifter om 95,8 mnkr och Försäljningsinkomst om cirka 137 mnkr. KF-Beslut 2019-05-06. Genomförandebeslut för Diabilden. Överenskommelse om exploatering med försäljning och tomträtt, för bostäder med Borätt i Stockholm AB respektive Svenska Hus AB omfattande investeringsutgifter om 95,8 mnkr och en försäljningsinkomst om cirka 137 mnkr. KF-beslut 2019-06-17. Detaljplan för del av Örby 4:1 m.fl. vid kvarteret Diabilden i Bandhagen antas. DP vann Laga Kraft 2019-07-17 Entreprenadupphandlingen blev klar Kvartal 3 2020. Entreprenaden började i augusti 2020.</p>		
Västra Nockebyhov - Övriga projektpaket			
<p>Västra Nockebyhov (EXPL40006) SbK tog 2012 fram ett program för komplettering av ca 250 nya bostäder för den västra delen av Nockebyhov. Programområdet redovisades i SbN 2013-03-07, som godkände redovisningen. SbK fick därmed uppdrag att ta fram förslag till detaljplaner inom västra Nockebyhov. Fyra områden markanvisades till Aros, Lindbäckens boende, Småa och Familjebostäder. Stadens utgifter avser främst ny- och ombyggnad av gator och parkvägar inklusive ledningsflyttar, åtgärder för kompensation för ianspråktagen grönyta och ersättning för avflyttning från bostadsarrenden. Det reviderade inriktningsbeslutet avser alla etapper i planprogrammet. Separata genomförandebeslut har tagits inför antagande av varje detaljplan.</p>	<p>Markanvisning etapp B - ExpIN 2011-02. Markanvisning etapp G - ExpIN 2014-02. Markanvisning etapp C och D - ExpIN 2015-01. Markanvisning etapp F - ExpIN 2015-12-10. Reviderat inriktningsbeslut - ExpIN 2015-04-13. Genomförandebeslut etapp B - ExpIN 2015-10-15 och komplettering gällande grönkompensationsåtgärder ExpIN 2016-02-04. Antagande av detaljplan etapp B - SbN 2016-04-04. Laga kraft detaljplan etapp B - 2017-05-08. Genomförandebeslut etapp G - ExpIN 2017-12-07. Antagande av detaljplan etapp G - 2017-12-14. Laga kraft detaljplan etapp G - 2019-04-08. Genomförandebeslut etapp C och D - ExpIN 2018-12-10. Genomförandebeslut etapp C och D- KF 2019-05-06 Antagande av detaljplan etapp C och D - SbN 2018-12-14. Antagande av detaljplan etapp F - SbN 2018-</p>	<p>Etapp B: Byggaktör bygger från och med kvartal 2 2019 och beräknar vara klar kvartal 1 2021. Etapp F och G: Staden genomför gatu-och ledningsomläggning från och med kvartal 1, 2020 till och med kvartal 4, 2021. Kvartal 1, 2022 tillträder byggaktörerna fastigheterna. Etapp C och D: Staden påbörjade detaljprojektering av stadens arbeten under kvartal 3, 2020 och beräknar att detta pågår till slutet på kvartal 2, 2021. Därefter handlar staden upp gatuentreprenör för ombyggnation av gatan och ledningsomläggning.</p>	<p>Etapp A och H: Vilande i dagsläget (ovisst om arbete avseende dessa etapper kommer påbörjas). Etapp F och G: Tidplanen för genomförandet av pågående gatuentreprenad har förskjutits några månader då leverans av varor tagit längre tid, p.g.a. Covid-19. Etapp C och D: Länsstyrelsen hemkallade detaljplanen och tidplanen för projektet har därför förskjutits med 1 år.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Slutredovisningen avser alla etapper i planprogrammet.	12-14. Laga kraft detaljplan etapp F - 2020-02-13. Laga kraft detaljplan etapp C och D - 2020-04-14.		
Ordenskapitlet (183-H8002115) Det aktuella projektet är en del i program för västra delen av Nockebyhov (Västra Nockebyhov). Programmet redovisar ett antal delområden som tillsammans bidrar med en komplettering av ca 250 nya bostäder. I det aktuella projektet avses fyra flerbostadshus med totalt ca 95 lägenheter att uppföras, varav sex lägenheter avsedda för LSS-boende. Flerbostadshusen avses upplåtas med hyresrätt och marken med tomträtt. Del av aktuellt planområde är beslutat att vara ett småskaligt miljöspetsområde.	Genomförandebeslut taget i ExplN 2018-12-10. Detaljplanen antagen i SbN 2018-12-14. Länsstyrelsen beslutade att överpröva detaljplanen 2019-01-11 på grund av skred- och rasrisk. Genomförandebeslut tagit i KF 2019-05-06. Länsstyrelsen beslutade 2019-12-09 att inte upphäva beslutet att anta detaljplanen och Länsstyrelsen avskrev ärendet för vidare handläggning. Detaljplanen var överklagad till Mark- och miljödomstolen, men de avslog överklagandet 2020-03-23. Detaljplanen vann laga kraft 2020-04-16.	Staden påbörjade detaljprojektering av stadens arbeten under kvartal 3, 2020 och beräknar vara klara under kvartal 2, 2021. Därefter handlar staden upp gatuentreprenör för ombyggnation av gata och ledningsomläggning. Tidplan för genomförandet uppdateras när entreprenad är upphandlad.	Länsstyrelsen beslutade att överpröva detaljplanen pga. skred- och. Yttrande till Länsstyrelsen angående överprövning av antagen detaljplan togs upp i SbN 2019-11-14. Länsstyrelsen beslutade 2019-12-09 att inte upphäva beslutet att anta detaljplanen och Länsstyrelsen avskriver ärendet för vidare handläggning. Tidplanen har därför förskjutits ett år p.g.a. detta.

2 PLANERINGSPROJEKT ÖVER 50 MNKR

Övriga huvudprojekt - Fokus Skärholmen			
Centrala Bredäng (183-H8002620) Ett av Fokus Skärholmens projektområden med befintliga tomträttsinnehavare/fastighetsägare. Befintliga småindustrier planeras rivas för att ge plats åt nya bostäder samt lokaler för centrumändamål. Därutöver planeras en översyn av komplettering av Bredäng Centrum. Inom projektområdet bedöms cirka 600-900 kunna tillskapas. Förskolelokaler planeras även inrymmas i projektet. Byggherrar är FastPartner, Magnolia samt Svenska Bostäder.	Strukturarkitekter tilldelad under december 2020. Arbetet påbörjades under januari 2021. Strukturskissförslaget kommer att stämmas av med byggaktörer under slutet av april. Om alla parter är redo att gå vidare med strukturskissen kommer prissförhandlingsprocessen att påbörjas. Markanvisning planeras tas upp till EXPIN efter strukturskiss och prissförhandling är klar. Uppskattas kunna ske under hösten 2021. Projektet ingår i Fokus Skärholmen, där ett reviderat inriktningsbeslut för samtliga 16 delprojekt togs i KF 2019-09-02.	Strukturskissarbete över projektområdet ska påbörjas inför markanvisning samt starten av detaljplanarbetet. Prissförhandling för friköp av berörda tomträtter är en förutsättning för markanvisning. Markanvisningar beräknas tas upp i ExplN under hösten 2021. Uppdaterade utgiftsuppskattningar kommer att ske parallellt med strukturskissarbete. ExplK avser att anpassa investeringar i allmän platsmark/öka exploateringsgraden för att hålla budget.	Projektets tidplan är framtagen i ett tidigt skede, risk att de ingående aktiviteterna behöver skjutas i tid. Risk föreligger att inkomster och utgifter kommer att avvika ju längre processen löper. Risk föreligger att staden och byggaktörerna inte kommer överens om strukturskissens förutsättningar.
Kräksättra (183-H8001455) Del av Fokus Skärholmen. I området prövas 200-250 bostäder i lägenhet/radhus samt förskola. Parkstråket mot Sätterskogens naturreservat förstärks. Markanvisad byggherre är Erik Wallin som har rollen som	Projektet ingår i Fokus Skärholmen, där ett reviderat inriktningsbeslut för samtliga 16 delprojekt togs i KF 2019-09-02. För närvarande pågår en diskussion med byggherren för att ta fram en strukturplan över projektområdet.	Projektet har under en längre tid helt stannat av. Markanvisningen gick ut hösten 2019. Byggaktören inkom under hösten 2020 med en skiss på hur området kan utformas. Staden kommer att ta ställning till detta alternativ under 2021.	Detaljplanen är i ett tidigt skede och bedömningen av investeringar samt tidplan är preliminär. Dagvattenhanteringen riskerar att bli omfattande om östra änden av området exploateras vilket är osäkert. Befintlig förskola behöver ersättas med en nybyggnation. Projektet utreder lokalisering

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>ankarbyggherre, sannolikt finns inte utrymme för ytterligare markanvisningar.</p>			<p>inom detaljplanen Ålgrytevägen för att möjliggöra framtida exploatering i Kråksåtra.</p>
<p>Skärholmsdalen (183-H8003026) Ett fokusområde inom Fokus Skärholmen. I området bedöms ca 600-900 bostäder samt förskolor kunna tillskapas. Markanvisade byggherrar inom fokusområdet är: SKB (som även deltar i rollen som ankarbyggherre för området), Danator, Magnolia Bostads AB och ALM Equity. Ytterligare delområden återstår att markanvisa.</p>	<p>Projektet ingår i Fokus Skärholmen, där inriktningsbeslut togs i KF 2017-09-04 och reviderat inriktningsbeslut i KF 2019-09-02. Detaljplanen var på granskning under sommaren 2019. Markanvisning har skett under hösten 2016 till ankarbyggherre och under hösten 2017 har ytterligare 3 delområden inom fokusområdet markanvisats.</p>	<p>Arbete pågår med att sammanställa underlag inför antagande av detaljplan och genomförandebeslut. Projektet planerar för beslut om genomförande och antagande av detaljplanen under kvartal 3 2021.</p>	<p>Delar av planområdet kommer att markanvisas efter antagen detaljplan. Ingår i pilotprojektet för generella detaljplaner. Projektets tidplan för genomförande har kopplingar till spårväg syd.</p>
<p>Stångholmsbacken (183-H8003013) Staden ska tillsammans med fem olika lokala byggaktörer (som är tomträttshavare till befintliga fastigheter i området) utveckla Stångholmsbacken till en trygg och levande stadsmiljö med för närvarande ca 330 nya bostäder, lokaler för föreningsverksamhet, en nya förskola med fyra avdelningar, nya parkeringsgarage då befintliga delvis rivs, samt en tryggare trafiklösning och bättre mötesplatser. Exploateringen ska möjliggöra trygghetshöjande åtgärder då fokus ligger på social hållbarhet.</p>	<p>Start-PM togs generellt för Fokus Skärholmen i SbN 2015-12-10, Utredningsbeslut togs 2016-04-14 för Fokus Skärholmen, Ett Inriktningsbeslut togs för Fokus Skärholmen 2017-09-04 av KF. Reviderat inriktningsbeslut för Fokus Skärholmen togs av KF 2019-09-02. Markanvisning för ca 330 lägenheter inom projektet Stångholmsbacken togs i ExpIN 2017-10-12. Planområdet utökas och markanvisning för ytterligare 90 smålägenheter i bostadsrätt inom fastigheten Hasselholmen 1 skedde 2018-04-19. Detaljplanen godkändes av SbN 2020-12-10.</p>	<p>Arbetet med systemhandling slutfördes under hösten 2020. Avtal samt underlag till genomförandebeslut arbetas fram. Eventuellt kommer planstrukturen att behöva arbetas om och även stadens investeringar ses över med anledning av att ett kvarter utgår. Nästkommande beslut i ExpIN är genomförandebeslut, preliminärt kvartal 3 år 2021. Antagande av detaljplanen och genomförandebeslut behöver beslutas i KF.</p>	<p>Godkännande av detaljplanen i SbN innan genomförandebeslut är taget i ExpIN medför ekonomiska risker och osäkerheter. Samordning är en tidsdrivande faktor då projektet involverar 6 olika fastighetsägare/byggaktörer. Risk att en av fastighetsägarna inom detaljplanen ej vill genomföra projektet. Detta kräver i så fall omarbetning av stadens systemhandlingsunderlag för att minska stadens investeringar i projektet.</p>
<p>Ålgrytevägen (183-H8003010) Ingår som delprojekt i Fokus Skärholmen. I området bedöms cirka 800-1200 bostäder kunna tillskapas. Byggaktörer är befintliga tomträttsinnehavare, Svenska Bostäder och Primula, som markanvisades som ankarbyggherre i november 2016. SIAB har även markanvisning för fristående förskola om 8 avdelningar på ospecifik plats. Ytterligare delområden återstår att markanvisa.</p>	<p>Projektet ingår i Fokus Skärholmen, där inriktningsbeslut togs i KF 2017-09-04 och reviderat inriktningsbeslut i ExpIN 2019-04-25. I och med satsningen på Fokus Skärholmen har delar av planområdet markanvisats till befintliga tomträttsinnehavare: Svenska Bostäder och Primula bostad som ankarbyggherrar. Markanvisningarna skedde under hösten 2016. Vidare har en markanvisning till SISAB för förskola med 8 avdelningar skett under hösten 2020.</p>	<p>Internt utredningsarbete i projekt Ålgrytevägen påbörjades under våren 2020. Planarbetet startades under hösten 2020. Ett skissande på övergripande struktur sker under 2021 med hjälp av strukturarkitekt. Planen beräknas tas upp för samråd i slutet av 2021/början 2022.</p>	<p>Förväntad byggstart är tidigast 2025. Detta kan dock komma att förskjutas beroende på Ellevios tidplan för markförläggning av ny starkströmskabel samt rivning av befintlig ledning. Den befintliga ledningen ska rivas 2023-2025.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Hammarby Sjöstad			
Övriga huvudprojekt - Hammarby Sjöstad			
<p>Sjöstadshöjden (183-H9251801) Sjöstadshöjden är ett stadsutvecklingsprojekt utpekad i det planprogram för Hammarbyhöjden och Björkhagen som godkändes 2016. Start-PM togs i SbN 2019. Målet med projektet, som också stöds av översiktsplanen, är att länka samman stadsdelarna Hammarbyhöjden och Hammarby sjöstad och övervinna de barriärer som idag trafik och topologi utgör. Projektet kan ge ca 500 bostäder, en förskola och ca 5000 arbetsplatser och markanvisningar har getts till sju byggaktörer.</p>	<p>Start-PM har godkänts av SbN 2019-10-24. Första markanvisningen godkändes av ExplN 2019-10-17 därefter följde fler ärenden under november och december. I september 2020 fick Fabege en markanvisning på sin befintliga tomträtt Korhoppet 5. Sammanlagt har sju byggaktörer fått markanvisning; Humlegården, Fabege och NCC för att bygga kontor och hotell och Familjebostäder, SSM, JM och Sveafastigheter för att bygga bostäder. Inom planområdet ingår områden som tillhör Fabege med både äganderätt och med tomträtt. Förhandlingar pågår angående den andra av de två tomträttsfastigheterna, Korhoppet 6.</p>	<p>Inom ramen för planarbete pågår en mängd utredningar. Detaljplanesamråd planeras till strax efter sommaren 2021. Förhandlingar pågår avseende tomträttsfastigheten Korhoppet 6.</p>	<p>Största frågan/risken i projektet bedöms vara vilken påverkan farligt godstransporter genom området har på möjligheterna att exploatera området. Länsstyrelsen har vid kontakt gett positiva signaler till fortsatt planering enligt nuvarande principer. Även Södra länkens skyddszon, planerad arbetstunnel till dagvattenanläggningen och en omläggning av huvudvattenledning kan komma att påverka projektets utformning, ekonomi och produktionsplanering mycket. Intelligande projekt såsom nya tunnelbanan till Nacka, elförsörjningsutbyggnad till Nacka och exploateringsprojekt i Hammarbyskogen kommer att påverka upplägget i genomförandet med byggtider och hänsyn till omgivningen. Projektet gör och kommer fortsatt att göra omfattande utredningar och ansträngningar för att bevara det ekologiska sambandet genom området.</p>
Järvalyftet			
Övriga huvudprojekt - Järvalyftet			
<p>Finlandsgatan (183-H8002622) Omvandling av Finlandsgatan genom Akalla och Husby till stadsgata kantad av bebyggelse. Cirka 1780 bostäder, skola och idrottshall samt utveckling av befintlig kontorsbebyggelse med annan kommersiell verksamhet.</p>	<p>Start-PM i SbN 2018-12-14. Inriktningsbeslut i ExplN 2019-09-26. Markanvisningar i samma ärende. Inriktningsbeslut i KF 2020-01-27.</p>	<p>Planarbete pågår, samråd genomfört. Antagen plan är trolig kvartal 3, 2022. Genomförandebeslut tas i samband med att planen antas, preliminärt kvartal 3, 2022.</p>	
<p>Tenstaterrassen (183-H8000815) Ca 300 lägenheter samt vårdboende byggs intill tunnel över E18. Staden bygger offentliga stråk och platser ovanpå överdäckningen av E18 samt anlägger gång- och cykelförbindelse till Järvalyftet. Nivåskillnaderna ned mot fälten är omkring 15 meter. Ett gång- och cykelstråk byggs till</p>	<p>KF beslutade i oktober 2003 att bygga två överdäckningar över E18, ett vid Rinkeby och ett vid Tensta, och att utforma dessa för bebyggelse. Byggprojekten ingick i stadens satsningar på Järvalyftet. Staden bygger offentliga stråk och platser intill överdäckningen över E18 och anlägger vägar till fältet. Trafikverket har byggt</p>	<p>Genomförandebeslut i KF (via ExplN) planeras till hösten 2021. Detaljplanen godkändes i SbN i februari 2020. Antagande i KF planeras till hösten 2021.</p>	<p>Ekonomi i projektet är en stor och avgörande fråga för byggbolagen. Om försäljningspriset är under 32 000 kr/BOA kommer marken att upplåtas med tomträtt, annars gäller försäljning. Kalkylen utgår numera från tomträttsupplåtelse. Byggprojektet är komplext. Uppskattad utgift är ett riktvärde.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>centrala gång- och cykelsystemet i Tensta. Kontakten till Järvafältet för boende i stadsdelarna kommer att förbättras.</p>	<p>överdäckningarna med hjälp av stadens infrastrukturmedel. I Tensta byggs en väg för utrycknings- och driftfordon till fältet. Den 23 april 2009 anvisade ExplN mark för byggande av bostäder till Bouwfonds-Veidekke AB för ca 250 lägenheter för bebyggelse på och intill däckat vid Tensta. Samtidigt beslutade nämnden om inriktningsbeslut om 114 mnkr för projektet och SbN godkände att detaljplanearbete påbörjas. Detaljplanearbetet vilade och Bouwfonds-Veidekke AB återlämnade markanvisningen vid årsskiftet 2013/2014. Den 4 februari 2016 anvisades marken istället till Byggnadsfirman Viktor Hanson AB för ca 250 lägenheter med bostadsrätt samt till Svenska Vårdbyggen AB för vårdhem med 72 lägenheter, ca 40 bostadsrättslägenheter, 9 hyresrättslägenheter samt förskola. 2016 godkände SbN en ny startpromemoria. Detaljplanen godkändes i SbN i februari 2020 och väntar nu på ExplNs beslut för att kunna antas i KF. Under projektets gång har det visat sig att det inte finns något behov av en förskola i området.</p>		
<p>Nordvästra Kungsholmen</p>			
<p>Övriga huvudprojekt - Nordvästra Kungsholmen</p>			
<p>Kristineberg bostäder (183-H8000771) Projektet kan påbörjas då trafikplats Lindhagensgatan är ombyggd, och detaljplanen för NCCs kontorshus (Kristineberg 1:10/Kristineberg Kontor) vunnit laga kraft, då kontorshuset är tänkt att fungera som bullerskydd för bostäderna. Projektet omfattar ca 250 bostäder.</p>	<p>Markanvisning för bostadsändamål till Svenska Bostäder 2/3 och 1/3 till NCC samt SISAB i GfN hösten 2003. Markanvisning till Edicta våren 2004 för uppförande av tennisanläggning. SISAB och Edicta är ej längre intresserade. Programbeslut om uppförande av sporthall som miljöskärm mot bostadsbebyggelsen har antagits av ExpIN och idrottsnämnden september 2007. Markanvisning inkl. inriktningsbeslut till NCC för uppförande av kontor, januari 2008. Inriktningsbeslut i</p>	<p>Projektet kommer behöva markanvisas på nytt innan planarbetet påbörjas. Planerat arbete vilar med hänsyn till bullerproblematiken.</p>	

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>KF 16 juni 2008 samt uppdrag till idrottsnämnden att återkomma med inriktningsbeslut för idrottshall. En separat detaljplan upprättas för trafikplatsen i samband med upprättande av arbetsplan. Genomförandebeslut för trafikplatsen antaget av ExpIN december 2010 och i KF juni 2011. Detaljplanen för trafikplatsen vann laga kraft september 2011. Byggstart för trafikplatsen skedde i augusti 2012. Flera detaljplaner för bostäder, kontor och idrottshall kommer att upprättas. Detaljplanen för NCC-kontor, var på samråd mars 2013. Genomförandebeslut för kontoren togs i ExpIN 2015-04-13 Start-PM för bostäderna på Kristinebergshöjden i SbN april 2013.</p>		
Norra Djurgårdsstaden			
Energihamnen - Norra Djurgårdsstaden			
<p>Energihamnen (183-H9394100) Delprojekt i NDS. Området inrymmer idag Stockholm Exergis verksamhet kopplat till Värtaverket, samt andra verksamheter på kortare arrenden. Visionen för framtida disposition av Energihamnen har utretts. Utöver Stockholm Exergis framtida utvecklingsbehov prövas lokalisering av Cementas cementdepå (för att flytta från Lövholmen) och Stockholms Hamnars framtida behov av lagring av bunkerolja, diesel och LNG till fartyg. Kopplingen för gång- och cykel i nord-sydlig riktning behöver förbättras och gatumiljön bidra till en tryggare upplevelse av Norra Hamnvägen. Spårväg City är planerad genom området för att förbinda Värtahamnen med Ropsten.</p>	<p>Markanvisning till Fortum, Cementa och Hamnen antogs i ExplN 2017-09-21. SbN beslutade 2017-11-12 om att starta detaljplanarbetet för Energihamnen. Inriktningsbeslut fattades av ExplN 2018-06-14. Reviderat inriktningsbeslut godkändes av ExplN 2021-03-11.</p>	<p>Samråd för ny detaljplan genomfördes under 2018. Reviderat inriktningsbeslut godkänt 2021-03-11. Preliminär tidplan är granskning kvartal 4 2021 och antagande kvartal 2 2022.</p>	<p>I samrådet för detaljplanen kom det flera synpunkter på beskrivningen av risker med avseende på transporter och lagring av farligt gods samt närheten till dessa från den planerade spårvägen. Riskutredningen behöver utvecklas med avseende på bland annat dominoeffekter vid en eventuell olycka. Påseglingsrisk på Lidingöbron behöver utvecklas. Buller från verksamheterna riskerar att försämra för bostäder på Lidingö och Hjorthagsberget. Ett sätt att minska verksamhetsbullret är att elansluta så många fartyg som möjligt. Riksintresseprecisering av Östlig förbindelse spelar stor roll. Detaljplanen riskerar att påverka riksintresset. Region Stockholm (Trafikförvaltningen) har gjort en utredning om kollektivtrafikförsörjning av Norra Djurgårdsstaden. Beslutet om inriktning för det fortsatta arbetet saknas.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Hjorthagen övergripande - Norra Djurgårdsstaden			
<p>Elektriciteten (183-H9290700) Komprimering av ställverk och uppförande av lamellbyggnad. Nybyggnation av 150-200 bostäder samt ca 5 000 kvm kommersiella lokaler.</p>	<p>Beslut har fattats i Gfn 2004-05-04 och antagits av KF 2004-06-17 om Ramavtal mellan Stockholms Kommun, Stockholms Hamn, AB Fortum Värme, Fortum Distribution AB. Befintliga ställverket på platsen kan flyttas inom fastigheten Elektriciteten 6 när samtliga tillstånd finns meddelade för alternativ placering samt när finansiering överenskommit och godkänt av berörda parter. Fortum Distribution AB ombesörjer avflytning och nedmontering av befintlig anläggning på platsen. Framtida bebyggelse måste anpassas med nödvändig hänsyn till Värtaverkets verksamhet och skyddsavstånd när parterna är överens om att tomträten skall inskränkas med syftet att uppföra en lamellbyggnad, som ska utgöra skärmande bebyggelse för framtida bostäder. Ellevio AB (tidigare Fortum Distribution AB) är tomträttsshavare av fastigheten Elektriciteten 6 i Hjorthagen. Enligt reviderat inriktningsbeslut Hjorthagen 2017-08-24 ExpIN och 2017-11-06 i KF, beslutades om fortsatta utredningar upp till 165 mnkr för exploatering inom Hjorthagen i Norra Djurgårdsstaden. I reviderat inriktningsbeslut Hjorthagen 2019-11-14 ExpIN beslutades om fortsatta utredningar upp till 260 mnkr för exploatering inom Hjorthagen i Norra Djurgårdsstaden. Beslutet har antagits av KF 2020-11-02 efter att ärendet minoritetsåterremitterats från KF 2020-08-31. Utredning om exploatering inom kvarteret Elektriciteten i Hjorthagen ingår i samtliga av dessa beslut och totala genomförandeutgifter för projektet uppskattas till 75 mnkr.</p>	<p>Ellevio AB ska komprimera befintligt ställverk som delvis avses anläggas under mark samt uppföra ny lamellbyggnad inom kvarteret Elektriciteten. Det möjliggör att delar av området kan planläggas för bostadsändamål. Utredning om breddning av angränsande Jägmästargatan har slutförts under år 2020. Systemhandlingsprojektering startas upp under år 2021. Breddning av gatan diskuteras i samråd med Ellevio och Stockholm Exergi. Strukturutredning för bostadsbebyggelse är avslutat och visar att en bebyggelse med ca 180 lägenheter kan möjliggöras genom komprimering av ställverket. Förhandling om överenskommelse pågår med Ellevio för att bygga nytt ställverk inom kvarteret Elektriciteten enligt befintlig detaljplan. Markanvisning i ExpIN/KF förbereds till år 2021. Start-PM för ny detaljplan planeras till tidigast år 2021. Komprimering av Ellevios anläggning kommer utföras i etapper och preliminärt färdigställas år 2024-2025. Bygglov beviljades i november år 2019. År 2022-2025 färdigställs komprimering av ställverk. Tidigast byggstart för kommande bebyggelse på platsen för marken som frigörs beräknas till år 2025-2026 varefter ny detaljplan ska vara framtagen.</p>	<p>Beslut om ersättning till Ellevio behöver tas i ett tidigt skede, utan att detaljplanarbete har påbörjats, avseende återlämnad mark och finansiering av ledningsdragningar. Därmed finns risk att inkomsterna kan understiga de planerade inkomsterna när ersättningsnivån förhandlats. Utredning om riskhantering av angränsande Värtaverket är färdigställd och visar inga större risker för kvarteret Elektriciteten, dock kommer frågan prövas av Länsstyrelsen först i detaljplaneskede. Ellevio utreder tunnelloösningar för ledningsdragninng. Breddning av hela Jägmästargatan som angränsar till kvarteret Elektriciteten och Starkströmmen avses möjliggöra trädplantering och gång- och cykelväg i enlighet med färdigställd utredning.</p>
<p>Gasklocka 2 (183-H8003086) Kulturscen i Gasklocka 2 innehållande cirka 1750 sittplatser och cirka 2300 stående publik.</p>	<p>Reviderat Inriktningsbeslut Hjorthagen, ExpIN 2019-11-14. Beslutades i KF 2020-11-04.</p>	<p>Inriktningsbeslut i KF fattades den 4 november 2020. Samarbetsavtal med tänkt operatör tecknades i augusti 2020.</p>	<p>Kalkylen bedöms säkrare nu när systemhandling har tagits fram och kalkylerats. Många risker återstår dock i och</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Verksamheten kommer vara i huvudsak musikaler, krogshower, konserter och tv-galor, samt en restaurang för 1000 sittande gäster. ExplK investerar i ombyggnaden av Gasklocka 2 och planerar att hyra ut fastigheten med innehållande verksamhet till en privat aktör.</p>		<p>Genomförandeavtal med operatören bedöms tecknas under första kvartalet 2021. Framtagande av systemhandling blev klart under hösten 2020. Genomförandebeslut planeras att kunna behandlas i ExplN senast sommaren år 2021.</p>	<p>med att genomförande ännu inte påbörjats. En riskanalys utifrån framtagen systemhandling har tagits fram.</p>
<p>Hjorthagen Infill-projekt, Villebrådet m.fl. (183-H8002761) Nybyggnation av ca 200 bostäder och ca 8 000 kvm kommersiella lokaler.</p>	<p>Reviderat inriktningsbeslut har fattats i ExpIN 2019-11-14 och antagits i KF 2020-11-02 för Hjorthagen i Norra Djurgårdsstaden, vilket projektet Infill-projekt Hjorthagskransen utgör en del av. Hjorthagskransen utgör grönområdet mellan befintliga Hjorthagen och Norra Djurgårdsstaden. I det fördjupade programmet för Hjorthagen från år 2009 beskrivs det om behovet av att förstärka kopplingar och sambanden mellan ny och befintlig bebyggelse.</p>	<p>Förstudiearbete för Hjorthagskransen pågår och ska avslutas under år 2021. Efter förstudiearbetet är avslutat beslut tas om framtida detaljplanläggning och etappindelning. Tidigast under år 2021 avses detaljplanläggning inom Hjorthagskransen startas upp.</p>	<p>Området innehar höga ekologiska värden med habitatnätverk och ekbestånd som behöver beaktas och bevaras. Risker finns att intäkterna kan understiga de planerade beroende av hur stor bebyggelse som kan uppföras i området. Förstudiearbetet avser att kunna identifiera platser för uppförande av ny bebyggelse utgörande minst 200 bostäder och 8 000 kvm kommersiella lokaler.</p>
<p>Värtahamnen - Norra Djurgårdsstaden</p>			
<p>Södra Värtan (EXPLH9394710) Området bedöms innehålla ca 1 500 bostäder och 115 000 kvm kommersiell bebyggelse med innehåll av fem förskolor samt eventuellt en F-6 skola med tillhörande gymnastiksal. På offentlig platsmark planeras för ca 11 000 kvm nya parker och torg, 600 m tillgängliggjord kajpromenad, 2 000 m nya cykelbanor, 1 600 m nya vistelsegator, 600 m ny boulevard (huvudgata). Den befintliga Södra Hamnvägen måste breddas för att kunna lösa trafikförsörjningen genom området och möjliggöra för bra kollektivtrafik. Detta förutsätter att den parallella bangården som tillhör Trafikverket, avvecklas helt.</p>	<p>Detaljplanarbetet startade år 2015 och planeras nu för ca 1500 bostäder och ca 115 000 kvm kommersiella lokaler samt skola. Totalt finns just nu 14 stycken byggaktörer som markanvisats. Det finns även en privat ägd fastighet med kommersiella lokaler som avser utveckla sin fastighet i samband med att detaljplan tas fram. Inom området finns det även tre tomträttsinnehavare varav en av dessa avser utveckla sin fastighet i samband med att ny detaljplan framtas. Detaljplanen var ute på samråd kring årsskiftet 2016/2017. Detaljplanen har därefter delats upp i tre stycken delar med separata tidsplaner. För Södra Värtans del reviderades inriktningsbeslutet i ExpIN 2019-12-12 och i KF 2020-06-15. Under våren 2020 gjordes en andra förlängning av markanvisningsavtalen för bostadsutvecklarna där alla utom en har</p>	<p>Södra Värtans ursprungliga detaljplan har inför kommande granskning delats upp i tre stycken delar: Norra, Södra och Mellandelen. Den Norra delens detaljplan har under våren 2020 varit ute på granskning. Sedan hösten 2020 har arbete pågått med att besvara inkomna granskningssynpunkter och detaljplanen godkändes i SbN den 10 december 2020. Genomförandebeslut tas upp i ExpIN under våren 2021 tillsammans med exploateringsöverenskommelser och därefter kan detaljplanen antas i KF vilket beräknas ske efter senare under våren 2021. Den Södra delen och Mellandelen kan inte antas innan en bangård (spårrområde) flyttas vilket gör att tidsplanen är mer osäker för dessa delar. Flytten av bangården kräver att en järnvägsplan tas fram för ett nytt spårrområde och den kan tidigast antas efter årsskiftet år 2023/2024. En uppskattning av</p>	<p>En förutsättning för genomförande gällande detaljplaneförslag är att spårrområde för Värtabanans Östra bangård tas bort och ersätts av nytt spårrområde invid Storängsbotten. För det nya spåret ska en järnvägsplan upprättas. Järnvägsplanen ska påbörjas kvartal 1 2021 och beräknas klar kvartal 1 2024. Trafikverket upprättar järnvägsplanen och ett nära samarbete sker mellan Trafikverket och staden i frågan. Områdets låga parkeringstal förutsätter kapacitetsstark kollektivtrafik för att det ska fungera. För den södra delens detaljplan saknas i nuläget en färdig parkeringslösning. Arbetet med att utreda möjligheten att bygga ett bergumsgarage är i en tidig fas. För ett av tidigare markanvisade områden finns idag inget påskrivet markanvisningsavtal. Dialog pågår med respektive byggaktör. Frågor kring hamnbuller behöver studeras vidare inför södra och mellersta etappen. Risk finns att en</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>undertecknat. Även markanvisningsavtal för förskola och saluhall har förlängts.</p>	<p>antagande för Södra- respektive mellandelens detaljplan är just nu år 2024 respektive 2026 men ingen tidplan finns fastslagen. Sedan 2019 undersöker staden tillsammans med Sthlm Parkering om det är möjligt att anlägga ett gemensamt garage i de bergrum som finns under Södra Värtan. Frågan har initierats av bostadsaktörerna i Södra delen och det är Sthlm Parkering som huvudsakligen leder utredningen och som eventuellt ska projektera och bygga bergrumsgaraget. Nästa steg är att avtal ska tecknas mellan Sthlm Parkering och staden respektive byggaktörerna. Det pågår även parallella utredningar för att de om det finns andra funktioner som kan inrymmas i bergrummen. Mellandelen är den detaljplan som ligger sist i tid och i den har endast ett fåtal lägenheter markanvisats samt saluhall. I det fortsatta detaljplanearbetet kommer det prövas om en F-6 skola med tillhörande gymnastiksal kan inrymmas inom Mellandelen. Staden arbetar tillsammans med SVOA och byggaktörerna i ett avloppsprojekt för att ta fram ett nyutvecklat avloppssystem med vacuum. Avloppsprojektet har delvis extern finansiering från Vinnova och en ansökan om EU-bidrag har skickats in. Det kommer under våren 2021 ske ytterligare 2-3 markanvisningar till följd av att tidigare markanvisningar löpt ut och ett mindre omtag behöver göras. Entreprenader för ledningsarbeten i Hangövägen håller på att handlas upp och arbeten förväntas ta fart under 2021 och är kopplade till det genomförandebeslut som tidigare fattats för en del arbeten i Södra Värtans norra del.</p>	<p>del planerad bostadsbebyggelse behöver planeras för kontor/verksamheter för att kunna klara av bullerkrav.</p>
<p>Valparaiso (183-H9394711) Värtahamnsområdet. Programsamråd genomfördes 2012. Projektet planeras innehålla ca 150 000 kvm kommersiella</p>	<p>Inriktningsbeslut som är kopplat till inriktningsbeslut för Södra Värtan och genomförandebeslut för Värtapiren, togs i ExpIN 2009-12-17. Ett omarbetat</p>	<p>Dialog pågår med intressenter. Direktanvisning med jämförelseförfarande planeras till kvartal 2 2021. Ett ärende för beslut om markanvisning med</p>	<p>Flertalet komplexa frågor med många intressenter kan påverka tidsförskjutning. Andra risker handlar om buller från hamnen,</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
lokaler och 200 bostäder. Därutöver innehåller projektet många infrastrukturbitar som sammanbindning av Södra och Norra Hamnvägen och anslutningar mot Norra länken.	inriktningsbeslut har behandlats i ExpIN 2012-04-19, i KF 2012-05-28.	direktanvisning förbereds till ExpIN. Preliminär tid för start-PM. är satt till kvartal 3 2021. Byggnation år 2027-2035.	omfattning av ny bangård samt spårvägen som ännu ej är beslutad.
Årstafältet - samlingsprojekt			
Övriga huvudprojekt - Årstafältet - samlingsprojekt			
Årstafältet huvudprojekt övergripande (183-H8000840) Projektet är ett stadsutvecklingsprojekt, en ny stadsdel med ca 6 000 bostäder och en omdanad park. Årstafältet är en del av den centrala stadens utvidgning och stadsdelen kommer att bli tät och varierad med butiker och verksamheter i bottenvåningarna. Den angivna projektramen avser projektets helhet som den redovisas i inriktningsbeslutet. Genomförandebeslut kommer att redovisas för respektive etapp. Mer om projektet finns här: http://bygg.stockholm.se/arstafaltet	Programsamråd hölls 2010. Därefter har inriktningsbeslut fattats 2010 för att sedan revideras 2012, 2015 och 2020. I senaste revideringen godkändes totala utredningsutgifter om 620 mnkr, inklusive utgifter för projektering fram till att sista genomförandebeslutet fattas i projektet. Genomförandebeslut från 2015 finns för etapp 1 och reviderades ihop med inriktningsbeslutet för hela projektet 2020. Beslut har 2019-06-13 fattats att sopsugen på Årstafältet ska byggas ut och ägas av staden genom SVOA.	Genomförandet av etapp 1 har påbörjats genom flytt av koloniområdet (färdigt). Markförstärkningar är i princip klara och ledningsarbeten och anläggande av damm har pågått ett tag. Planarbete för etapp 2/3, 4 och 5 pågår. Nästa beslut i projektet blir genomförandebeslut för etapp 2/3, vilket planeras under 2021.	Utbyggnad av första etappen pågår. En enskilt stor tillkommande utgift i genomförandet är att det visat sig väsentligt mycket dyrare att deponera lermassor som har för högt saltinnehåll, vilket är en rest från tiden då Årstafältet var en havsvik. Vissa problem med sättningar i utförda delar tillsammans med en del andra frågor om pågående entreprenads framdrift har gjort att det ännu inte gått att få någon klarhet i tidplanen för entreprenaden. I etapp 2/3, 5, 7 och 8 kommer höjdsättningen och utformning av gator, torg och parker att behöva anpassas för omhändertagande av framtida skyfall, vilket också kommer leda till fördyringar. En successivkalkyl togs fram 2019. De risker enligt ovan som hittills fallit ut håller sig än så länge inom ramen för de påslag för projektrisk som finns med i kalkylen och därmed i det reviderade inriktningsbeslutet.
Årstafältet etapp 2 och 3 (183-H8002094) Bebyggelseetapp 2 omfattar det centrala torget och stadsdelens centrum. Det blir ca 730 lägenheter i blandade upplåtelseformer, en stor matvarubutik och lokaler i bottenvåningarna. I etappen ingår även två förskolor, ett parkeringshus mot Åbyrondellen och en stationär sopsugsanläggning. Stadens arbeten omfattar gator, torg och delar av parken. För att genomföra etapp 2 krävs ett markinköp. Avtal med den privata markägaren (ICA) och kostnaden för markinköpet utgör	Detaljplan 3 är godkänd i SbN och ska antas i KF tillsammans med detaljplan 2n och 2s som ska godkännas i SbN hösten 2021.	Gemensamt genomförandebeslut för etapp 2 och 3 planeras att antas i KF under vintern 2021-2022. Byggprojektering pågår och utbyggnad kan enligt tidplan påbörjas 2023.	Etapp 2 och 3 är avhängig att etapp 1 är genomförd (stadens delar) innan byggherrarna kan tillträda sina fastigheter. Etappen är också beroende av att planerad fastighetsregleringen blir av.

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
merparten av utgifterna (ca 800 mnkr) i projektramen.			
Årstastråket			
Övriga huvudprojekt - Årstastråket			
<p>Årstastråket övergripande + Etapp 3 (183-H9233366) Omfattar 3 000 lägenheter i genomförande eller planskede varav 500 på privat mark i ett bebyggelsestråk längs Bolidenvägen, Johanneshovsvägen och längs tvärbanan mellan hållplats Linde och Sandfjärdsgatan. 1 000 lägenheter i genomförande i etapp 1, och del av etapp 2, övriga i detaljplaneringsskede. Genomförande startade 2014 och pågår till ca 2029.</p>	<p>GFN anvisade 2001-04-03 mark för ca 1 000 lägenheter till JM, SBC och Familjebostäder. JM har även markanvisning på 100 lägenheter utmed Bolidenvägen. SBN godkände programförslaget våren 2005. KF godkände 2005-03-07 avtal med Fortum om tunnelförläggning av berörda kraftledningar. Arbetena avslutades 2011/2012. Inriktningsbeslut för hela Årstastråket togs i KF 7 februari 2011. Genomförandebeslut för etapp 1 togs i KF juni 2012. Efter besvär över detaljplanen för etapp 1 om ca 500 lägenheter påbörjades genomförandet 2014-04 och samtliga fastigheter har nu sålts eller upplåtits. Reviderat inriktningsbeslut och genomförandebeslut för ytterligare tre detaljplaner (etapp 2) togs i ExpIN 2015-11-12 och i KF i februari 2016. Reviderat genomförandebeslut för etapp 2 togs i ExpIN 2017-09-21. Ärendet togs av KF 2017-11-27. Ett andra reviderat inriktningsbeslut samt ett reviderat genomförandebeslut för etapp 2 togs i ExpIN 2020-04-23. Ärendet togs av KF 2020-09-28. Etapp 1 slutredovisades i ExpIN 2020-10-15. 2020-12-17 markanvisades två kvarter i detaljplanen för Vallastråket till Wallenstam och Wästbygg.</p>	<p>Delar av Vallastråket planeras att markanvisas under våren 2021. För etapp 3 Bolidenplan beräknas genomförandebeslut fattas under 2022.</p>	<p>Entreprenadutgifterna har ökat jämfört med budget i både etapp 1 och 2. Genomförandet av de två spårportarna (gång- och cykelvägarna) i etapp 2 under tvärbanans avstängning sommaren 2017 var tekniskt komplicerat och genomfördes under en mycket begränsad tid, vilket medförde att utgifterna ökade. Utgifterna för Arlaparken blev högre än beräknat då dess läge ovanpå Södra länkens tunnlar är komplicerat och omprojektering av parken krävdes. Vallastråket har minskat med ca 250 bostäder då fornlämningen i området begränsat möjlig bebyggelse. Etapp 3 Bolidenplan, delen Bolidentriangeln, förutsätter flyttning, ombyggnad och samordning med de privata markägarna. Utgifter för sopsugsanläggningen har justerats. Föravtal med de privata markägarna i Bolidentriangeln angående medfinansiering av utgifter har gått ut, förhandling pågår om ett nytt avtal. Planering för att kunna ta hand om 100-årsregnskyfall måste ske. Det finns osäkerheter kring ansvar för dagvattenanläggningar. Trafikverket tillåter inga intrång i Södra länkens skyddszon och arbete för att lösa detta pågår.</p>
Övriga huvudprojekt			
<p>Axelsberg, Fader Bergström (183-H9230324)</p>	<p>Markanvisning samt programbeslut 2000-05-23. Remissvar program 2002-08-20. Principöverenskommelse för överdäckningar av Axelsberg med mera.</p>	<p>Omarbetning av delar av projektets centrumdel vid Axelsberg station har gjorts. Planerad överdäckning vid stationen och därtill hörande lägenheter tas bort i</p>	<p>Tidigare planerad överdäckning tas bort i denna detaljplan. Branddamm inom delprojekt Fader Bergström har utretts och planeras vara kvar. Byggrätterna vid</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Ca 600 lägenheter kommer att byggas i Axelsbergs Centrum och intill kvarter Fader Bergström längs Selmedalsvägen</p>	<p>Samt genomförandebeslut för Kvarteret Oväder togs i MN 2006-05-23. Kvarteret Oväder (200 lägenheter) har påbörjats 2008 (gatuarbeten) och färdigstälts 2011. Detaljplanen för Örnberg (Albatrossen) har vunnit laga kraft. 2015 markanvisades ca 450 lägenheter i Fader Bergström. Inriktningsbeslut i ExplN 2019-05-23. Då gjordes uppdelning i två projekt under gemensamt projektpaket för att separera utgifterna. Samråd för Fader Bergström har genomförts. Ombearbetning av samrådsförslaget inför granskning pågår för båda projekten Fader Bergström och Axelsbergs Centrum.</p>	<p>pågående detaljplanearbete. Preliminär tidplan för antagande av detaljplan Fader Bergström är för närvarande kvartal 4 2021. För Axelsbergs centrum pågår arbete inför granskning med beräknat antagande under kvartal 4 2021.</p>	<p>överdäckningen har tagits bort vilket påverkar intäkterna. Utvecklingen av Axelsbergs centrum sker på privat mark och fastighetsägaren kommer därför bekosta delar av den allmänna platsen som behöver byggas ut.</p>
<p>Bergholmsbacken (183-H8002613) Bergholmsbacken utpekas som en första utbyggnadsetapp i områdesprogrammet Bagarmossen-Skarpnäck som godkändes av SbN 2016-10-27. Projektet är beläget söder om Bagarmossens tunnelbaneuppgång och planeras för 657 bostäder varav 90 bostäder för äldre samt två förskolor, en grundskola för 1200 elever med gymnastikhall, ett gemensamt parkeringsgarage samt satsningar i allmän plats bland annat med ett gång- och cykelstråk mot Bergholmsparken.</p>	<p>Områdesprogrammet för Bagarmossen-Skarpnäck godkändes av SbN 2016-10-27, där ingår Bergholmsbacken som en uttalad första utbyggnadsetapp. Inriktningsbeslut är fattat för Bergholmsbacken i ExplN 2016-12-15. Start-PM godkändes 2017-02-23.</p>	<p>Samråd genomfördes 2018 och SbN godkände planen i december 2020. Genomförandebeslut planeras tidigast juni 2021 i ExpIN, därefter ska ärendet tillsammans med antagandet av detaljplanen upp till KF under 2021. I genomförandearbendet kommer en provisorisk byggväg ingå för att hantera de risker som transporter längs Sockenvägen medför.</p>	<p>Olika alternativ för att hantera byggtransporter till projektet kommer att studeras under planprocessen. TK och SVOA har i dagens läge många ärenden rörande vibrationsskador från fordonstrafik på Sockenvägen. Skadorna uppstår bland annat i ledningar och byggnader intill vägen. Kommande bostadsexploateringarna inom Bagarmossen och Kårtrorp kommer att generera byggtrafik på Sockenvägen. Inom projektet Bergholmsbacken har vissa medel avsatts för att hantera problemen. Hur omfattande åtgärder som behöver utföras ska utredas under detaljplanefasen. I området har förhöjda halter av sulfid påträffats, som utreds vidare.</p>
<p>Björnmossevägen (183-H8002360) Björnmossevägen flyttas för att ge plats för nybyggnad av ca 400 lägenheter, varav 220 Stockholmsbus, utmed Björnmossevägens västra sida.</p>	<p>ExpIN den 2014-12-11 återremitterade förslag till markanvisning till ExpIK. Nämnden önskade blandade bostadsformer utmed Björnmossevägen och bad kontoret återkomma med ett förslag med flerfamiljshus. ExpIN den 2017-12-07. Nämnden godkände markanvisning till Svenska Bostäder för 220 lägenheter i Stockholmsbus. Inriktningsbeslut. Start-PM i SbN 2017-12-14. ExpIN 2018-06-14.</p>	<p>SbN fattade den 2020-03-19 beslut enligt kontorets förslag med medskicket att viss omarbetning av förslaget behövs inför granskning.</p>	<p>Projektets beräknade inkomster är något högre än projektets utgifter. Markentreprenaden baseras på beräkningar i tidigt skede.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Blommensbergsvägen (183-H8002574) Projekt med markanvisning för bostäder till två olika byggaktörer. Avser på HR/BR. Omfattande ledningsflytt kommer krävas i projektet.</p>	<p>Markanvisning till BTH Bygg för byggande av 15 radhus och 75 lägenheter i brf. Inriktningsbeslut taget 2016-06-04. Start-PM för Blommensbergsvägen togs upp i SBN i slutet av 2019. Tillkommande markanvisning till Riksbyggen för stadsradhus längst med Hövdingagatan som ligger i anslutning till nuvarande markanvisningsområde. Förslaget planeras att presenteras i april för ExpIN för beslut. Markanvisning till SISAB för lektyta. Markanvisningsområdet ligger i korsningen Blommensbergsvägen/Erik Segersälls väg diktan Aspuddens förskola. Det aktuella markanvisningsområdet har skyfallsproblematik och lämpar sig inte för bebyggelse.</p>	<p>Strukturen för bebyggelse har kommit så pass långt att ledningsägare har kontaktats för att i kunna anpassa bebyggelsen inför samråd. Det görs även för att uppdatera utgiftsuppskattning för omläggningar av ledningar samt flytt av elnärstation. Samråd planeras till juni 2021.</p>	<p>Stadsdelen har flaggat för att de vill ha en förskola i projektet vilket kan medföra förskjutningar. Möjligheten att markanvisa och starta plan för förskola i anslutning till Aspuddsskolan ses över. Inväntar markanvisningsansökan och därefter förhandsbesked från SbK innan denna lösning kan prövas.</p>
<p>Brommaprogrammet (Riksby) (EXPL40038) Programområdet omfattar central Bromma med stadsdelarna Riksby, Åkeslund, Åkeshov samt del av Ulvsunda. Programförslaget omfattar ca 3000-4000 nya bostäder (huvudsakligen i flerbostadshus) samt verksamhetslokaler och kommunal service (bl.a. idrott, kultur och skolor). Området ska utvecklas till en hållbar och levande stadsmiljö med utgångspunkt i lokala värden och kvaliteter.</p>	<p>Det ursprungliga utredningsbeslutet togs 2011-10-25 (fem miljoner kronor) och så reviderades det en gång under 2014, 2014-04-10 (9,9 miljoner kronor). Ett reviderat utredningsbeslut från 24 september 2015 finns om 25 miljoner kronor (Taget i nämnden). 2017-04-04 SBN godkände samrådsredogörelsen för programmet. 2017-08-31 SBN godkände programmet för centrala Bromma. 2018-03-08 ExpIN godkände förlikning med tomträttsinnehavare (p.g.a. uppsagd tomträtt) inom området samt en markanvisning till densamme. 2019-06-13 ExpIN tog inriktningsbeslut för Riksby, det största stadsutvecklingsområdet inom programmet för Centrala Bromma. Det fattades även beslut om markanvisningar för bostäder, verksamheter, grundskola och förskola. SBN tog Start-PM för detaljplanen inom etapp 1. 2019-11-04 KF godkände inriktningsbeslut för Riksby.</p>	<p>Arbetet med den första detaljplanen, etapp 1, pågår. Kompletterande markanvisningar beslutades i ExpIN 2020-11-12. Kommande beslutstillfällen är ytterligare markanvisningar samt genomförandebeslut för detaljplanen för etapp 1, år 2023.</p>	<p>Trafiksituationen i Bromma är en risk. Grundvattennivå, föroreningar och ledningsnedläggning genom området är en risk.</p>
<p>Cikadan (183-H8002604) Nybyggnad av ca 140 lägenheter samt lokaler i bottenvåning. Flytt av en gata, nödvändiga</p>	<p>Markanvisning och inriktningsbeslut i ExpIN 2020-08-27. Start-PM i SbN 2016-08-18.</p>	<p>Planarbete pågår. Staden tar fram programhandling för allmän plats. Ett</p>	<p>Framtagande av utredningar och programhandling för allmän plats har</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
ledningsomläggningar samt upprustning av befintliga gator och ett torg.		förslag till detaljplan planeras gå på samråd under kvartal 4, 2021.	påbörjats. Delar av arbetet skjuts upp och färdigställs under kvartal 3, 2021.
Enigheten (183-H8002790) Markanvisat för ny högstadieskola till SISAB samt bostäder till PEAB på befintlig tomträtt. Anläggande av ny allmän plats kopplat till den exploateringen utförs av staden. Som del av planprocessen så utreds också exploatering på kringliggande privata fastigheter.	Inriktningsbeslut och markanvisningar tagna i ExplN 2020-08-27.	Planprocessen påbörjades kvartal 1 2021. Samråd kvartal 2, 2022.	Inkomster är beroende av byggrätter i detaljplanen vilket ska utredas i planeringsskedet.
Famnen (183-H8002395) Projektet syftar till att bygga ca 200 bostadslägenheter inom centrala Bromma med närhet till tunnelbanan. Markanvisning har skett till AB Svenska Bostäder som avser bygga hyresrätter, samt till Gimle Bostad AB som avser bygga bostadsrätter. Platsen som markanvisats utgör en av de platser som pekats ut i programmet för centrala Bromma som möjlig att pröva för förtätning av ny bostäder. Projektet kräver att en helt ny gata byggs. Projektet utreder möjligheten att dra fram gatan över fastigheten Famnen 6 och vidare ned utmed spårområdet. Staden förvärvade 2019 fastigheten Famnen 6 och Dussinet 2.	Beslut om markanvisning till AB Svenska Bostäder taget i ExplN 2017-12-07. Beslut om förlängning av markanvisningsavtalet till 2021-12-07 taget på delegation 2019-11-27. Inriktningsbeslut och beslut om markanvisning till Gimle Bostad AB taget i ExplN 2020-12-17.	Projektet befinner sig i planeringsskedet.	Projektområdet ligger i kuperad terräng intill Brommaplans tunnelbanestation. Region Stockholm har meddelat att de jobbar med att aktualitetspröva ett tidigare fattat beslut om att bygga ytterligare en plattform inom nu gällande trafikområde. I det fall Region Stockholm skulle landa i ett beslut under den tid planarbetet för projektet Famnen pågår så finns en risk att det skulle kunna påverka projektets tidplan. Exempelvis i det fallet om Region Stockholms planer ska hanteras i samma detaljplaneprocess. Projektet utgår därför från de förutsättningar som gäller idag, avseende exempelvis trafikområdets utbredning. Genomförandet är en kritisk punkt. Det är svårt att uppskatta produktionstiden vid byggande så nära intill spårområde i en sådan kuperad terräng som det är frågan om här. Det blir fråga om försiktig sprängning. Hur lång tid sprängningsarbetet tar beror på de geologiska förhållandena vilka inte är kända i detta tidiga skede. Vidare måste alla massor transporteras iväg då det är en begränsad yta att verka inom.
Fokus Hagsätra Rågsved (EXPL10014) Övergripande områdesplanering som i enlighet med Översiktsplanen syftar till att utveckla Fokusområdet Hagsätra Rågsved. Potentiell förtätning med minst 3000 bostäder utreds med fokus på social hållbarhet. Arbetet har delats in i fem etapper som innehåller ett eller flera projekt. Etapp 1 påbörjad.	Utredningsbeslut togs i ExpIN 2016-11-10. Reviderat utredningsbeslut togs i ExpIN 2019-11-14. Utredningsbeslut togs i ExpIN 2016-11-10. Reviderat utredningsbeslut togs i ExpIN 2019-11-14. Projektet delas upp i etapp-projekt. Etapp 1a Västra Hagsätra - Reviderat inriktningsbeslut i ExpIN 2018-08-23. Etapp 1b Ormkärr -	Det övergripande projektet för Fokus Hagsätra Rågsved har syftat till att genomföra en övergripande områdesplanering för stadsdelarna. Nu slutförs utredningar om kulturlivets förutsättningar och områdets arbetspotential. Projektet delas upp i etapp-projekt. Etapp 1a Västra Hagsätra: Planläggs.	Projektet är omfattande och består av flera delprojekt som kommer att genomföras under lång tid. Det gör att nya förutsättningar kan uppkomma som försenar projektet.

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>beslut om markanvisning i ExpIN 2019-12-12. Etapp 3a Hagsätravägen Stockholmshus - genomförandebeslut på delegation ExplK 2018-10-23. Etapp 4 Bjursätragatan - Inriktningsbeslut i ExpIN 2020-11-12. Start-PM i SbN 2020-12-21. Etapp 4a Sätervallen - Genomförandebeslut på delegation ExplK 2016-09-28. Etapp 4b Bjurbäcken - Genomförandebeslut i ExpIN 2019-11-14. Genomförandebeslut och detaljplan i KF 2020-03-23. Övrigt Låsgången - Markanvisning i ExpIN 2019-12-12.</p>	<p>Samrådsredogörelse SbN. Etapp 2 Rågsvedsvägen: Förarbeten pågår. Etapp 3 Hagsätravägen: Förarbeten pågår. Inriktningsbeslut i ExpIN preliminärt november 2021. Etapp 3a Hagsätravägen Stockholmshus: Byggnation av 108 lägenheter i Stockholmshus pågår. Etapp 4 Bjursätragatan: Inriktningsbeslut togs 2020-11-12. Start-PM togs i SbN 2020-12-21. Planarbete omfattande cirka 550 bostäder (ungefär hälften i bostadsrätt och hälften i hyresrätt) pågår. Etapp 4a Sätervallen: Byggnation av 70 lägenheter i Stockholmshus klar. Byggnation av 120 hyresrätter pågår. Etapp 4b Bjurbäcken: Detaljprojektering pågår. Planerad byggstart för ledningsomläggning hösten 2021 och därefter byggstart för 330 lägenheter (110 i Stockholmshus samt 220 bostadsrätter).</p>	
<p>FHR 1a Västra Hagsätra (183-H8002708) SbK planerar att göra en gemensam detaljplan för västra Hagsätra som innefattar Hagsätra centrum, cirka 600 lägenheter, kyrka och förskola inom etapp 1 av Fokus Hagsätra Rågsved. Det är detta som det reviderade inriktningsbeslutet gäller</p>	<p>December 2017 - Inriktningsbeslut, markanvisning Ikano. Augusti 2018 - Reviderat inriktningsbeslut, markanvisning Ikano, Etiopiska kyrkan samt SISAB. Augusti 2018 - Start-PM. November 2018 - Markanvisning efter jämförelseförfarande till Sveafastigheter. Mars 2019 - Markanvisning Peab. Mars 2020 - Markanvisning Sveafastigheter på den tomt som Peab återlämnat samt kompletterande markanvisning till Ikano.</p>	<p>Planprocess pågår. Samrådsredogörelse sker under maj 2021 i SbN. Därefter påbörjas systemhandling.</p>	<p>Projektet har initialt blivit ca 12 månader fördröjt. I tidigt skede har ExplK arbeten varit svåra att uppskatta i omfattning.</p>
<p>FHR 4 Bjursätragatan (183-H8002775) Etapp Bjursätragatan innehåller ca 560 nya bostäder (50 % HR-50 % BR) i södra Rågsved. Genom ny bebyggelse ska Bjursätragatan bli ett mer levande, tryggt och säkert stråk. Samtidigt som ny bebyggelse tillkommer möjliggörs investeringar i stadsdelens allmänna ytor.</p>	<p>ExpIN beslutade om inriktningsbeslut för etapp Bjursätragatan 2020-11-12. Inriktningsbeslutet omfattar fortsatta utredningarna upp till 20 mnkr.</p>	<p>SbN fattade 2020-12-21 beslut om start-PM för detaljplanen etapp Bjursätragatan. Planarbetet har påbörjats och samråd är preliminärt inplanerat till kvartal 3 2022.</p>	<p>Planarbetet omfattar 8 byggaktörer på 13 olika platser vilket kräver omfattande samordning för att planarbetet ska hålla bestämd tidplan.</p>
<p>Gamla Tyresövägen (183-H8002665) Projekt Gamla Tyresövägen utgör den andra större etappen i programmet Bagarmossen-Skarpnäck. Utmed Gamla Tyresövägen vid</p>	<p>Inriktningsbeslut fattat 2017-11-09. Detaljplanearbete påbörjat. Samråd och granskning genomfört.</p>	<p>Arbete med granskning av systemhandling pågår. Genomförandebeslut i ExpIN planeras till kvartal 2 2021.</p>	

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>skogspartiet Skevrodret norr om Flygledargatan i Skarpnäcks gård planeras för ca 480 bostäder, lokaler i bottenvåning samt en mindre privat förskola. Knappt 65 procent av bostäderna upplåts med hyresrätt. Gamla Tyresövägen omvandlas till en gata med stadskaraktär.</p>			
<p>Gjutmästaren 6 & 9 (183-H8003180) Ombyggnation av f.d. Pripps bryggeri för idrott, kultur och bostäder och nybyggnad av kontor, hotell och bostäder. Anläggande av nya allmänna gator, torg och parker.</p>	<p>ExpIN har 2019-06-13 godkänt för- och markanvisningsavtal med S:t Erik Markutveckling AB. KF har 2019-11-04 godkänt inriktningsbeslut för fortsatta utredningar upp till 38 mnkr. Totalt beräknas investeringsutgifterna till ca 456 mnkr. Förslag till detaljplan har varit på samråd och samrådsredogörelse godkändes i SBN 2020-03-19.</p>	<p>Genomförandebeslut avseende den första etappen tas i ExpIN preliminärt kvartal 4 2021. Detaljplanen antas preliminärt i KF kvartal 1 2022.</p>	<p>Ekonomiska osäkerheter som kan påverka projektets ekonomi är utformning, exploateringsgrad, när i tid försäljningsinkomster uppstår i förhållande till investeringsutgifter för allmän platsmark och etappindelningar. Det kommer ske en etappindelning av området i flera mindre detaljplaner, vilket kommer påverka projektets omfattning, tidplan och investeringar. Övriga kända risker är buller, markföroreningar, mark- och grundläggningsförhållanden, transporter med farligt gods, dagvattenhantering, bygglogistik, okända ledningar och vattennära byggnation. Dialog förs med berörda aktörer.</p>
<p>Hammarbyskogen (183-H8002669) Projektet består av ca 400 bostäder, en grundskola, en förskola, flytt av en idrottsplats som underbyggs med parkeringsgarage. I projektet ingår utbyggnad av allmän platsmark, bland annat gator, torg, och lekplats.</p>	<p>Projektet befinner sig i planeraskedet. Inriktningsbeslut och markanvisningar för projektet beslutades av ExpIN 2017-10-12.</p>	<p>Planprocessen pågår. Datum för samråd på detaljplanen är ej beslutat. Ett reviderat inriktningsbeslut krävs. Därefter infaller nästa beslutstillfälle när överenskommelse om exploatering ska träffas med exploatörerna och ExpIN ska fatta ett genomförandebeslut.</p>	<p>Ökade utredningsutgifter på grund av komplexitet i projektet. Detta följs upp i kommande reviderat inriktningsbeslut.</p>
<p>Klubbacken (183-H8002621) Bostäder ca 100 hyresrätt, 60 bostadsrätt. Ny förskola. Upprustning av naturlek.</p>	<p>Markanvisat 2016-08-25 till Primula Byggnads AB. Ca 100 hyresrätter och 60 bostadsrätter. Markanvisning förlängd två gånger, till 2022-08-25. Start-PM togs av SBN november 2020 och planarbetet har startats.</p>	<p>Samråd planeras till december 2021.</p>	
<p>Kärrtorp IP (f.d. Örskär) (183-H8002490) Projektet avser planering för cirka 600 bostäder samt en förskola mellan Kärrtorps idrottsplats och befintlig bebyggelse vid Arkövägen samt mellan Nackareservatet och befintlig bebyggelse vid Vikstensvägen. Området utgörs idag av naturmark. Svenska</p>	<p>Inriktningsbeslut med markanvisning för ca 400 hyresrätter till Svenska Bostäder antogs av ExpIN 2015-11-19. Start PM antogs av SBN 2015-11-26. Markanvisning till Abacus med ca 200 bostadsrätter antogs av ExpIN 2016-04-14. Markanvisning till SISAB för förskola antogs av ExpIN 2017-</p>	<p>Ett reviderat inriktningsbeslut planeras att tas i kvartal 3 2021. Granskning av detaljplanen kommer tidigast att ske under kvartal 3 2021.</p>	<p>Tidplanen har förskjutits då skyfalls- och dagvattenproblematiken är stor inom området. Även den höga grundvattennivån och de två våtmarkerna inom området har fördröjt tidplanen. Ett reviderat inriktningsbeslut kommer behöva tas då utgifterna ökat.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Bostäder har anvisats 400 bostäder, varav 200 ska prövas som s.k. Stockholmshus. Abacus har anvisas övriga 200 bostäder. En ny förskola (6 avdelningar) planeras också i området.</p>	<p>05-18. Detaljplanen har varit på samråd t.o.m. 2017-06-16.</p>		
<p>Lövsta Värmeverk (183-H8001648) Planläggning för nytt kraftvärmeverk i Lövsta samt avveckling av Hässelbyverket för att bygga bostäder på denna mark i Hässelby Strand. Avsikten är att Stockholm Exergi ska förvärva marken för kraftvärmeverket i Lövsta av staden och staden ska förvärva Stockholm Exergis mark i Hässelby Strand. Affärerna är villkorade av varandra - om den ena affären faller, faller också den andra.</p>	<p>Utredningsbeslut i ExplN 2011-06-16. Utredningsutgifter ca 6 mnkr. Inriktningsbeslut om 44,5 mnkr, markanvisning för att etablera en ny energiproduktionsanläggning i Lövsta samt avveckling av Hässelbyverket och bostadsbyggande på denna mark i Hässelby strand togs i ExplN 2018-04-19 och i KF 2018-06-11. Start-PM för både Lövsta VV och Hässelby VV togs i SBN 2018-05-23. Båda detaljplanerna pågår.</p>	<p>Plansamråd för detaljplanen i Lövsta har genomförts och SbK har gjort en samrådsredogörelse av inkomna synpunkter. Redovisningen av samrådet och ställningstagande inför granskning av förslag till detaljplan för Lövstaverket togs i SbN 2020-06-11. Ansökan om miljötillstånd lämnades in i mitten av februari 2020 och komplettering lämnades in i mitten av oktober 2020. Kompletteringarna kommer inte att påverka den övergripande tidplanen. Plansamråd för detaljplanen vid Hässelby VV har skett under perioden februari-mars 2020. Redovisningen av samrådet och ställningstagande inför granskning av detaljplan för Hässelby VV togs i SbN 2020-10-15. En omarbetning av strukturplanen för Hässelby VV pågår.</p> <p>Kalkylarbete pågår för den nya strukturplanen i Hässelby. Efter avslutat kalkylarbete pausas arbetet med detaljplanen i Hässelby.</p>	<p>Efter att markanvisningen togs i ExplN och KF har Stockholm Exergi reviderat sin utformning av anläggningen. Istället för att anlägga ett transportband över/genom deponierna vill de anlägga hamnen och kajen utmed stranden där Lövstabadet och båtuppläggningsplatsen för Lövsta båtsällskap ligger. Det finns en lokal opinion mot kraftvärmeverket, men speciellt mot att Lövstabadet och båtuppläggningsplatsen och småbåtshamnen måste flyttas. Ett tilläggsavtal till markanvisningen krävs.</p>
<p>Magelungens Strand (183-H8001938) Magelungens strand ska utvecklas som en sammankopplande länk mellan stadsdelarna Farsta och Fagersjö och Magelungsvägen ska utformas som ett urbant stråk. I samband med utbyggnaden av området förslås en tillgänglig strand- och parkmiljö och att en promenad- och rekreationspassage anläggs längs vattnet. Totalt har 800 lägenheter markanvisats till Maxera Bostads AB, AB Familjebostäder, Folkhem Trä AB, Erik Wallin AB och Primula Byggnads AB.</p>	<p>Inriktningsbeslut är taget och 800 lägenheter har markanvisats. Planeringsfasen pågår. Projekteringen har pausats eftersom Locum inkommit med en skrivelse där de redogör för att omvandla sin anläggning till rättspsykiatri. Exploateringsdirektören tillsammans med stadsbyggnadsdirektören ska ha möte med företrädare för regionen i frågan där de förväntas förklara att arbetet i projektet har gått för långt för att deras önskemål ska kunna tillgodoses. Ägaren till bostadsfastigheten Farsta Strand 4:3 som är en privatbostad (märkligt nog) belägen på</p>	<p>En bro över Magelungsvägen och järnvägen har utretts för att förbinda planområdet med Fagersjöskogen. Utgiften för bron uppskattas till ca 60 mnkr och ett beslut bör tas om detta är motiverat för att genomföra bygget. Beslut ska tas om inlösen av en privatbostad, planläggning av förskola samt markanvisning för en fristående förskola.</p>	<p>Fördyringar har skett i projektet. Parkbron över Nynäsbanan och Magelungsvägen beräknas kosta 60 mnkr. Projekteringen har fördyrats. Utgifterna för ledningsflytt har ökat. Trafikbuller, strandskydd och inverkan på ekologiska värden kan få inverkan på ekonomin i form av minskad exploateringsgrad i området. Det finns även risk för förskjutningar i tidplanen p.g.a. överklaganden.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	<p>allmän plats, parkmark, har begärt att få fastigheten inlöst. Möjligheten att planlägga för daghem på platsen har utretts och SBK bedömer det som möjligt att planlägga för en fristående förskola. Efter trafikutredning har beslut tagits att det inte ska byggas busskörfält längs Magelungsvägen. Sthlm Exergi har övertygats om att dra in fjärrvärme i området efter att de tidigare inte sett det som lönsamt.</p>		
<p>Nordmarksvägen etapp 2 (183-H8003049) Nya bostäder planeras längs med Nordmarksvägen, Magelungsvägen och Ullerudsbacken i Farsta Strand. Projektet innefattar cirka 135 hyresrätter och 174 bostadsrätter. Projektet innefattar ombyggnad av del av Magelungsvägen i enlighet med programmet för Tyngdpunkt Farsta (sträckan Mårbackagatan till Ågesta Broväg). Det innebär att gatans södra sida ska kantas av bebyggelse samtidigt som gatan får en ny sektion med generösa gång- och cykelytor och trädplanteringar.</p>	<p>Utredningsbeslut togs på delegation för 0,5 mnkr 2015-10-15. ExpIN har anvisat mark till Familjebostäder 2015-11-12. SbN har godkänt en start-p.m. för detaljplanläggning 2015-11-24. ExpIN har anvisat mark till Stockholm Parkering AB 2016-10-20. ExpIN har anvisat mark till Riksbyggen ekonomisk förening och MA Living & Parters AB och tagit inriktningsbeslut om 5 mnkr 2016-12-15. ExpIN har 2018-04-19 markanvisat för utökning av två av SISAB:s befintliga förskolor. I samma markanvisning fick Stenvalvet 245 Farsta AB markanvisning för äldreboende och avser utökning av Stenvalvets befintliga tomträtt. Förskolorna har brutits ut till separata detaljplaner. ExpIN har 2019-10-17 markanvisat ca 38 bostadsrätter till Åke Sundvall Projekt AB. ExpIN har 2020-04-23 markanvisat ca 55 bostadsrätter till Riksbyggen ekonomisk förening. Detaljplanen har varit på granskning under hösten 2020 och godkänts av SbN i december 2020.</p>	<p>Systemhandlingen för allmän platsmark planeras vara klar i maj 2021. Genomförandebeslut planeras till kvartal 3 2021 samt att överenskommelse om exploatering preliminärt kan tecknas efter det. Antagande av detaljplanen kan ske kvartal 3 till kvartal 4 2021.</p>	<p>Ombyggnationen av Magelungsvägen är en förutsättning för att kunna bygga längs med vägen. Arbetena med väg och ledningsomläggning är omfattande och kräver mycket samordning och utredning. I och med att projektet har pågått längre än planerat till följd av mer omfattande utredningar har utredningsutgifterna ökat.</p>
<p>Nytorps gårde (183-H8002662) Projektet syftar till att utveckla Nytorps gårde med nya bostäder, lokaler, förskolor, utbyggd skola, idrottshall samt en utveckling av parken. Antalet bostäder beräknas till cirka 600-650.</p>	<p>Beslut att markanvisa återstående kvarter B, F, G och D fattades av ExpIN 2019-12-12.</p>	<p>Ett reviderat inriktningsbeslut behöver fattas 2021.</p>	<p>Risker: - Markförhållanden och grundvattennivåer medför större utgifter för grundläggning. - Upptäckt av flouridlera kan medföra högre utgifter för deponi. - Åtgärder för att hantera dagvatten och skyfall blir dyrare än planerat.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
<p>Riddersvik (183-H8000948) Planläggning för bostäder på gamla Träskoleområdet. Småhus och mindre flerbostadshus, totalt ca 600 lägenheter. Omläggning av Lövvästvägen i ny sträckning. Nya bostadsgator och annan allmän plats i området. Även planläggning av området mellan f.d. Träskolan och Mälaren som park</p>	<p>Inriktningsbeslut med markanvisning för ca 50 småhus och ca 50 flerbostadshus till Småa AB togs i ExplN 2013-02-07. Detaljplanearbete med start-PM taget i SBN i mars 2014. Redovisning av programsamråd i Sbn 2015-04-14. Redovisning efter plansamråd och ställningstagande inför granskning togs i SBN 2019-06-13.</p>	<p>Samråd för detaljplanen genomfördes årsskiftet 2018/2019. Justeringar av detaljplaneförslaget gjordes under hösten 2019. Granskning av detaljplanen skedde i februari-mars 2020. Justering av systemhandling pågår. Höga halter av markföroreningar har hittats i parkområdet vilket måste åtgärdas. Ett flertal undersökningar pågår därför för att utröna bästa metod, åtgärd och utgift för saneringarna. Staden avser att söka bidrag för dessa saneringar från Naturvårdsverket. SbK har reviderat detaljplanen vid stallet, där allmän platsmark övergår till kvartersmark, samt avser att ta bort dagvattendammarna i detaljplanens västra del. Dessa förändringar medför att en ny granskning måste göras, vilket beräknas ske under sommaren 2021. Genomförandebeslut tidigast kvartal 4 2021.</p>	<p>-Byggaktörs avhopp.</p>
<p>Solvallprogrammet (183-H8002355) Totalt ca 1700-2200 lägenheter varav ca 680 lägenheter på stadens mark samt hotell, skola, förskolor mm. Sannolikt kommer staden att ansvara för utbyggnaden av allmän platsmark inom hela området, vilket finansieras via exploateringsbidrag för den privatägda delen av området.</p>	<p>Utredningsbeslut 1 mnkr (2014-09-25) och reviderat utredningsbeslut 7 mnkr (2016-03-14) har tagits på delegation inom kontoret. Beslut om markanvisningar av stadens mark samt föravtal med Stockholms travsällskap togs i ExplN 2019-03-07. Startpromemoria för detaljplanen togs i Sbn 2019-03-07. Inriktningsbeslut (30 mnkr) godkändes av nämnden 2019-03-07 och togs i KF 2019-06-17.</p>	<p>Detaljplanarbetet väntas pågå under tre år. Samråd för detaljplanen beräknas kunna ske under 2022. Genomförandebeslut och antagande av detaljplan i KF väntas kunna ske under år 2024.</p>	<p>Ny placering av skola måste utredas. Markanvisning av ny skolplacering planeras under sen vår 2021 och därefter kan planarbetet påbörjas igen.</p>
<p>Svandammsplan (183-H8002615) Projekt med markanvisning för bostäder.</p>	<p>Inriktningsbeslut fattades i ExplN 2017-11-09.</p>	<p>Enligt inriktningsbeslut i ExplN gavs kontoret i uppdrag att fortsätta utredningarna (inriktningsbeslut). Sbn ska upprätta detaljplan för området. Närmast inväntar projektet besked om planstart. Utredning om avtalsförhållanden med berörda befintliga tomträttshavare och dessa avtals påverkan på projektet måste ske innan planarbetet startas. Denna fråga är en nyckelfråga för att komma vidare i projektet</p>	<p>Risker och osäkerheter 1. Parkeringen: Osäkerhet att hitta en lämplig lösning för att ersätta befintlig markparkering. Denna fråga är central och mycket viktig för att projektet ska kunna genomföras. Marken är upplåten med tomträtt till annan part. Dessa avtalsfrågor måste inledningsvis klargöras hur de påverkar projektet. 2. Ledningsflytt: Ledningsflytt kan vara mer komplicerade och tidskrävande än förväntat för t.ex. VA, fjärrvärme och el.</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
		och det är i dagsläget osäkert när ett svar kan finnas på detta.	3. Sanering och miljö: Sanering av den gamla asfalten med PAH inom markområdet kan vara mer omfattande än beräknat med eventuell påverkan på tidplanen och utgift.
<p>Sätra Centrum (183-H8002688) Sätra centrum fastigheter AB har tillsammans med GreenDoor Sätra AB givits markanvisning för att utveckla mark inom sina respektive tomträtter (Högsätra 10 och Djursätra 3) samt del av stadens fastighet Sätra 2:1. Exploateringsidén innebär att en centrumbyggnad på en befintlig däckkonstruktion över tunnelbanespåren rivs, men att däckkonstruktionen bevaras och förstärks. Centrumet öppnas upp då ny bebyggelse placeras runt ett nytt öppet torg ovanpå däck-konstruktionen (t-banespåret) och en tydlig allmän cykel- och gångkoppling möjliggörs över torget från Sätrodalsparken. Även en ny gata kommer att behöva anläggas för att säkerställa angöring till nya byggnader samt tunnelbana. Markanvisning ges inom 4 områden om totalt cirka 415 lägenheter (ca 280 HR och 135 BR) i flerbostadshus, samt tillförsel av ca 7200 kvm BTA lokalyta för handel, kultur, skola.</p>	<p>Markanvisning gavs till två befintliga tomträttsinnehavare i samband med inriktningsbeslut för Sätra C, som godkändes i ExpIN 2018-06-14.</p>	<p>Nästkommande beslut är genomförandebeslut som planeras till sommaren 2021 och antagande av detaljplan efter sommaren 2021. Start-PM från SbN togs under våren 2019, samråd skedde våren 2020 och arbete med systemhandlingen pågår fram till vinter 2021. Granskning av detaljplanen planeras ske under sen vår 2021.</p>	<p>Byggaktören har tagit fram en konstruktionsutredning för befintlig tunnelkonstruktionen för att säkerställa förstärkningsåtgärder/genomförande av ett allmänt torg på platsen. Höjdsättningen av denna yta är viktig fråga tillsammans med dagvattenhantering och anpassning till befintlig biljetthall och övriga befintliga höjder inom och i angränsning till projektet. Angöring till ny bebyggelsen samt till biljetthallen har och är en viktig fråga i projektet.</p>
<p>Valhallavägen (183-H8001349) Området är beläget norr om Valhallavägen mellan Rosalgstull och Odengatan. Här planeras för 500-800 bostäder, skola, idrottshall mm.</p>	<p>Utredningsbeslut om 2 mnkr fattat av ExpIN 2010-02-11. Beslut om tidig markreservat till Areim fattat av ExpIN 2011-11 (idrottshall) Beslut om tidig markreservat till Stockholms Byggmästarna fattat av ExpIN 2012-05-17 (300 bostäder) Under 2014 togs ett stadsbyggnadsprogram fram för området. Programrådet hölls sommaren 2014. Programarbetet är pausat med anledning av att det i nuläget inte går att klara luftkvaliteten. Inriktningsbeslut i ExpIN 2014-08-28, med utredningsutgifter om 20 mnkr.</p>	<p>Det är stora osäkerheter då projektet är i ett mycket tidigt skede. Under 2015/2016 har det gjorts en del utredningar med avseende på bl.a. luft, trafik, etappindelning m.m. för att säkerställa att projektet går att genomföra, men tidplanen kommer ändå skjutas framåt. Under våren 2021 kommer TK att sätta upp mätstationer för luften på Valhallavägen vilket kommer att ge information om möjligheten att arbeta vidare med projektet.</p>	<p>De trafikprognoser som projektet tagit fram visar fortsatt mycket trafik på Valhallavägen vilket innebär svårigheter att klara luftkvaliteten på vissa sträckor. Vid byggnation av västra delen av Valhallavägen måste vi klara miljökvalitetsnormerna för PM 10 (partiklar) NO2 (kvävedioxid). Projektet har utrett möjliga lösningar för att kunna starta detaljplaner inom området men konstaterat att luftkvaliteten klaras först ca 2023. Kommande mätningar av luften under 2021 blir viktig information till tidplanen.</p>
<p>Värmdö vid värmeverket (183-H8002477)</p>	<p>Utredningsbeslut fattades 2015-05-11. ExpIN beslutade 2016-02-04 om att tilldela</p>	<p>Detaljplanarbetet startades under våren 2021. Samråd planeras ske under 2022.</p>	<p>Omfattande utredningar kommer genomföras för kvartersmark och allmän plats. Inom</p>

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
Projektet omfattar ytor kring korsningen Ågesta broväg - Magelungsvägen i Farsta strand. Ytorna var utpekade för bebyggelse i programmet för Tyngdpunkt Farsta samt ingår i influensområdet för 2013 års Stockholmsförhandling. Kring korsningen planeras för uppemot 500 bostäder samt upprustning av allmän plats. Magelungsvägen och Ågesta broväg anpassas för att bli mer urbana stråk.	JM markanvisning för ytorna utmed Ågesta Broväg sydväst om Magelungsvägen. SbN har godkänt en start-p.m. för detaljplaneläggning den 26 november 2020. ExpIN fattade 2020-12-17 inriktningsbeslut samt markanvisade till Stockholms kooperativa bostadsförening (SKB).		projektområdet finns flertalet befintliga ledningar som kommer behöva flyttas och läggas om. Utgifter för detta är svåra att uppskatta i ett tidigt skede.
Årstaberget - Svärdlängsplan (183-H8001412) Utveckling av kontor vid Årstaberget söder om Tvärbanan och ombyggnation av Årstabergetsvägen för att möjliggöra kontorsbebyggelse och en ny bussterminal utmed Årstabergetsvägen.	Inriktningsbeslut i ExpIN 2020-04-23.	Tidig trafikutredning pågår. Inväntar start-PM i SbN under 2021.	Det finns risker kopplade till ny- och ombyggnation av gator och stora komplexa ledningsflyttar. Området är inringad av motorväg (Årstalänken), tvärbanespar och järnvägsbroar (Årstabron). Det gör att genomförandet av entreprenaden för allmän plats är mer komplex än vid andra områden. Utöver det finns det risker kopplat till miljöaspekter såsom buller, luftkvalitet och skyddsavstånd för transport av farligt gods.
Övriga projektpaket			
Axelsberg-Örnsberg, Hägerstensåsen - Övriga projektpaket			
Örnsberg-Pincetten (183-H9230120) Markanvisning av 130 hyresrätter och 100 bostadsrätter till Hefab AB. Delvis överdäckning av tunnelbanespar	Inriktningsbeslut taget i ExpIN 2017-10-12. Markanvisning av 130 hyresrätter och 100 bostadsrätter till Hefab AB. Diskussioner inför förlängning av markanvisning pågår. Kommer bli en gemensam detaljplan med Örnsbergs industriområde, eventuellt skola inom projektet. Start-PM togs kvartal 4 2019.	Trafikutredning togs fram under hösten 2020. Staden har tillsammans med de privata fastighetsägarna arbetat fram en gatusektion i området som accepterats av samtliga.	Två privata fastighetsägare har tillkommit. Under sen vår 2021 ska nya föravtal tecknas med samtliga privata fastighetsägare inom detaljplaneområdet.
Blackebergsvägen - Övriga projektpaket			
Blackebergsvägen e 2-3 (183-H8002641) Ca 380 bostäder planeras längsmed Blackebergsvägen samt Blackebergbacken varav 50 % hyresrätter och 50 % bostadsrätter.	Inriktningsbeslut i ExpIN 2013-10-17. Beslut om start-PM för detaljplanearbete för etapp 1 i SBN 2013-10-17. Markanvisning för förskola inom Blackebergsstråket beslutat i nämnd i september 2014. Förskolan ska utgöra en separat detaljplaneetapp. Samråd genomfördes november-december 2015.	Genomförandebeslut planeras tas upp för godkännande till ExpIN, kvartal 3 eller 4 år 2021. Detaljplanen planeras tas upp för godkännande i SbN under samma period. Därefter måste både genomförandebeslut och detaljplan tas upp för godkännande i KF. Förhoppningen är att detta beslutas under 2021.	På grund av viktiga spridningszoner är det osäkert hur många bostäder som kommer kunna byggas. Detta ses över i detaljplaneprocessen. Efter samråd har två bostadsrättshus plockats bort vilket innebär att det finns en risk för att den totala ekonomin inte går ihop då dessa hus stod för en viktig intäkt i projektet. När systemhandlingen är

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
	Reviderat inriktningsbeslut och genomförandebeslut för etapp 1 godkänt i ExpIN 2017-02-02. Reviderat inriktningsbeslut för samtliga etapper och genomförandebeslut för etapp 1 har antagits i KF 2017-04-03.		klar kan en kalkyl beställas, d.v.s. april/maj 2021.
Kista företagsområde - Övriga projektpaket			
<p>Odde (183-H8002467) Utbyggnadsförslaget innehåller en nybyggnation av ca 1700 lägenheter i flerbostadshus och ca 350 studentlägenheter i en ombyggnad av befintlig kontorsbyggnad. Av nybyggnationen avses 1100 lägenheter upplåtas med bostadsrätt och resterande 600 lägenheter samt studentlägenheterna avses upplåtas med hyresrätt.</p>	Markanvisning i ExpIN 2015-05-21. Markanvisningsområdet föreslås utvecklas till att fullt utbyggt innehålla ca 2 000 bostäder varav ca 1 100 upplåts som bostadsrätt och ca 950 som hyresrätt varav befintliga kontorsbyggnaden konverteras till ca 350 studentlägenheter.	Granskning av detaljplan genomfördes under januari/februari 2021. Genomförandebeslut beräknas tas under hösten 2021. Efter samråd har en kalkyl gjorts på utbyggnadsförslaget. Omfattningen av utbyggnaden för staden har dels blivit större och mer detaljerad sedan inriktningsbeslut. Ett reviderat inriktningsbeslut för projektet kommer behöva tas dels på grund av de förändrade ekonomiska förutsättningarna och dels på grund av förslag på förändrad användning och utökat planområde. Reviderat inriktningsbeslut planeras till juni 2021. Förlängning av markanvisning inklusive markanvisning av område vid datahallen planeras i samband med det reviderade inriktningsbeslutet.	Den tidigare exkluderade datahallen har införlivats i projektet då det där planeras för parkering. En höghusvolym centralt belägen har utgått och ersatts av ett torg samt lamellhus. Hotell/konferens har möjliggjorts inom befintlig kontorsbyggnad.
Larsboda Strand-Drevviken - Övriga projektpaket			
<p>Telestaden (183-H8002682) Området är beläget i östra delen av Farsta, sydväst om Nynäsvägen. Här planeras för cirka 1750 bostäder, högstadieskola, handel m.m. på privat mark och cirka 250 bostäder, F-6 skola livsmedelsbutik och handel på stadens mark.</p>	Gemensam ekonomisk planering sker för Telestaden tillsammans med Klockelund, Karlsvik strand, Stortorpsvägen och Sandåkravägen inom projektpaket Larsboda strand. Reviderat inriktningsbeslut för Larsboda strand togs 7 maj 2018. Markanvisning och föravtal för Telestaden (Farsta Stadsutveckling AB) samt markanvisningsavtal för SISAB antogs genom beslut i ExpIN september 2018.	Detaljplanearbete pågår. Samråd ägde rum under 2019. Samrådsredogörelse togs 2020-09-24 av SbN. Beslut har fattats att staden inte ska hyra in sig i Vitsandsskolan. Detaljplanen kommer att delas upp i minst två delar. Den första detaljplanen för Vitsand norra går ut på granskning våren sommarens 2021 och beräknas antas i slutet av år 2021. Fördjupande utredningar för allmän platsmark och blivande allmän platsmark pågår och beräknas vara klara i juli 2021.	Telestaden är i huvudsak ett privatmarksprojekt inom vilket staden anvisat en del mark till fastighetsägaren. Projektet är geografiskt och innehållsmässigt stort med flera komplexa delar. Till följd av projektets storlek kan detaljplanen komma att delas, vilket medför ökat behov av samordning och beaktande av konsekvenser. Inom projektet planeras för en kommunal grundskola. Här finns såväl ekonomiska risker som utmaningar med genomförande. För etapp 1 har beslut fattats om att exploatören ska bygga ut allmän platsmark. För resterande etapper kommer staden bygga ut allmän

Kommentarer om Stora projekt

Projekt	Beslutsläge	Kommande aktiviteter och beslut	Avvikelser-Risker
			platsmark. Detta beslut påverkar den totala projektekonomi och kan medföra behov av reviderat inriktningsbeslut för projektpaketet.
Telefonplan, Midsommarkransen, Västberga - Övriga projektpaket			
<p>Tvålfvingan Etapp 2/ Tellus Tower (183-H8003000) I denna etapp, som är den andra, inom kvarter Tvålfvingan har Stena Fastigheter som äger merparten av marken inom kvarteret erhållit en markanvisning på stadens mark. Projektet omfattar en partiell överdäckning av tunnelbanan invid Telefonplans tunnelbanestation samt intilliggande bostäder. Närheten till tunnelbanan gör projektet tekniskt komplicerat och osäkerheten i kalkylerna är stor. Ca 300 bostäder och 4 500 kvm lokaler möjliggörs på stadens mark och ca 150 bostäder möjliggörs på privat mark. Projektet är en del av detaljplaneprogrammet för ca 2 000 lägenheter och 70 000 kvm lokaler vid Telefonplan.</p>	<p>ExpIN antogs 2016-02-04 en tidig markanvisning om ca 1 300 lägenheter till SSM Fastigheter. SBK redovisade ställningstagande inför samråd (tidigt samråd) 2016-03-15 med förslaget till Tellus Towers och SbN gav nya utredningsdirektiv till samrådet. Information om projektets ekonomi och status till ExpIN gjordes den 2017-09-21. SBN antog redovisningen av det tidiga samrådet 2019-01-31. SbN beslutade under hösten 2019 att fortsätta planering av Centrala Telefonplan (Tellus Tower) som inrymmer kluster av höga hus istället för de tidigare höga tornen. I den fortsatta planeringen har planområdet utökats något för att även omfatta kontorsbyggnader i syfte att jobba mot stadens mål att utveckla arbetsplatser i söderort.</p>	<p>Under kvartal 1 till 2 2021 tar SbK fram en strukturskiss tillsammans med ExplK för hela planområdet i vilken avvägningar görs för kvarterens struktur inklusive byggnadshöjder. Parallellt inleds en dialog med byggaktörerna. Under denna period kommer även utgifter och inkomster för projektet ses över. Nytt reviderat inriktningsbeslut bör tas fram kvartal 3 2021.</p>	<p>Staden behöver säkra att framtida intäkter täcker upp för utgifterna med god marginal.</p>